

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
POWIATU RADOMSzcZAŃSKIEGO
NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU**

Radomsko 2016 r.

Spis treści

1. WSTĘP	4
2. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU RADOMSZZAŃSKIEGO NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU	4
3. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU RADOMSZZAŃSKIEGO NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU I POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	7
3.1. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII	7
3.1.1. <i>Obszar objęty opracowaniem</i>	7
3.2. ZAWARTOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU RADOMSZZAŃSKIEGO NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU	9
3.3. INFORMACJA O POWIĄZANIACH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU RADOMSZZAŃSKIEGO NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU Z INNYMI DOKUMENTAMI	10
3.3.1. <i>Poziom międzynarodowy</i>	11
3.3.2. <i>Poziom krajowy</i>	12
3.3.3. <i>Poziom wojewódzki</i>	18
3.3.4. <i>Poziom powiatowy</i>	22
3.4. INFORMACJE ZAWARTE W PROGNOZACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO SPORZĄDZONYCH DLA INNYCH, PRZYJĘTYCH JUŻ, DOKUMENTÓW POWIĄZANYCH Z PROJEKTEM <i>PROGRAMU</i>	23
4. STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	27
4.1. PRZYRODA I KRAJOBRAZ (W TYM LASY)	27
4.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	42
4.2.1. <i>Wody powierzchniowe</i>	42
4.2.2. <i>Wody podziemne</i>	51
4.3. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	56
4.4. POWIERZCHNIA TERENU (GLEBY, GRUNTY)	61
4.5. ZASOBY KOPALIN	63
4.6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU (WARIANT ZEROWY)	71
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH	74
6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM ALBO KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	78
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	79
8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	138
9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	140
9.1. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE WRAZ UZASADNIENIEM WYBORU	140
9.2. WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKU TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	141
10. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	142
11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	145

11. SPIS TABEL.....146
12. SPIS RYSUNKÓW.....146

1. Wstęp

Dokument pt. *Prognoza oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku* (dalej: *Prognoza* i *Program*) stanowi część strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (sooś). Obowiązek jej wykonania określają przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W Dziale IV, Rozdział 1, Art. 46 ust. 2 ww. ustawy stwierdzono, że:

"Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: (...) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko".

Program ochrony środowiska nie jest wymieniony w powyższym zestawieniu, natomiast zawiera w sobie elementy związane z transportem, gospodarką wodną, gospodarką odpadami, leśnictwem, turystyką i wykorzystaniem terenu, stąd strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest tu wymagana.

Głównym celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska (zarówno pozytywnych, jak i negatywnych), jakie mogą być związane z realizacją ustaleń *Programu*. Rolą *Prognozy* jest też sprawdzenie, czy w rozwiązaniach przyjętych w projekcie dokumentu zabezpieczony został we właściwy sposób interes środowiska przyrodniczego. Ma ona również wykazać, czy przyjęte w tym dokumencie rozwiązania mają na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, chronią przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń oraz w jakim stopniu warunki realizacji rozwiązań mogą oddziaływać na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko tworzy ostateczną wersję dokumentu podstawowego, jakim jest *Program ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku*. Wnioski i rekomendacje w niej zawarte zostały włączone do *Programu* w jego kształcie ostatecznym.

2. Metodyka sporządzenia Prognozy oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku

Prognozę oddziaływania na środowisko *Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku* sporządzono zgodnie z wytycznymi zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z rozdziałem 2 Art. 51 przywołanej ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

1. Zawiera:

- a. informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b. informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

- c. propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d. informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e. streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

2. Określa, analizuje i ocenia:

- a. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne,
 - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3. Przedstawia:

- a. rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b. biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

W *Prognozie* uwzględniono także informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem *Programu*.

Informacje zawarte w *Prognozie* zostały dostosowane do stanu współczesnej wiedzy oraz do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. W dokumencie uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem opracowania będącego przedmiotem postępowania.

Do przeprowadzenia *Prognozy* wykorzystane zostały w głównej mierze dane uzyskane w Starostwie Powiatowym w Radomsku, Urzędach Miast i Gmin wchodzących w skład powiatu radomszczańskiego, Urzędzie Marszałkowskim Województwa Łódzkiego, Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Łodzi, Głównym i Wojewódzkim Urzędzie Statystycznym, dane będące w posiadaniu instytutów i placówek naukowo-badawczych, jak również sporządzone w ostatnich latach opracowania z zakresu omawianego zagadnienia.

Do sporządzenia *Prognozy oddziaływania na środowisko* projektu dokumentu wykorzystano również wyniki i analizy badań dotyczących aktualnego stanu środowiska w powiecie radomszczańskim, w tym informacje dotyczące ochrony przyrody, powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, klimatu akustycznego oraz gleb i gruntów.

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych, analiz jakościowych opartych na danych dostępnych z państwowego monitoringu środowiska oraz identyfikacji i wartościowania skutków przewidywanych zmian w środowisku.

Przyjęto, że *Prognoza* ma charakter rozpoznawczy i ostrzegawczy. Jednym z jej zadań w odniesieniu do *Programu* jest identyfikacja i wskazanie tych ewentualnych rodzajów planowanej aktywności, gdzie istnieje prawdopodobieństwo, że sposoby osiągnięcia celów wyznaczonych w *Programie* będą powodować również negatywne skutki dla środowiska.

Wskazane zostały potencjalne pola konfliktów oraz najważniejsze aspekty środowiskowe dla poszczególnych typów projektów, które będą następnie przedmiotem szczegółowej analizy w dalszych pracach nad przygotowaniem poszczególnych zadań. Wskazane zostały także elementy środowiska, których stan może ulec pogorszeniu w wyniku realizacji *Programu*.

Jako bazowy został przyjęty rok 2015, z uwzględnieniem danych za 2016 rok.

3. Informacja o zawartości, głównych celach Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku i powiązaniach z innymi dokumentami

3.1. Informacja o zawartości, głównych celach Strategii

3.1.1. Obszar objęty opracowaniem

Powiat radomszczański położony jest w centralnej Polsce, w południowej części województwa łódzkiego. W skład powiatu wchodzi 14 gmin, w tym 1 miejska, 2 gminy miejsko-wiejskie i 11 gmin wiejskich.

Rysunek 1. Położenie powiatu radomszczańskiego (źródło: www.radomszczanski.pl)

Na terenie powiatu znajduje się 211 sołectw oraz 361 miejscowości tzw. podstawowych (łącznie z miastami). Siedzibą powiatu jest miasto Radomsko. Powiat radomszczański zajmuje powierzchnię 144 257 ha (1 442,6 km²).

Obszar powiatu położony jest na pograniczu dwóch rozległych prowincji: Wyżyn Polskich (przeważająca część obszaru powiatu) i Niżu Środkowopolskiego (niewielki fragment na północy powiatu).

Na obszarze powiatu dominuje rzeźba terenu ukształtowana w plejstocenie procesami denudacji peryglacialnej na przedpolu lądolodu wiślańskiego oraz późniejszych stadiów ostatniego glaciału. Powierzchnię terenu tworzą głównie płaskie, faliste lub pagórkowate wysoczyzny polodowcowe z ostańcami morenowymi, rozcięte rozległymi dolinami. Pomimo występowania różnorodnych form morfologicznych rzeźbę terenu powiatu uznać można za mało urozmaiconą, typową dla krajobrazu denudacji peryglacialnej. Rzędne wysokości na terenie powiatu wahają się w granicach od 185 m n.p.m.

do 386 m n.p.m. Spadki terenu są przeważnie niewielkie, nie przekraczające 2%. Najwyżej położonym punktem na terenie powiatu jest Góra Kamieńsk (386 mn.p.m.), zlokalizowana na terenie gminy Kamieńsk i będąca zwałowiskiem zewnętrznym Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów”.

Na terenie powiatu radomszczańskiego przeważającą część obszaru zajmują użytki rolne (90 562 ha), co stanowi 62,8% całkowitej powierzchni powiatu. Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują powierzchnię 5 350 ha, co stanowi 3,7% powiatu. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują powierzchnię 45 886 ha, czyli 3,8% powiatu.

Na terenie wiejskim powiatu dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna. Rozmieszczenie zabudowań w poszczególnych miejscowościach tworzy różnorodne układy dostosowane do lokalnych uwarunkowań. Przeważają układy liniowe, o zabudowie skupionej wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Występuje tu także rozproszone osadnictwo wiejskie o jednorodnej funkcji zabudowy zagrodowej. W miastach (szczególnie w Radomsku) występuje zabudowa wielorodzinna, kamienice (głównie w centrum) oraz zabudowa jednorodzinna.

W 2015 roku liczba ludności na terenie powiatu radomszczańskiego wynosiła 115 125 osób. Od kilkunastu lat populacja powiatu zmniejsza się – w 2011 roku powiat liczył 117 593 mieszkańców, a w 2005 roku – 119 123 mieszkańców. Liczba ludności powiatu radomszczańskiego stanowiła 4,6% ludności województwa łódzkiego i 0,3% ludności Polski. W 2015 r. miastach powiatu (Radomsko, Kamieńsk, Przedbórz) mieszkało łącznie 53 575 osób (46,7% ogółu ludności), a pozostałe 61 550 osób to mieszkańcy terenów wiejskich (53,3% ogółu ludności). Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności na terenie powiatu radomszczańskiego będzie się w dalszym ciągu zmniejszać: w 2020 prognozowanych jest 111 840 mieszkańców. W 2030 roku powiat radomszczański może liczyć 105 004 osób, a w 2040 roku – 96 903 osoby. Na terenie powiatu niewielką przewagę stanowią kobiety – 58 707 pań (50,99%), przy liczbie mężczyzn wynoszącej 56 418 (49,01%). W 2015 r. wskaźnik feminizacji wynosił 104, czyli na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety. Gęstość zaludnienia na terenie powiatu wynosiła średnio 80 osób/km². Wskaźnik gęstości mieszkańców był największy w mieście Radomsko i wynosił 915 osób/km², a najmniejszy w gminie Żytno – 27 osób/km². Społeczność powiatu jest stosunkowo młoda. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 61,7%, a 17,2% stanowiła ludność w wieku przedprodukcyjnym. Około 21,0% stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki demograficzne pogorszyły się w stosunku do ubiegłych czterech lat. Średni przyrost naturalny powiatu jest ujemny – w 2015 roku wynosił -4,2 promila. Ujemne jest także saldo migracji – w 2015 roku wymeldowało się o 269 osób więcej, niż zameldowało na terenie powiatu (dane tylko dla migracji wewnętrznych).

W 2015 roku funkcjonowało na terenie powiatu 8971 podmiotów gospodarczych, w tym 312 podmiotów stanowiły jednostki sektora publicznego, a pozostałe (8656 podmiotów) należało do sektora prywatnego. Spośród nich największą część – 7171 podmiotów - stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Większość podmiotów gospodarczych prowadzi swoją działalność w czterech gminach: mieście Radomsku – 4573 podmiotów (50,9% wszystkich podmiotów w powiecie), gminie Przedbórz (578 podmiotów), gminie Gidle (447 podmiotów) i gminie wiejskiej Radomsko (443 podmioty). W ogólnej liczbie podmiotów najczęściej firm działało w handlu i naprawach oraz w przemyśle. W dalszej kolejności znaczenie w gospodarce powiatowej mają następujące działalności: budownictwo, transport, łączność, obsługa nieruchomości i firm. Na terenie powiatu dominują podmioty małe, zatrudniające do 9 osób. Powstające firmy to często placówki rodzinne. Miasto Radomsko jest ważnym ośrodkiem przemysłu drzewnego i metalowego, znajduje się tu największa w Polsce fabryka

mebli giętych Fameg Sp. z o.o. Na terenie miasta zlokalizowane są również zakłady przemysłu opakowaniowego. Największe przedsiębiorstwa funkcjonujące w stolicy powiatu to: Fameg Sp. z o.o., A.S.A Eko Radomsko Sp. z o.o.(dawna Metalurgia SA), Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Chrzanowie Zakład w Radomsku, Ball Packing Europe Sp. z o.o., Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska oraz Indesit Company Polska. Poza Radomskiem większe firmy to: Zakład Przetwórstwa Rolnego "Danielów" w Danielowie (gmina Kamieńsk), BAF Gidle (gmina Gidle), firma "Mebin" (gmina Ładzice), Zakład Przetwórstwa Mięsnego "Gaik" (gmina Wielgomłyny). W 1997 r. została utworzona Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna - Podstrefa Radomsko, która usytuowana jest w przemysłowej części miasta przy drodze krajowej Nr 1 i zajmuje obszar o powierzchni 24,83 ha. W mieście znajduje się też Radomszczańska Strefa Ekonomiczna – tereny inwestycyjne Radomsko.

Dużą rolę w gospodarce powiatu pełni rolnictwo. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej charakteryzujący całokształt warunków przyrodniczo-glebowych mających wpływ na wielkość produkcji rolnej wynosi dla powiatu 62,4 pkt. i jest on niższy od średniej krajowej, który wynosi 66,6 pkt.

3.2. Zawartość Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku

Dokument pt. *Program ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku* liczy 11 rozdziałów i 173 strony.

Program ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku (nazywany dalej Programem ochrony środowiska albo Programem) jest dokumentem planowania strategicznego, zawierającym cele i kierunki polityki prowadzonej przez powiat i określającym wynikające z nich działania. Niniejszy dokument jest kontynuacją wcześniejszych programów ochrony środowiska i zawiera wytyczne ujęte w programach wyższego rzędu.

Program nie jest dokumentem prawa lokalnego, niemniej będzie wykorzystywany jako:

- podstawowy dokument zarządzania w zakresie ochrony środowiska, także w działaniach edukacyjno – informacyjnych powiatu radomszczańskiego,
- wytyczna do tworzenia programów operacyjnych i zawierania porozumień i kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi w działaniach związanych ze środowiskiem,
- przesłanka do konstruowania budżetu powiatu radomszczańskiego i wieloletnich prognoz finansowych,
- podstawa do ubiegania się o fundusze celowe ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej, dla powiatu radomszczańskiego, gmin wchodzących w jego skład, a także podmiotów gospodarczych działających na jego terenie,
- odniesienie dla gmin wchodzących w skład powiatu oraz innych podmiotów.

W programie dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu radomszczańskiego z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno - ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby

przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami. Uwzględniono także zagadnienia horyzontalne: adaptacje do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, monitoring środowiska i edukację ekologiczną.

Za specyficzne problemy środowiskowe powiatu radomszczańskiego uznano: niedostateczną jakość powietrza, niedostateczny stan uporządkowania gospodarki ściekowej w części gmin, uciążliwość hałasu komunikacyjnego wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz reorganizację systemu gospodarki odpadami.

Wyznaczono następujące cele dla powiatu radomszczańskiego z zakresu ochrony środowiska:

Obszar interwencji	Cel
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu
Zagrożenie hałasem	Poprawa klimatu akustycznego w powiecie radomszczańskim
Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
Gospodarowanie wodami	Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych
Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej
Zasoby geologiczne	Racjonalna gospodarka surowcami mineralnymi
Gleby	Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej, zasobów przyrody i krajobrazu
Zagrożenia poważnymi awariami i nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Zapobieganie poważnym awariom oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami
Edukacja ekologiczna	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

W programie zaproponowano 11 celów oraz 31 kierunków interwencji. Wykaz zadań z harmonogramu rzeczowo - finansowego zadań własnych i monitorowanych zawiera 106 pozycji, z których część składa się dodatkowo z wielu podzadań.

3.3. Informacja o powiązaniach Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku z innymi dokumentami

Założenia wyjściowe do opracowania *Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku* opierają się na uwarunkowaniach:

- zewnętrznych - które wynikają z zamierzeń rozwojowych województwa łódzkiego, kraju, jak i międzynarodowych,
- wewnętrznych, które wynikają z zamierzeń rozwojowych powiatu radomszczańskiego i gmin wchodzących w jego skład,
- zawartych w obowiązujących aktach prawnych,
- zobowiązań Polski przyjętych w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej oraz innych zobowiązań międzynarodowych (np. konwencji, porozumień i umów, ratyfikowanych przez Polskę).

Poniżej wymieniono najważniejsze strategie unijne, krajowe i wojewódzkie związane z polityką ochrony środowiska.

3.3.1. Poziom międzynarodowy

Krajowy Program Reform Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu

Dokument jest długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010–2020. Został zatwierdzony przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., zastępując wcześniejszą „Strategię Lizbońską”. W Programie „Europa 2020” największy nacisk został położony na reformy społeczne, walkę z bezrobociem i zmiany na rynku pracy. „Europa 2020” określa trzy obszary priorytetowe:

1. Wzrost inteligentny - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach.
2. Wzrost zrównoważony - transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej.
3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu - wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Program "Europa 2020" wyznacza pięć celów głównych:

1. Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20 - 64 lata.
2. Poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, w szczególności z myślą o tym, aby łączny poziom inwestycji publicznych i prywatnych w tym sektorze osiągnął 3% PKB.
3. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%. Unia Europejska zdecydowana jest podjąć decyzję o osiągnięciu do 2020 r. 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości.
4. Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.
5. Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa.

Program zawiera również dziesięć zintegrowanych wytycznych stanowiących podstawę do opracowania przez rządy państw członkowskich krajowych programów reform. Następnym krokiem jest wyznaczenie siedmiu inicjatyw przewodnich.

Ramowa Dyrektywa Wodna

Ramowa Dyrektywa Wodna (Dyrektywa 2000/60/WE) wyznacza kilka priorytetowych celów środowiskowych:

- zapobieganie lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi między poborami a zasilaniem wód podziemnych,

- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka,
- promowanie zrównoważonego korzystania z wód.

Dla spełnienia wymogu nie pogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

Ostatecznym celem dyrektywy jest osiągnięcie do końca 2015 r. „dobrego stanu” ekologicznego i chemicznego wszystkich wód wspólnotowych.

3.3.2. Poziom krajowy

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030

„Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030” została przyjęta przez Radę Ministrów 5 lutego 2013 r. Jest to wiodąca, długofalowa strategia rozwojowa, obejmująca perspektywę do 2030 roku. Określa główne trendy i wyzwania rozwoju, określa kierunki łączenia wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska. Porusza aspekt zapewnienia ciągłości dostaw energii z uwzględnieniem efektywności jej wykorzystania.

Strategia wyznacza wizję państwa do 2030 r., model rozwoju kraju i wyznacza cel główny oraz obszary strategiczne. Są one następujące:

- Cel główny: "Poprawa jakości życia Polaków".
- Obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji), efektywności i sprawności państwa.

Obszarom strategicznym podporządkowane zostały cele strategiczne oraz kierunki interwencji w podziale tematycznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

"Strategia Rozwoju Kraju 2020" została przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. Jest to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazująca zadania państwa, niezbędne do wzmocnienia procesów rozwojowych (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych). *Strategia* wyznacza trzy obszary:

1. Sprawne i efektywne państwo.
2. Konkurencyjna gospodarka.
3. Spójność społeczna i terytorialna.

Celem głównym *Strategii* jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

W ramach każdego z obszarów strategicznych wyznaczono cele, dla których wyznaczono jeszcze następujące priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem.

2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe.
3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela.
4. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej.
5. Wzrost wydajności gospodarki.
6. Zwiększenie innowacyjności gospodarki.
7. Rozwój kapitału ludzkiego.
8. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych.
9. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
10. Zwiększenie efektywności transportu.
11. Integracja społeczna.
12. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.
13. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Dokument wyznacza również zadania państwa w perspektywie 2020 roku o charakterze systemowym, inwestycyjne "twarde" i inwestycyjne "miękkie".

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020

„Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEIŚ) została przyjęta przez Radę Ministrów 15 kwietnia 2014 r. W Strategii uwzględniono 3 główne i kilkanaście celów szczegółowych:

1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.
3. Poprawa stanu środowiska.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie” (KSRR), została przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r. Dokument określa cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Strategia wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych.
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG)

"Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki" (SIEG) została przyjęta przez Radę Ministrów 15 stycznia 2013 r. Dokument zakłada główny cel, jakim jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe:

1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.
2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy.
3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.
4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Celom szczegółowym przypisane zostało 30 celów operacyjnych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL)

„Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego” (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów 18 czerwca 2013 r. Dokument dotyczy kapitału ludzkiego i poprawy jakości życia obywateli kraju. Strategia diagnozuje szesnaście podstawowych problemów związanych z kapitałem ludzkim i proponuje rozwiązania uwzględniające cykl życia człowieka (w podziale na etapy: wczesne dzieciństwo, edukacja szkolna, edukacja na poziomie wyższym, aktywność zawodowa, uczenie się dorosłych i rodzicielstwo, starość). W *Strategii* wyznaczono pięć celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia.
2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
5. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

„Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego” (SRKS) została przyjęta przez Radę Ministrów 16 maja 2013 r. Dokument dotyczy zdolności obywateli do mobilizacji i łączenia zasobów, które sprzyjają kreatywności oraz wzmacniają wolę współpracy i porozumienia w osiąganiu wspólnych celów. Za główny cel strategiczny dla obszaru kapitału społecznego uznano jego wzmocnienie w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski. *Strategia* wyznacza cel główny, zdefiniowany jako: "Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno - gospodarczym Polski" oraz formułuje cztery cele szczegółowe:

1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji i kreatywności oraz komunikacji.
2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.
3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.
4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

„Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)” (SRT) została przyjęta przez Radę Ministrów 22 stycznia 2013 r. Dokument przedstawia kierunki rozwoju transportu w Polsce

w zgodności z celami zawartymi w „Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju” (DSRK) i „Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020” (ŚSRK). Strategia zawiera cel główny:

- Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

Dokument formułuje dwa cele strategiczne:

1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego.
2. Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Strategia zawiera pięć celów szczegółowych:

1. Stworzenie nowoczesnej, spójnej sieci infrastruktury transportowej.
2. Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym.
3. Bezpieczeństwo i niezawodność.
4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
5. Zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012–2020

„Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa” (SZRWRiR) została przyjęta przez Radę Ministrów 25 kwietnia 2012 r. Długookresowy cel główny działań służących rozwojowi obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowano w strategii w następujący sposób: "Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju". Dążenie do osiągnięcia celu głównego będzie realizowane poprzez działania przypisane do pięciu celów szczegółowych:

1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.
3. Bezpieczeństwo żywnościowe.
4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego.
5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

„Polityka energetyczna Polski do 2030 roku” (PEP) została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. Do podstawowych kierunków polityki energetycznej zaliczono:

1. Poprawę efektywności energetycznej.
2. Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii.
3. Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej.
4. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw.
5. Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii.
6. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

„Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” (KZPK) została przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r. Koncepcja wyznacza sześć podstawowych celów:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020

POIiŚ będzie kontynuacją Programu funkcjonującego w latach 2007 – 2013. Zgodność Strategii z Programem przejawia się w następujących obszarach:

PRIORYTET I (FS): Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE),
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

PRIORYTET II (FS): Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania),
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych),
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

PRIORYTET III (FS): Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej:

- rozwój drogowej i kolejowej infrastruktury w sieci TEN-T, połączeń kolejowych poza tą siecią oraz w aglomeracjach,
- niskoemisyjny transport miejski, transport śródlądowy, morski i intermodalny,
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym.

PRIORYTET V (EFRR): Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego:

- rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej, np. budowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub energii elektrycznej.

PRIORYTET VI (EFRR): Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, czy też szkół artystycznych.

Krajowy Program Zwiększania Lesistości

"Krajowy Program Zwiększania Lesistości" został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 23 czerwca 1995 r., a następnie zmodyfikowany w 2002 r. Głównym celem *Programu* jest stworzenie warunków do zwiększenia lesistości Polski do 30% w r. 2020 i 33% w 2050 r., zapewnienie optymalnego przestrzenno-czasowego rozmieszczenia zalesień oraz ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz preferencji zalesieniowych gmin.

Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły

W "Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły" cele środowiskowe dla wód powierzchniowych zostały oparte głównie na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorficznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadającym warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód według rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód podziemnych. Cele środowiskowe dla wód podziemnych przyjęto za Ramową Dyrektywą Wodną i są one następujące:

- zapobieganie lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi między poborami a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka,
- promowanie zrównoważonego korzystania z wód.

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

Ostatecznym celem dyrektywy jest osiągnięcie do końca 2015 r. „dobrego stanu” ekologicznego i chemicznego wszystkich wód wspólnotowych.

3.3.3. Poziom wojewódzki

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 przyjęto następującą wizję rozwoju regionu: „Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia.”

Terytorium województwa łódzkiego cechować będą silne powiązania wewnętrzne i zewnętrzne oraz atrakcyjne warunki zamieszkania i pracy. Promowane będą kreatywne postawy mieszkańców i przedsiębiorców. Zagwarantowanie najlepszej dostępności komunikacyjnej przełoży się na wysoką atrakcyjność inwestycyjną. Istotnym czynnikiem podnoszącym warunki i poziom życia mieszkańców będzie wysoka jakość środowiska przyrodniczego osiągnięta dzięki racjonalnej gospodarce jego zasobami. Misję regionu łódzkiego określono jako: „Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju, opartej na współpracy gospodarczej, budowaniu więzi społecznych oraz tożsamości regionalnej.” Misja wyznacza strategiczne kierunki działań na:

- budowanie przyszłości (dobrobytu) regionu dzięki wzmocnieniu endogenicznych potencjałów Województwa oraz współpracy gospodarczej, zarówno w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
- budowanie powiązań między mieszkańcami i społecznościami oraz sprzyjanie kreowaniu tożsamości Regionalnej z uwzględnieniem wielokulturowości i różnorodności regionalnej.

Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim

Celem głównym Planu jest odbudowa kapitału ludzkiego poprzez tworzenie sprzyjających warunków na rynku pracy, rozwój wykształcenia i kompetencji oraz poprawę jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego w perspektywie krótko i długookresowej. Cel ten jest realizowany za pomocą celów szczegółowych:

- Dostępność i atrakcyjność miejsc pracy w regionie, sprzyjające warunki dla napływu ludności do województwa łódzkiego
- Równe szanse edukacyjne w regionie, wysoka jakość usług świadczonych w systemie oświaty oraz równy poziom kształcenia na obszarach miejskich i wiejskich, w tym wsparcie na rzecz przeciwdziałania marginalizacji osób z obszarów wiejskich
- Modernizacja szkolnictwa zawodowego oraz dostosowanie oferty edukacyjnej placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy
- Zdrowi i świadomi profilaktyki zdrowia mieszkańcy województwa
- Aktywizacja zawodowa kobiet/osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z wychowywaniem dzieci lub opieką nad osobami zależnymi
- Wysoka atrakcyjność zatrudniania osób z grup defaworyzowanych (kobiety/ młode matki/ osoby niepełnosprawne) dla potencjalnego pracodawcy.

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego - "LORIS 2030"

Wizja Innowacyjnego Województwa Łódzkiego w roku 2030 brzmi: „Spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia.” Misją jest: „Prowadzenie aktywnej polityki

innowacyjnej z wykorzystaniem potencjału wewnętrznego regionu do pobudzania kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców w trosce o zrównoważony rozwój.” Województwo Łódzkie w 2030 to region:

- W którym siłą jest różnorodność.
- Który posiada tożsamość kulturową i gospodarczą.
- Który jest otwarty i przychylny dla przedsiębiorstw.
- Kreatywnych ludzi i przedsiębiorców.
- Silnego i konkurencyjnego lokalnego biznesu.
- Lokalnych patriotów.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020

RPO WŁ na lata 2014 – 2020 składać się będzie z dwunastu osi priorytetowych:

- Oś priorytetowa I – Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy
- Oś priorytetowa II – Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka
- Oś priorytetowa III – Transport
- Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna
- Oś Priorytetowa V – Ochrona środowiska
- Oś Priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu
- Oś Priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych
- Oś Priorytetowa VIII – Zatrudnienie
- Oś Priorytetowa IX – Włączenie społeczne
- Oś Priorytetowa X – Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie
- Oś Priorytetowa XI – Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności
- Oś Priorytetowa XII – Pomoc Techniczna

Program ochrony środowiska województwa łódzkiego 2012

Priorytety i cele ochrony środowiska w województwie łódzkim zostały określone następująco:

- ochrona zasobów przyrodniczych,
- ochrona i zwiększanie zasobów leśnych,
- ochrona gleb użytkowanych rolniczo,
- racjonalna eksploatacja kopalin i ochrona złóż,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- zmniejszenie materiałochłonności produkcji,
- wdrażanie programów ochrony powietrza (POP),
- opracowanie i wdrażanie Programów ograniczenia niskiej emisji (PONE) dla terenów wskazanych w POP,
- przygotowania do wdrożenia dyrektywy IED przez zakłady przemysłowe (modernizacje istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń),
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie (rozwój sieci ciepłowniczych, termomodernizacje),

- ograniczanie emisji ze środków transportu (modernizacja taboru, wykorzystanie paliw ekologicznych, remonty dróg),
- racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych i obszarowych,
- rozwój małej retencji wodnej,
- odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi,
- zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów,
- rozbudowa lub budowa Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO),
- zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów,
- realizacja programu ochrony środowiska przed hałasem
- edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól,
- zachowanie stref bezpieczeństwa przy lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne,
- prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska,
- działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w zakładach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych,
- szybkie usuwanie skutków poważnych awarii.

Program rozwoju turystyki w województwie łódzkim na lata 2007 – 2020

„Program rozwoju turystyki w województwie łódzkim na lata 2007-2020” ma za zadanie:

- Określenie stanu zasobów turystycznych województwa łódzkiego
- Wzmocnienie i uwypuklenie roli turystyki jako istotnego czynnika rozwoju społeczno- gospodarczego regionu
- Ułatwienie pozyskiwania celowych środków na finansowanie projektów turystycznych z funduszy unijnych
- Podjęcie próby integracji środowisk turystycznych województwa oraz propozycja koordynacji działań na rzecz rozwoju turystyki w regionie
- Wsparcie działań gmin, powiatów, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego – na rzecz realizacji projektów turystycznych w regionie
- Poprawę komunikacji wewnętrznej regionu w zakresie turystyki
- Kreowanie spójnych rozwiązań w obszarze turystyki, wpływających na tożsamość regionu
- Koncentrację zasobów oraz prowadzonych działań w zakresie turystyki (poprawa synergii)
- Lepsze wykorzystanie posiadanych zasobów i walorów
- Podniesienie efektywności działań promocyjnych w obszarze turystyki
- Wskazanie wizji rozwoju turystyki w województwie łódzkim

W dokumencie wyznaczono cztery główne kierunki strategiczne:

1. "Film, moda, komiks" - określenie i upowszechnienie silnych wyróżników w marketingu terytorialnym województwa łódzkiego
2. "Naszym hobby jest sport" - budowanie przewagi konkurencyjnej w wybranych niszowych formach turystyki

3. "Latarnie turystyczne łódzkiego" - rozwijamy produkty czerpiące z dziedzictwa historycznego oraz wielokulturowych tradycji regionu

Wyznaczono cztery priorytety działań:

1. Rozwój produktów turystycznych
2. Kształtowanie atrakcyjnego turystycznie wizerunku województwa łódzkiego
3. Rozwój zasobów ludzkich oraz współpraca w obszarze turystyki
4. Zagospodarowanie przestrzeni turystycznej województwa łódzkiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa łódzkiego (aktualizacja 2010 r.)

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa nie jest aktem prawa miejscowego, jednak będąc wyrazem polityki przestrzennej samorządu województwa, odgrywa bardzo istotną rolę w gospodarowaniu przestrzenią. Jest dokumentem długookresowym (perspektywa 20 lat), ściśle powiązany ze strategią rozwoju województwa oraz określającym cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu. Ustalenia Planu odnoszą się do obszaru województwa w jego granicach administracyjnych. Plan poza szeroką sferą informacyjno-poznawczą, pozwalającą wzbogacić wszystkim wiedzę o regionie, umiejscawia wartość przestrzeni w grze rynkowej, zakreślając pole dla inicjatyw i przedsiębiorczości.

Przyjęta wizja rozwoju województwa opiera się na czterech głównych filarach:

- Rozwoju kluczowych inwestycji z zakresu infrastruktury transportowej i technicznej.
- Rozwoju gospodarki innowacyjnej, wykorzystującej endogeniczny potencjał rozwojowy i tworzącej nowoczesne formy organizacyjne w postaci struktur sieciowych.
- Systemie osadniczym, którego rdzeń w postaci metropolii łódzkiej i Aglomeracji Łódzkiej będzie wspomagany przez regionalne i ponadlokalne bieguny wzrostu.
- Kształtowaniu spójnego systemu ekologicznego oraz kulturowo-turystycznego.

Plan określa cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu. W dokumencie określono sfery działań, w ramach których zdefiniowano następujące cele główne:

1. Sfera działania – system osadniczy. Cel główny – równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu.
2. Sfera działania – powiązania infrastrukturalne. Cel główny – zwiększenie dostępności województwa poprzez rozwój ponadlokalnych systemów infrastrukturalnych.
3. Sfera działania – powiązania środowiskowe i kulturowe. Cel główny – kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych kulturowych i turystycznych regionu.
4. Sfera działania – środowisko przyrodnicze. Cel główny – ochrona i poprawa stanu środowiska.
5. Sfera działania – obronność i bezpieczeństwo publiczne. Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.
6. Sfera działania – obszary problemowe. Cel główny – minimalizacja zagrożeń i obszarów problemowych.

3.3.4. Poziom powiatowy

Strategia rozwoju Powiatu Radomszczańskiego 2020

Strategia rozwoju jest dokumentem planistycznym określającym podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju powiatu w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym. Uwzględniono siedem następujących pól operacyjnych:

- Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej
- Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych
- Nowoczesna baza edukacji ponadgimnazjalnej
- Poprawa dostępności i jakości zasobów ochrony zdrowia i opieki społecznej
- Turystyka i rekreacja
- Infrastruktura publiczna
- Bezpieczeństwo publiczne

W Strategii przedstawiono opis zamierzeń realizowanych do roku 2020 w wymienionym sektorze, z opisem pól operacyjnych i planowanymi kierunkami działań. Uwzględniono trzy pola operacyjne:

Pole strategiczne 1. Przestrzeń, infrastruktura i środowisko - przedstawiono opis zamierzeń realizowanych do roku 2020 w wymienionych sektorach, z opisem pól operacyjnych i planowanymi kierunkami działań. Uwzględniono siedem następujących pól operacyjnych:

- Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej
- Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych
- Nowoczesna baza edukacji ponadgimnazjalnej
- Poprawa dostępności i jakości zasobów ochrony zdrowia i opieki społecznej
- Turystyka i rekreacja
- Infrastruktura publiczna
- Bezpieczeństwo publiczne

Pole strategiczne 2. Kapitał ludzki - przedstawiono opis zamierzeń realizowanych do roku 2020 w wymienionym sektorze, z opisem pól operacyjnych i planowanymi kierunkami działań. Uwzględniono cztery następujące pola operacyjne:

- Poprawa i dostosowanie ochrony zdrowia i opieki społecznej do trendów demograficzno - epidemiologicznych
- Zasoby rynku pracy
- Innowacyjna edukacja ponadgimnazjalna
- Kultura i tożsamość

Pole strategiczne 3. Przedsiębiorczość i kooperacja - przedstawiono opis zamierzeń realizowanych do roku 2020 w wymienionych sektorach, z opisem pól operacyjnych i planowanymi kierunkami działań. Uwzględniono trzy następujące pola operacyjne:

- Przedsiębiorczość i współpraca z sektorem przedsiębiorstw
- Współpraca międzysektorowa i międzynarodowa

- Nowoczesne kadry administracji publicznej

Wizję powiatu sformułowano następująco: „Powiat Radomszczański przestrzenią współpracy i zrównoważonego rozwoju, obszarem o wysokim potencjale kapitału ludzkiego i otwartym na kreatywną przedsiębiorczość”.

Misję powiatu sformułowano następująco: „Prowadzenie polityki współpracy i tworzenie sieci międzysektorowych powiązań kooperacyjnych dla harmonijnego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnej edukacji i przedsiębiorczości”.

3.4. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem *Programu*

Dla części z wymienionych w punkcie 3.2 niniejszej *Prognozy* dokumentów strategicznych, powiązanych z projektem *Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku* sporządzone zostały prognozy oddziaływania na środowisko. W tabeli poniżej przedstawiono sformułowania i główne wnioski zawarte w tych prognozach.

Tabela 1. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku

Nazwa dokumentu	Główne wnioski
Poziom krajowy	
Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Kraju 2020	Założenia Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (ŚSRK) będą miały w przeważającej mierze pozytywne oddziaływanie. Nie zidentyfikowano ani jednego celu ŚSRK, który oddziaływałby tylko negatywnie na wszystkie komponenty środowiska. Najwięcej negatywnych oddziaływań zidentyfikowano dla celów II obszaru. Większość celów spowoduje same pozytywne skutki dla człowieka i środowiska. Brak jednak bezpośredniego odniesienia do kwestii środowiska i zrównoważonego rozwoju.
Prognoza oddziaływania na środowisko Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Największe znaczenie w zakresie oddziaływań środowiskowych, będą miały stymulowane zmiany populacyjne. Dotyczy to zwłaszcza skutków rozwoju funkcji metropolitarnych i dużych ośrodków miejskich. Wzrost wskaźnika zagęszczenia populacji w ośrodkach rozwoju pociągał będzie za sobą konsekwencje w postaci lokalnego wzrostu presji skierowanych w głównej mierze na środowisko przyrodnicze, związanych ze wzrostem strumienia odpadów wymagających unieszkodliwienia, wzrostem ładunku zanieczyszczeń w ściekach oraz ilości ścieków kierowanych do oczyszczenia, wzrostem zapotrzebowania na wodę pitną i towarzyszącym temu rosnącym deficytem zasobów wody zdatnej do użytku oraz samą koncentracją źródeł emisji zwiększających poziom lokalnej, indywidualnej i zbiorowej presji. Z drugiej strony zmiany demograficzne polegać będą na odpływie ludności z terenów peryferyjnych, co również skutkować może szeregiem istotnych dla środowiska przemian, takich jak intensyfikacja produkcji rolnej, zmniejszenie ilości odpadów komunalnych, zmiany struktury ścieków, zalesienia, itp.
Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)	Stwierdzono, że nie ma możliwości uniknięcia działań, które mogą potencjalnie negatywnie wpłynąć na środowisko przyrodnicze lub pogorszyć warunki równoważenia rozwoju. Ograniczenie i/lub złagodzenie konfliktów pomiędzy wymogami ochrony środowiska, a oddziaływaniem sektora transportu będzie można osiągnąć poprzez wprowadzanie odpowiednich rozwiązań planistycznych, technologicznych i architektonicznych-krajobrazowych, jako elementów zrównoważonej gospodarki przestrzennej. Duża część kierunków działań uznana została za sprzyjającą łagodzeniu presji transportowych.
Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko	<p>Główne zalecenia są następujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uwzględnienie priorytetowych problemów ochrony środowiska i energetyki, • zapewnienie zgodności Strategii z: zasadą zrównoważonego rozwoju i koniecznością jej wdrażania, zasadą kompleksowości w ochronie środowiska, zasadą przezorności, • wprowadzanie działań związanych z ochroną krajobrazu do procesu planowania przestrzennego, • wspieranie rozwoju lokalnych instalacji energetycznych opartych na biomasie.

Nazwa dokumentu	Główne wnioski
Prognoza oddziaływania na środowisko Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>W Prognozie zostały zawarte m.in. następujące zapisy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwrócono uwagę na rozwiązania wariantowe, przede wszystkim potrzebę i możliwość rozwoju w Polsce energetyki rozproszonej oraz możliwość takiego prowadzenia rozwoju społeczno-gospodarczego, który nie będzie prowadził do nadmiernych potrzeb transportowych, • negatywnie oceniono całkowite pominięcie resortu środowiska wśród podmiotów, które powinny mieć istotny wpływ na zagospodarowanie przestrzenne Polski, • dla lepszego zobrazowania całościowego oddziaływania polityki przestrzennej na środowisko, zaproponowano wprowadzenie, zarówno na poziomie krajowym, jak i wojewódzkim, wskaźnika syntetycznego w postaci tzw. „śladu ekologicznego”.
Prognoza oddziaływania na środowisko Polityki energetycznej Polski do 2030 roku	<p>Wnioski są następujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania w zakresie efektywności energetycznej powinny być z jednakową intensywnością prowadzone w dwóch komplementarnych obszarach – możliwie szybkiej poprawy efektywności wykorzystania energii pierwotnej oraz redukcji zapotrzebowania na energię finalną, zwłaszcza w sektorze usług i gospodarstw domowych oraz w transporcie, • kwestii poprawy efektywności energetycznej należy podporządkować, przyjmowane na potrzeby realizacji polityki instrumentarium, w tym standardy środowiskowe i energetyczne oraz elastyczne mechanizmy bilansowania najważniejszych emisji (CO₂, SO₂, NO_x) – stworzy to preferencje dla instalacji o najwyższej sprawności energetycznej, • przyjęty cel kierunkowy dla energii ze źródeł odnawialnych należy uznać za ekstensywny, ale biorąc pod uwagę rzeczywiste tempo rozwoju sektora, różnorodne bariery ekonomiczne, prawne i przyrodnicze oraz obecny stan wyjściowy, jest to cel sformułowany realistycznie.
Poziom wojewódzki	
Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020	<p>Wnioski są następujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • część sformułowanych w Strategii kierunków działania nie pozwala w ogóle na przeprowadzenie oceny środowiskowych skutków ich wdrożenia, przede wszystkim określonych w filarze „Spójność społeczna”, które mają charakter skomplikowanych, niemierzalnych oddziaływań pośrednich, • zdecydowana większość strategicznych kierunków działania (59 na 82), które zaproponowano w Strategii charakteryzuje się pozytywnym wpływem na środowisko regionu, • przeważająca część sformułowanych w dokumencie strategicznych kierunków działań posiada wyraźny, czytelny pozytywny kontekst środowiskowy, • istotne negatywne oddziaływania zdiagnozowano w przypadku 23 strategicznych kierunków działania, • najbardziej niekorzystnych efektów na środowisko regionu należy się spodziewać w wyniku wdrażania założeń Strategii, pociągających za sobą konieczność realizacji późniejszych tzw. twardych przedsięwzięć inwestycyjnych, skoncentrowanych w następujących obszarach: rozwój przemysłu ceramicznego, szklarskiego, materiałów budowlanych (w tym głównie w Zagłębiu Ceramiczno-Budowlanym Opoczno-Tomaszów Mazowiecki) oraz działalności gospodarczej, rozwój turystyki (w tym głównie w Obszarach

Nazwa dokumentu	Główne wnioski
	<p>Turystycznych Dolin Rzecznych Pilicy i Warty), rozwój infrastruktury transportowej, rozwój infrastruktury technicznej, rozwój rolnictwa (Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa),</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdiagnozowanie istotnych negatywnych oddziaływań na środowisko ze strony wymienionych strategicznych kierunków działania nie przesądza o konieczności ich wykluczenia z założeń Strategii. Działania te mogą być z powodzeniem realizowane przy wdrożeniu rozwiązań eliminujących i minimalizujących niekorzystne efekty środowiskowe.
Poziom powiatowy	
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii rozwoju Powiatu Radomszczańskiego 2020</p>	<p>Wnioski są następujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak realizacji <i>Strategii Rozwoju</i> skutkowałoby brakiem poprawy jakości życia mieszkańców, niekontrolowanym rozwojem przestrzennym i działalnością gospodarczą nie prowadzoną w sposób zrównoważony, a tym samym - obciążający dla środowiska. • zdecydowana większość - 87% - strategicznych kierunków działań, które zaproponowano w <i>Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego 2020</i>, charakteryzuje się wyłącznie pozytywnym wpływem na środowisko. • spośród ocenianych 47 kierunków działań jedynie 6 może mieć potencjalne negatywne oddziaływanie na wybrane komponenty środowiska, w tym w 2 przypadkach może to być oddziaływanie bezpośrednie, a w 4 - pośrednie. W żadnym przypadku nie stwierdzono, aby realizacja kierunku działania miała bezwarunkowy, negatywny wpływ na środowisko. W przypadku, gdy konkretne działanie może wpłynąć niekorzystnie na jeden lub kilka elementów środowiska, równocześnie wpłynąć będzie pozytywnie na pozostałe komponenty. • największe oddziaływanie skumulowane wystąpić może w przypadku działań zmierzających poprawy układu komunikacyjnego oraz budowy infrastruktury publicznej. Poszczególne zadania inwestycyjne mogą w krótkim czasie oddziaływać na powietrze atmosferyczne i powierzchnię terenu oraz klimat akustyczny. • bardzo dużo zależy będzie od sposobu realizacji działań. • realizacja <i>Strategii Rozwoju</i> nie wpłynie jednoznacznie i bezpośrednio negatywnie na obszary sieci Natura 2000. • zidentyfikowanie negatywnych oddziaływań na elementy środowiska nie oznacza, że wdrożenie danego kierunku działania powinno zostać zaniechane. Działania te mogą być z realizowane przy zastosowaniu rozwiązań minimalizujących negatywne skutki środowiskowe.

4. Stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Program ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej *Prognozie*, dotyczy całego obszaru powiatu radomszczańskiego. Cały obszar powiatu (choć nie w jednakowym stopniu) objęty zostanie oddziaływaniem skutków realizacji *Programu*.

Poniżej przedstawiono opis stanu komponentów środowiska powiatu radomszczańskiego, które mogą zostać poddane oddziaływaniu w wyniku realizacji *Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku*.

4.1. Przyroda i krajobraz (w tym lasy)

Na terytorium powiatu występują różne typy ekosystemów odmiennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Są to zarówno ekosystemy naturalne, jak i półnaturalne, przy czym do najważniejszych zalicza się:

- zwarte kompleksy leśne,
- siedliska drzewiaste i krzewiaste wokół zbiorników wodnych,
- roślinność siedlisk łąkowych, w tym zespoły roślinności łąk wilgotnych,
- trawiastą roślinność pastwisk,
- zbliżone do naturalnych siedliska roślinności przywodnej i bagiennej,
- alejowe nasadzenia przydrożne i kępy zieleni śródpolnej,
- zespoły komponowanej roślinności wysokiej parków i cmentarzy,
- zespoły roślinne w obrębie zabudowy i na obrzeżach terenów rolnych oraz w strefach przydrożnych,
- kępowe formacje drzewiaste i krzewiaste towarzyszące zabudowie lub stanowiące skupienia śródpolne,
- rośliny kultur rolniczych z charakterystycznym składem gatunkowym,
- roślinność ruderalną, występującą w miejscach o intensywnej zabudowie.

Pod względem podziału geobotanicznego (Matuszkiewicz 2007) powiat radomszczański położony jest w:

- Dziale Wyżyn Południowopolskich (C),
- Krainie Wysoczyzny Łódzko-Wieluńskiej (C1),
- Krainie Wyżyn Środkowomałopolskich (C2).

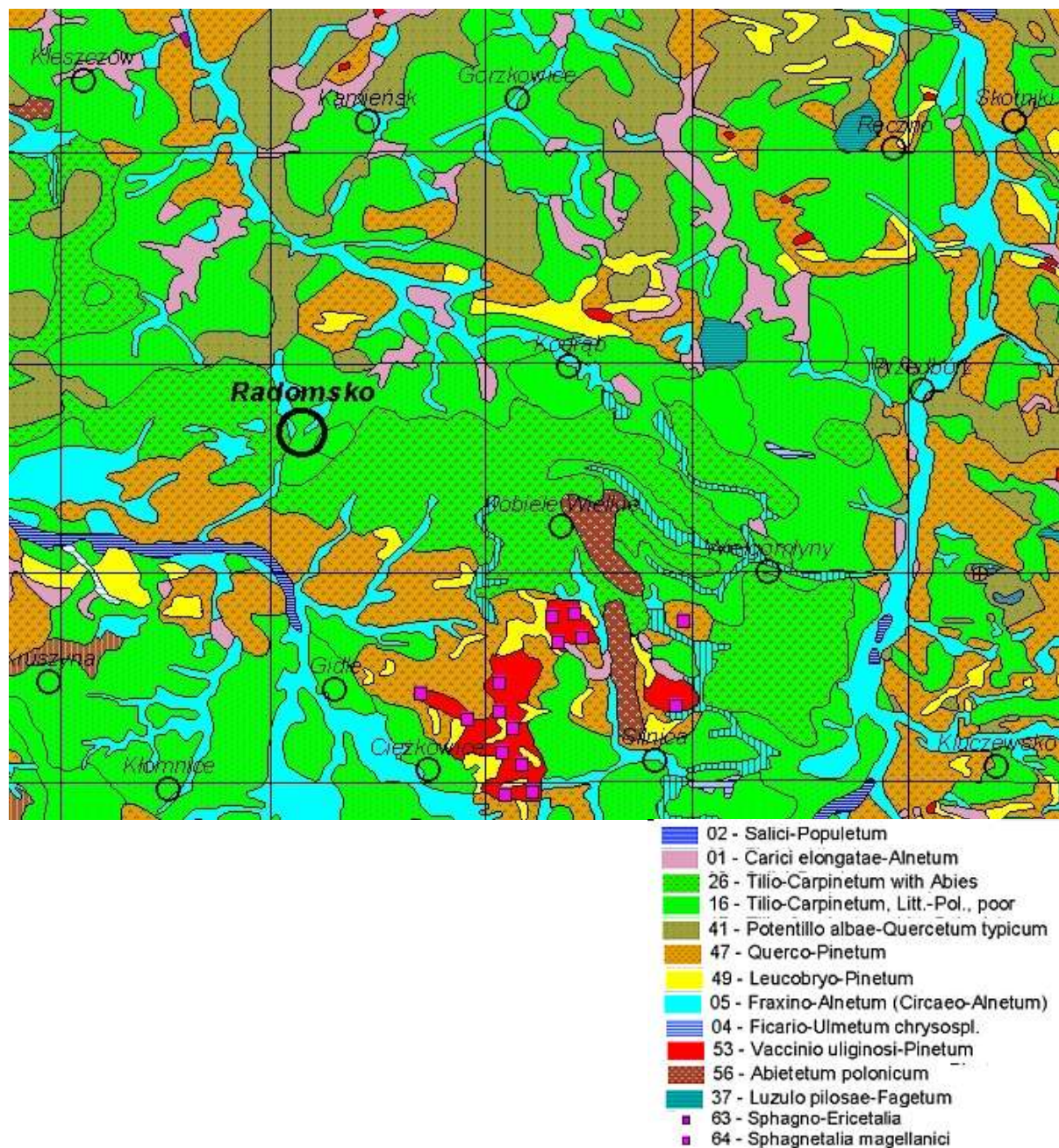
Najcenniejsze obiekty i obszary przyrodnicze powiatu radomszczańskiego zostały objęte ochroną prawną. Zajmują one łączną powierzchnię 28 032,3 ha, co stanowi 19,4% obszaru powiatu.

Tabela 2. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu radomszczańskiego

Forma ochrony	Ilość	Powierzchnia ogólna w ha	% powierzchni powiatu
Rezerваты przyrody	6	789,2	0,5
Obszary chronionego krajobrazu	3	22130,4	15,4
Parki krajobrazowe	1	5710,0	3,9
Użytki ekologiczne	130	145,4	0,1
Zespoły przyrodniczo -krajobrazowe	1	3,9	0,003

Forma ochrony	Ilość	Powierzchnia ogólna w ha	% powierzchni powiatu
Pomniki przyrody (szt.)	287	-	-
Natura 2000: Specjalne Obszary Ochrony Obszar Specjalnej Ochrony	7	-	-

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 2. Rejon powiatu radomszczańskiego na mapie potencjalnej roślinności naturalnej (według: Matuszkiewicz W., IGIPIZ PAN Warszawa źródło: <http://www.igipz.pan.pl>)

Rezerваты przyrody

Na terenie powiatu radomszczańskiego znajdują się następujące rezerваты przyrody:

Rezerwat "Czarna Różga"- florystyczny i leśny rezerwat położony w gminie Przedbórz, po wschodniej stronie Pasma Przedborsko - Małogoskiego, w pobliżu miejscowości Żeleźnica. Rezerwat zajmuje powierzchnię 185,6 ha, w tym 181,31 ha lasów i 4,29 ha terenów bezleśnych. Został utworzony w 1996 r. w granicach Przedborskiego Parku Krajobrazowego (M.P. z 1996 r. Nr 75, poz.677) w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnych ekosystemów wilgotnych lasów liściastych z licznymi drzewami pomnikowymi oraz gatunkami rzadkich chronionych roślin zielnych. Znajduje się tu mozaika naturalnych zespołów leśnych: olsów, łągów, grądów, boru jodłowego i sosnowego bagienno z kilkunastoma okazami starych dębów i buków. Rezerwat posiada plan ochrony (Zarządzenie Nr 24/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Czarna Różga").

Rysunek 3. Rezerваты przyrody na terenie powiatu radomszczańskiego
(źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)

Rezerwat „Dębowiec” - rezerwat florystyczny i leśny w sąsiedztwie miejscowości Silniczka (gmina Żytno), utworzony w 1965 r. (Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 20 października 1965 r. - M.P. z 1965 r. Nr 63 poz. 352). Powierzchnia rezerwatu wynosi 47,1 ha. Rezerwat utworzono w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego fragmentu grądu z lipą szerokolistną na krańcach zasięgu i łągu wiązowo-jesionowego z rzadkimi roślinami zielnymi. Rezerwat ma

sporządzony plan ochrony, przyjęty rozporządzeniem Nr 53/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 listopada 2007 r.

Rezerwat „Góra Chełmo” - rezerwat krajobrazowy i przyrody nieożywionej utworzony w 1967 r. w miejscowości Chełmo w gminie Masłowice. Został powołany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 23 listopada 1967 r. (M.P. z 1967 r. Nr 67, poz. 330). Jego powierzchnia to 41,31 ha. Rezerwat obejmuje szczyt i fragmenty zboczy Góry Chełmo (323 m n.p.m.) - jednego z najwyższych wzniesień województwa łódzkiego. Rezerwat utworzono w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych wzgórza porośniętego lasem mieszanym, zbudowanego z piaskowców albskich, dolnokredowych, będącego ostańcem denudacyjnym, oraz znajdującego się na nim grodziska z X wieku, z czterema pierścieniami wałów (były to prawdopodobnie umocnienia obronne albo miejsce kultu). Rezerwat ten jest jednym z nielicznych miejsc w Polsce, gdzie można odnaleźć stary drzewostan klonowo - jaworowy. Rezerwat ma sporządzony plan ochrony, przyjęty Zarządzeniem Nr 28/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Góra Chełmo".

Rezerwat "Jasień" - rezerwat florystyczny i leśny o powierzchni 14,5 ha, położony na południe od miejscowości Jasień, w gminie Kobbiele Wielkie. Powołany w 1958 roku Zarządzeniem Nr 342 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1958 r. (M.P. z 1958 r. Nr 92, poz. 509) w celu ochrony naturalnego siedliska cisa pospolitego. Najwięcej drzew posiada obwód 41-63 cm, ale również rosną tam cisy o obwodzie 95 cm, co wskazuje na wiek około 150 lat. Drzewa rozmieszczone są bardzo nierównomiernie - miejscami rosną gromadnie, tworząc niewielkie skupienia, w innych miejscach występują pojedynczo. Największy okaz cisa ma wysokość 7 m i obwód pnia 37 cm. Oprócz cisa rosną tam drzewa typowe dla lasów bagiennych lub okresowo zalewanych. Rezerwat ma sporządzony plan ochrony, przyjęty Zarządzeniem Nr 38/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Jasień".

Rezerwat "Kobbiele Wielkie" – florystyczny i leśny rezerwat utworzony w 1960 roku w gminie Kobbiele Wielkie, na wschód od Radomska, Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 01.02.1960 r. (M.P. z 1960 r. Nr 32, poz. 156). Zajmuje powierzchnię 63,87 ha. Rezerwat utworzono w celu zachowania, ze względów naukowych i dydaktycznych, fragmentu naturalnego lasu sosnowo-dębowo-jodłowego (jedlina świętokrzyska z elementami flory górskiej). Rezerwat ma sporządzony plan ochrony, przyjęty Zarządzeniem Nr 30/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Kobbiele Wielkie".

Rezerwat "Piskorzeniec" - rezerwat torfowiskowy o powierzchni 409,19 ha, utworzony w 1990 roku Zarządzeniem nr 402 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26 listopada 1990 roku (M.P. Nr 48, poz. 442). Położony jest na południe od wsi Piskorzeniec w gminie Przedbórz. Ochroną objęte są tu ekosystemy bagiennych lasów i torfowisk, staw "Duży", na którym prowadzona jest gospodarka rybacka, i zarośnięty szuwarami staw "Bolesław". Wokół całego torfowiska rośnie bór bagienno. Występuje tu kilkanaście zespołów turzycowych i szuwarowych. Występuje tu także znajdująca się pod całkowitą ochroną wierzba borówkolistna, relikw na torfowisku gatunek bardzo rzadki w Polsce. W rezerwacie żyją dziki, sarny, łosie, a także wiele gatunków ptaków oraz bardzo licznie reprezentowane bobry. Rezerwat ma sporządzony plan ochrony, przyjęty Zarządzeniem Nr 23/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Piskorzeniec".

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie powiatu radomszczańskiego znajdują się następujące obszary chronionego krajobrazu:

Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu - utworzony 9 lipca 2002 r. Rozporządzeniem Nr 9/2002 Wojewody Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie wyznaczenia Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 175, poz. 2481). Znajduje się na terenie gmin: Kobile Wielkie, Masłowice, Przedbórz, Wielgomłyny i Żytno. Obszar ten ma z założenia pełnić rolę ochronną wobec Przedborskiego Parku Krajobrazowego, jako że powstał z jego otuliny. Na obszar składają się dwa niepołączone ze sobą fragmenty. Charakteryzuje się krajobrazem rolniczym i w niewielkim stopniu obejmuje ekosystemy leśne. Według ostatniej zmiany uchwalonej przez Sejmik Województwa Łódzkiego w 2012 roku obszar ma obecnie powierzchnię 5 417 ha (Uchwała Nr XXVIII/510/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2012 r. w sprawie: Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu).

Rysunek 4. Obszary chronionego krajobrazu na terenie powiatu radomszczańskiego
(źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki - utworzony 4 grudnia 2007 r. Rozporządzeniem Nr 59/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 4 grudnia 2007 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 374, poz. 3324). Aktualny akt prawny to: Uchwała Nr XXXI/611/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie: zmiany uchwały Nr XIV/237/11 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 30 sierpnia 2011 r. w sprawie: Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 23 stycznia 2013 r. poz. 339).

Na terenie powiatu radomszczańskiego znajduje się na terenie gmin: Dobryszycy, Gomunice, Kamieńsk, Kodrąb, Kobbiele Wielkie, Masłowice i Wielgomłyny. Utworzony ze względu na ochronę doliny rzeki Widawki z wartościowymi siedliskami i zbiorowiskami roślinnymi, ochronę koryta rzeki Widawki stanowiącej na znacznej przestrzeni naturalny ciek wodny, korytarz ekologiczny łączący dolinę Warty z doliną Pilicy. Są to tereny cenne przyrodniczo, o znacznym zalesieniu, z licznymi zbiornikami wodnymi. Obecna powierzchnia obszaru wynosi 41 390 ha.

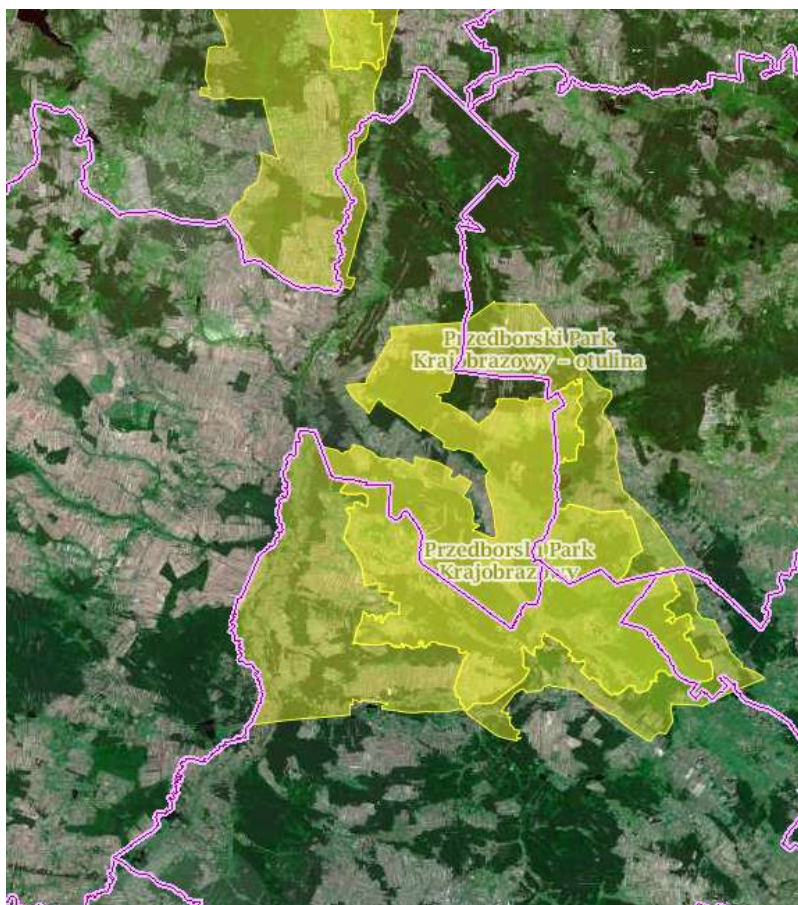
Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu - utworzony 24 marca 2009 r. Rozporządzeniem Nr 8/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Piliczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 75, poz. 712), ze zmianami. Na terenie powiatu radomszczańskiego obejmuje gminy: Przedbórz, Kobbiele Wielkie, Masłowice, Wielgomłyny i Żytno. Tereny chronione są ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Obecna powierzchnia wynosi 43 790 ha. Na obszar oprócz części zasadniczej składają się jeszcze dwa niewielkie niepołączone fragmenty.

Parki krajobrazowe

Na terenie powiatu radomszczańskiego znajduje się jeden park krajobrazowy.

Przedborski Park Krajobrazowy - został powołany w 1988 roku Rozporządzeniem Nr 4/98 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 30 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Przedborskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 11, poz. 128) oraz Rozporządzeniem Nr 9/2002 Wojewody Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie określenia granic Przedborskiego Parku Krajobrazowego i ustanowienia planu ochrony Przedborskiego Parku Krajobrazowego w województwie łódzkim oraz wyznaczenia Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 175, poz. 2481). Powierzchnia Parku wynosi 16 640 ha, w tym na terenie powiatu radomszczańskiego - 7 385 ha. Leży on na pograniczu województw: łódzkiego (w gminach: Przedbórz, Masłowice, Wielgomłyny, Żytno) i świętokrzyskiego. Obejmuje tereny byłej Puszczy Pilicka - torfowiska, podmokłe łągi, olsy bagienne, grądy, wiekowe dąbrowy i buczyny, bory sosnowe, łąki, wrzosowiska, murawy kserotermiczne oraz starorzecza Pilicy. Krajobraz Przedborskiego Parku Krajobrazowego stanowi mozaikę struktur wyżynnych i nizinnych, gdzie doliny rzeczne przeplatają się z obszarami pól, łąk i lasów, ponad którymi wznoszą się łagodne wzgórza. W Parku występują liczne gatunki roślin podlegających ochronie całkowitej oraz ochronie częściowej.

Na terenie Parku ustanowiono rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, pomniki przyrody i zabytkowe parki. Przedborski Park Krajobrazowy posiada plan ochrony.

Rysunek 5. Park krajobrazowy na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)

Ponadto, północne krańce gminy Przedbórz leżą w obrębie otuliny **Sulejowskiego Parku Krajobrazowego**. Został on utworzony w celu ochrony szczególnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i historyczno-kulturowych środkowego odcinka Pilicy (pomiędzy Przedborzem a Sulejowem i terenów wokół Zalewu Sulejowskiego).

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie powiatu radomszczańskiego, w gminie Przedbórz utworzony został 23 marca 1994 r. Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Majowa Góra” (Uchwała Nr XXI/153/94 Rady Miejskiej w Przedborzu z dnia 23 marca 1994 r. w sprawie uznania terenu obszaru leśnego „Majowa Góra” w Przedborzu za zespół przyrodniczo-krajobrazowy podlegający ochronie). Zespół ma powierzchnię 3,9 ha. Obejmuje wzgórze o wysokości 235 m. n.p.m., zbudowane z piaskowców oraz wapieni. Jego środek przecięty jest wąwozem, który powstał na skutek wydobywania kamienia piaskowcowego na potrzeby budownictwa. Rosną tu zbiorowiska murawowe z rzadkimi gatunkami roślin: sasanka wiosenna, koniczyzna długokłosa, dzwonek syberyjski, dziewięciśń pospolity. Obecnie "Majową Górą" włada wspólnota wsi Wola Przedborska, na zasadach posiadania samoistnego.

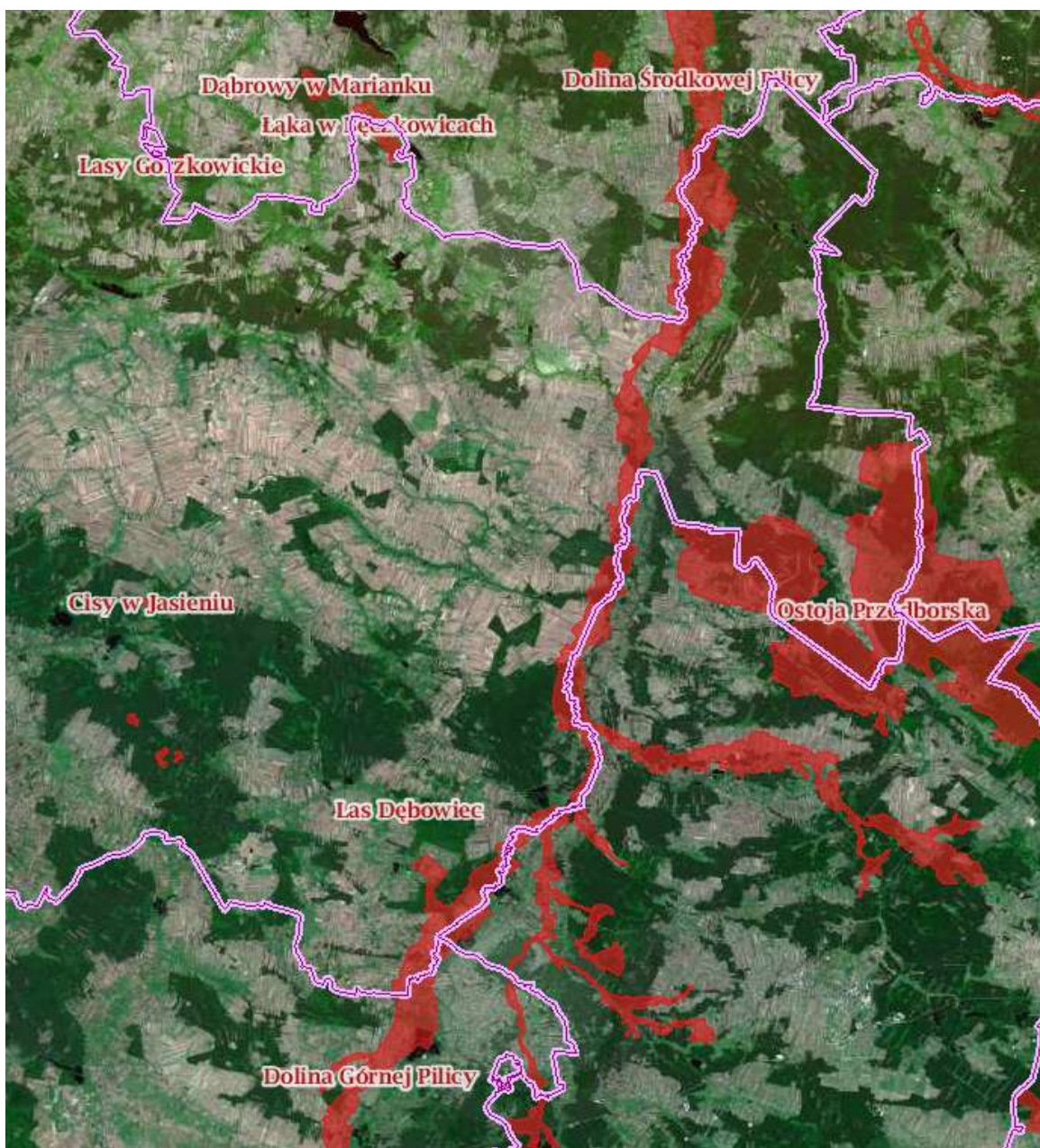

Rysunek 6. Zespół przyrodniczo - krajobrazowy na terenie powiatu radomszczańskiego
(źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)

Obszary sieci NATURA 2000

Natura 2000 obejmuje:

- obszary specjalnej ochrony (OSO) - (Special Protection Areas-SPA) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. Dyrektywy Ptasiej dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do Dyrektywy,
- specjalne obszary ochrony (SOO) - (Special Areas of Conservation-SAC) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. Dyrektywy Siedliskowej, dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II do Dyrektywy.

Rysunek 7. Obszary sieci NATURA 2000 na terenie powiatu radomszczańskiego
(źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)

Na obszarze powiatu radomszczańskiego (w jego części) ustanowiono następujące obszary sieci Natura 2000:

Dolina Górnej Pilicy – kod PLH260018. Gminy: Przedbórz, Wielgomłyny, Żytno

Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych - lasy łąkowe i olsy). Meandrująca rzeka Pilica, której towarzyszą liczne starorzecza, tworzy malowniczą dolinę. Wzdłuż koryta ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne, o silnie zróżnicowanych drzewostanach, którym towarzyszą podmokłe łąki, charakteryzujące

się dużą różnorodnością biologiczną: bogactwem fauny i flory, zwłaszcza gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi. Powierzchnia licznych bagien i torfowisk systematycznie się kurczy w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych oraz zabiegów melioracyjnych.

Dolina Środkowej Pilicy – kod PLH100008. Gmina: Przedbórz

Obszar obejmuje 40 km odcinek środkowej Pilicy (około 1/8 całkowitej długości rzeki). Wody Pilicy są stosunkowo czyste. Rzeka jest nieuregulowana; ma naturalny charakter (liczne meandry i starorzecza). Pewne fragmenty obszaru są regularnie zalewane. Łąki kośne i pastwiska pokrywają dużą część powierzchni doliny; znajdują się tu również niewielkie płyty torfowisk, trzcinowisk i turzycowisk. Znaczne połacie brzegów rzeki porośnięte są lasami łęgowymi i nadrzecznymi zaroślami wierzbowymi.

Cisy w Jasieniu – kod PLH100018. Gmina: Kobiele Wielkie

Obszar obejmuje rezerwat leśny Jasień zlokalizowany na południe od wsi i stawów rybnych Jasień. Przez podmokły i zabagniony teren przepływają niewielkie strumienie, nad którymi zachowały się dobrze wykształcone zbiorowiska łęgowe, olsowe i niewielkie fragmenty grądów. Najwyższe piętro lasu budowane jest głównie przez ponad 100-letnie drzewostany olchowe. W domieszce występują klon jawor, brzoza omszona, dąb szypułkowy i świerk pospolity. W granicach obiektu występują ponadto mniejsze powierzchnie drzewostanów z udziałem sosny zwyczajnej. Najcenniejszym składnikiem warstwy podszycia i niekiedy nawet drugiego pietra drzewostanu jest cis pospolity *Taxus baccata*. Stanowisko tego gatunku w rezerwacie Jasień jest jednym z największych w Polsce. We florze obszaru zwracają uwagę gatunki o charakterze górskim: widłak wroniec *Huperzia selago*, liczydło górskie *Streptopus amplexifolius* i świerżbek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*.

Las Dębowiec – kod PLH100023. Gmina: Żytno

Obszar obejmuje rezerwat Dębowiec położony w zachodniej części Uroczyska Dębowiec. Teren jest płaski, miejscami zabagniony, z interesującym mikroreliefem. Występują tu liczne zagłębienia terenu będące wynikiem krasu kopalnego, jaki kształtuje się w płytko zalegających marglach kredowych. Dzięki temu wykształciły się w omawianym obszarze żyzne gleby czarnoziemne. Przez rezerwat przepływają niewielkie strumienie, nad którymi zachowały się klasycznie wykształcone zbiorowiska łęgowe. Są to zarówno łągi wiązowo-jesionowe (91F0) jak i łągi jesionowo-olszowe (91E0). Na przeważającej powierzchni rezerwatu, w miejscach wyżej położonych, zachowały się naturalne lasy grądowe (9170). Najbardziej interesujący jest grąd niski w wariantcie z lipą szerokolistną *Tilia platyphyllos*, występującą tu na północnej granicy zasięgu. W zagłębieniach występują zbiorowiska szuwarowe i olsy. W środkowej części rezerwatu zachował się płat łąki reprezentujący zespół *Junco-Molinietum* (siedlisko Natura 2000 - 6410) z udziałem pełnika europejskiego *Trollius europaeus*.

Łąka w Bęczkowicach – kod PLH100004. Gmina: Masłowice

Obszar obejmuje torfowisko leżące w dolinie Luciąży. Leży ono w jej środkowym biegu, na około 500 m odcinku doliny. Charakteryzowane łąki znajdują się na lewym (zachodnim) brzegu rzeki. Dolina w tym miejscu ma około 1 km. szerokości. Złóża torfowe w przeszłości były eksploatowane, proces ten trwał jeszcze do początków lat 50. XX stulecia. Do połowy lat 80. Obszar ten był wykorzystywany rolniczo, jako mało wartościowe łąki (koszono je raz w roku) oraz jako pastwiska. Od połowy lat 80 zaprzestano wypasu i wykaszania roślinności na łąkach. Spowodowane to było niską opłacalnością produkcji rolniczej

z powodu dużego rozdrobnienia działek. W ciągu ostatnich 12 lat zwiększyła się znacznie w wyniku tego powierzchnia zarośli wierzbowych.

Ostoja Przedborska – kod PLH260004. Gmina: Przedbórz

Obszar obejmuje fragment Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Zachodnią część obszaru stanowi zbocze Pasma Przedborsko-Małogoskiego zbudowanego z górnajurajskich wapieni i kredowych piaskowców. Sieć rzeczna jest stosunkowo bogata, stanowią ją liczne dopływy Czarnej Włoszczowskiej. Znaczną część obszaru zajmuje rozległy kompleks wilgotnych i podmokłych łąk oraz największy w tej części Polski płat lasów jesionowo-olszowych (obręb Oleszno). Zachowały się tu duże fragmentami naturalnych drzewostanów. Dominują bory sosnowe, lecz pozostały też naturalne płaty grądów, buczyn i dąbrów. Na zboczach wzgórz rozwijają się murawy kserotermiczne, a w dolinach torfowiska. Najbardziej rozległym i najcenniejszym z nich jest Piskorzeniec. Na jego trudno dostępnych fragmentach występują liczne oczka wodne.

Torfowiska Żytno – Ewina – kod PLH10003. Gminy: Żytno, Gidle

Obszar obejmuje trzy dobrze zachowane kompleksy torfowisk i borów bagiennych między miejscowościami Żytno i Ewina. Torfowiska w większości mają charakter nieco zdegenerowanych torfowisk wysokich, miejscami w obrębie zarastających dystroficznych zbiorników wodnych, są tu torfowiska przejściowe. Różnorodna jest flora torfowiskowa. Większość populacji (np. rosziczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*) osiąga wysoką liczebność. W otoczeniu występują typowe płaty borów bagiennych *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*, gdzieś z drzewostanami około 130-letnimi i z udziałem osobliwości florystycznych; m.in. długosza królewskiego *Osmunda regalis*.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Obecnie ustanowienie użytku ekologicznego następuje w drodze uchwały rady gminy. Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym.

Na terenie powiatu radomszczańskiego znajduje się 130 użytków ekologicznych, położonych w gminach:

1. Gomunice - 2 użytki (bagna),
2. Kamieńsk - 4 użytki (bagna, oczko wodne, zbiornik wodny, trzcinowisko),
3. Kobbiele Wielkie - 12 użytków (bagna, w tym jedno śródleśne),
4. Kodrąb - 3 użytki (bagna),
5. Masłowice - 2 użytki (bagna),
6. Przedbórz - 77 użytków (bagna śródleśne, torfowiska, łąki śródleśne, samosiew tarniny, zakrzewienia śródpolne),
7. Radomsko (wiejska) - 25 użytków (bagna śródleśne),
8. Wielgomłyny - 5 użytków (bagna).

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy.

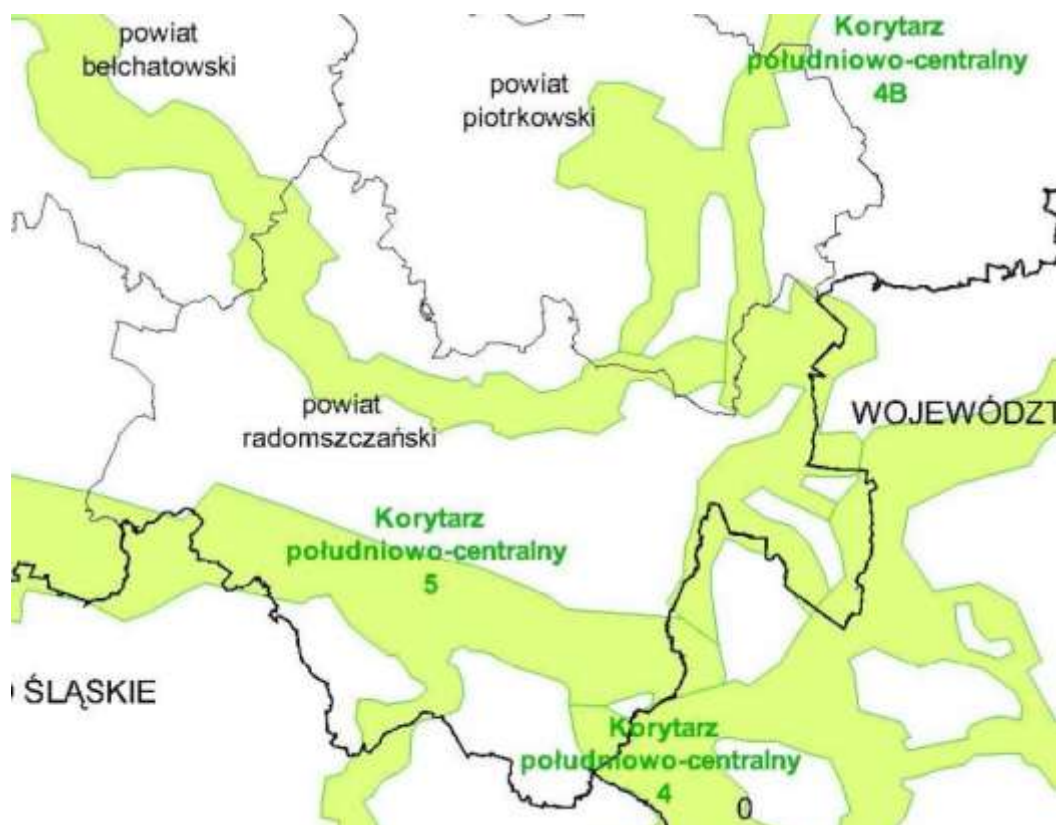
Na terenie powiatu radomszczańskiego znajduje się 287 pomników przyrody, w tym 286 obiektów przyrody ożywionej (pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje) i jeden obiekt przyrody nieożywionej - głąz narzutowy w gminie Przedbórz.

Korytarze ekologiczne

Wyznaczone korytarze ekologiczne o randze krajowej, związane z dolinami rzek to:

1. Dolina Warty - korytarz ekologiczny, mający kontynuację od północy w województwie wielkopolskim na południu łączący się z korytarzem doliny Prosnicy od zachodu i z korytarzem doliny Pilicy od wschodu,
2. Dolina Pilicy mająca kontynuację od południa w województwie świętokrzyskim, od północy łączący się z korytarzem Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej,
3. Dolina Widawki – korytarz stanowiący powiązanie doliny Warty z doliną Pilicy.

Korytarz ekologiczny dotyczący migracji dużych zwierząt to główny korytarz ekologiczny Południowo-Centralny, który łączy Roztocze z Lasami Janowskimi, Puszcza Sandomierską i Świętokrzyską, Przedborskim Parkiem Krajobrazowym, Załęczańskim Parkiem Krajobrazowym, następnie łączy się z Lasami Lublinieckimi i Borami Stobrawskimi oraz biegnie do Lasów Milickich, Doliny Baryczy i Borów Dolnośląskich.

Rysunek 8. Korytarze ekologiczne na terenie powiatu radomszczańskiego
(źródło: Program ochrony środowiska dla województwa łódzkiego 2012)

Lasy

Według podziału przyrodniczo-leśnego, uwzględniającego ekologiczne i fizjograficzne elementy przyrody i krajobrazu (Trampler i in. 1990), lasy powiatu radomszczańskiego położone są w Krainie Małopolskiej, Dzielnicach: Łódzko-Opoczańskiej i Wyżyny Środkowomałopolskiej.

Tabela 3. Klasyfikacja lasów powiatu radomszczańskiego

Kraina Małopolska (VI)	
<i>Dzielnica Łódzko-Opoczańska (1)</i>	<i>Dzielnica Wyżyny Środkowomałopolskiej (9)</i>
Mezoregion Sieradzko Łódzki (1a)	Mezoregion Jędrzejowsko-Włoszczowski (9a)
Mezoregion Piotrkowsko-Opoczański (1b)	

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie powiatu wynosiła w 2015 r. 45 053,32 ha, a samych lasów – 44 149,44 ha. Wskaźnik lesistości wynosił 30,6% i wzrósł od 2002 roku o 0,6%. W województwie łódzkim wskaźnik lesistości wynosi 21,3%, a w kraju - 29,5%.

Lasy na terenie powiatu rozłożone są nierównomiernie - największe ich kompleksy znajdują się w centralnej, południowej i wschodniej części powiatu. Tylko niektóre kompleksy połączone są naturalnymi, leśnymi korytarzami oraz są na tyle duże, że wytworzyła się strefa wewnątrz lasu.

Gminy o najwyższym wskaźniku lesistości, powyżej średniej dla powiatu to: Przedbórz, gmina wiejska Radomsko, Żytno, Kamieńsk, Gidle, Gomunice, Kobile Wielkie. Gminy o najmniejszym wskaźniku lesistości, poniżej średniej dla powiatu: miasto Radomsko, Lgota Wielka, Dobryzycze, Kodrąb, Mastowice,

Ładzice i Wielgomłyny. Największa powierzchnia lasów (w ha) jest na terenie gminy Przedbórz, a najmniejsza na terenie miasta Radomsko.

Tabela 4. Lesistość poszczególnych gmin powiatu radomszczańskiego – stan na dzień 31.12.2015 r.

Gmina	Wskaźnik lesistości %	Powierzchnia gruntów leśnych w ha	Powierzchnia lasów w ha	Powierzchnia gruntów leśnych publicznych w ha	Powierzchnia gruntów leśnych prywatnych w ha	Zalesienia w 2015 r. w ha	Pozyskanie drewna (grubizny) w m ³
Dobryszycy	17,5	892,40	887,55	271,40	621,00	4,0	22
Gidle	34,3	4058,29	3972,49	2929,29	1129,00	6,8	984
Gomunice	33,5	2129,51	2092,17	1217,51	912,00	-	598
Kamieńsk	37,0	3625,44	3564,53	2547,44	1078,00	-	689
Kobiele Wlk.	31,0	3215,71	3158,27	2281,71	934,00	5,4	320
Kodrąb	17,7	1900,03	1878,44	1037,03	863,00	3,1	646
Lgota Wlk.	7,5	476,15	475,92	78,15	398,00	-	209
Ładzice	18,7	1567,41	1546,58	797,41	770,00	-	285
Masłowice	18,2	2136,12	2114,26	1123,12	1013,00	-	611
Przedbórz	54,3	10579,23	10306,83	9296,23	1283,00	4,7	808
Radomsko miasto	2,9	152,26	150,73	52,26	100,00	-	8
Radomsko gmina wiejska	41,5	3659,66	3554,58	3239,66	420,00	-	45
Wielgomłyny	21,9	2743,38	2692,37	2050,38	693,00	-	695
Żytno	39,2	7917,73	7754,72	6192,73	1725,00	-	911
Powiat	30,6	45053,32	44149,44	33114,32	11939,00	24,0	6831

Największy udział w strukturze własnościowej mają grunty leśne publiczne - zajmują 33 114,32 ha (74%) powierzchni. Grunty leśne prywatne zajmują powierzchnię 11 939,00 ha (26%).

W 2015 r. zalesiono 24 ha gruntów. Pozyskano też 6831 m³ drewna.

Lasy państwowe na terenie powiatu radomszczańskiego podlegają Nadleśnictwu Radomsko, Nadleśnictwu Gidle, Nadleśnictwu Przedbórz i Nadleśnictwu Bełchatów, które wchodzi w skład Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) w Łodzi oraz w Katowicach. Nadleśnictwo prowadzi gospodarkę leśną w oparciu o Plan Urządzenia Lasu. Sprawują one także nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, na mocy porozumienia ze Starostą Powiatu Radomszczańskiego.

W lasach powiatu radomszczańskiego zdecydowanie przeważają siedliska świeże, zajmujące ponad 70% powierzchni. Siedliska wilgotne zajmują około 15%, natomiast bagienne i łęgowe - około 4%. Najwięcej jest siedlisk lasu mieszanego świeżego, boru świeżego, boru mieszanego świeżego, boru mieszanego wilgotnego i lasu świeżego.

Gatunkiem panującym w lasach powiatu jest sosna (około 80%) Pozostałe gatunki o znaczącym udziale to olcha, brzoza, dąb, modrzew i świerk. Występują także: klon, wiąz, jesion, akacja, osika, lipa i wierzba.

Najcenniejsze ostoje rodzimych gatunków drzew znajdują się w następujących rejonach:

- jodła: pozostałości Puszczy Pilickiej (Kobiele Wielkie),
- jawor: Góra Chełmo i Dębowiec k. Żytna,
- lipa szerokolistna: uroczysko Dębowiec,
- jesion wyniosły: Reczków k. Przedborza.

Przeciętna zasobność drzewostanów wynosi około 190 m³/ha, a przeciętny wiek drzewostanów wynosi 50 lat.

Najniższe piętro lasu tworzą rośliny runa leśnego. Z uwagi na prowadzoną na tym obszarze od dawna gospodarkę leśną nie jest ono tak zróżnicowane biologicznie jak w odpowiednich lasach naturalnych. Im starszy drzewostan, tym zróżnicowanie gatunkowe runa większe i bardziej typowe dla siedliska. Najmniej zróżnicowane są runa w młodnikach.

Na terenie powiatu radomszczańskiego występuje wiele gatunków roślin górskich (rzadkich na niżu), osiagających tu północną granicę zasięgu (np. narecznica górską, przytulina okrągłolistna).

Na terenie lasów powiatu urządzono leśne ścieżki edukacyjne:

- ścieżka leśna i baza edukacyjna "Kodrąb",
- ścieżka przyrodnicza Żytno-Ewina,
- Ścieżka przyrodnicza Niesulów,
- ścieżka przyrodnicza Sowin,
- ścieżka Edukacyjna w Leśnictwie Wymysłów,
- Ścieżka Edukacyjna w Leśnictwie Piskorzeniec.

W siedzibie Nadleśnictwa Przedbórz znajduje się ponadto leśna Sala Edukacyjna.

Łąki, zadrzewienia i zakrzewienia

Zbiorowiska łąkowe skupione są głównie w dolinach rzek i cieków wodnych. Zbiorowiska te odznaczają się szczególnymi walorami przyrodniczymi, umożliwiają zachowanie dużej bioróżnorodności oraz pełnią funkcje wodno- i glebochronne, hydrologiczne, klimatyczno-higieniczne i krajobrazowe. Specyficznymi walorami przyrodniczymi odznaczają się występujące głównie w dolinach cieków, rzadziej w zagłębieniach bezodpływowych zespoły roślinności szuwarowo-torfowiskowej. Stwarzają one możliwości bytowania dla bogatego zespołu zwierząt związanych ze środowiskiem wodno-błotnym.

Duże znaczenie dla powiatu mają zadrzewienia nie będące zbiorowiskami leśnymi. Są to:

1. zadrzewienia przywodne, ciągnące się wzdłuż cieków wodnych (wierzby, olsze, brzozy, kruszyna),
2. zadrzewienia przydrożne, towarzyszące ciągom komunikacyjnym,
3. zadrzewienia śródpolne, często porastające tereny nie użytkowane rolniczo i miedze (zarośla tarniny, dzikiej róży, jeżyn, derenia, pojedyncze drzewa).

Zieleń urządzona

Zieleń urządzona to obszary różnej wielkości i rangi stworzone przez człowieka. Zieleń urządzoną można podzielić na 5 zasadniczych kategorii, które z kolei dzielą się na rodzaje:

1. tereny zieleni otwartej: parki spacerowo – wypoczynkowe, zieleńce, bulwary i promenady,
2. tereny zieleni specjalnego przeznaczenia: pasy zieleni izolacyjnej, zieleń przydrożna, ogrody działkowe, cmentarze, parki i ogrody zabytkowe,
3. tereny zieleni towarzyszące różnym obiektom: zabudowie osiedlowej, indywidualnej, obiektom usługowym, handlowym itp.,
4. tereny gospodarki rolniczej, leśnej i ogrodniczej,
5. tereny zieleni wypoczynkowo – wycieczkowej i turystycznej: ośrodki wypoczynkowe, lasy komunalne.

Na terenie powiatu radomszczańskiego do terenów zieleni urządzonej należą: parki, zieleńce, cmentarze, ogrody przydomowe, zieleń obiektów sportowych, zieleń osiedlowa oraz zieleń izolacyjna tras komunikacyjnych i zieleń przyuliczna. Powierzchnia poszczególnych terenów wynosi:

1. parki spacerowo – wypoczynkowe – 7,4 ha,
2. zieleńce – 14,3 ha (22 obiekty),
3. zieleń uliczna – 22,0 ha,
4. tereny zieleni osiedlowej – 29,5 ha,
5. cmentarze – 77,4 ha (49 obiektów).

4.2. Wody powierzchniowe i podziemne

4.2.1. Wody powierzchniowe

Powiat radomszczański pod względem hydrograficznym podzielony jest linią wododziału Wisły i Odry – granicą pomiędzy regionem wodnym Warty administrowanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu i regionem wodnym Środkowej Wisły podlegającym pod Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie. Dział ten wyznaczają zlewnie cieków II rzędu: Pilicy i Warty.

Z uwagi na wododziałowe położenie sieć hydrograficzna powiatu charakteryzuje się znaczną ilością cieków krótkich, często o małych przepływach, które w wielu odcinkach, zwłaszcza latem wysychają. Niewielka jest ilość wód stojących.

Powierzchnia wód powierzchniowych wynosi na terenie powiatu 503 ha, w tym wody płynące zajmują 364 ha, a wody stojące – 139 ha. Dodatkowo, stawy zajmują powierzchnię 645 ha, a rowy – 618 ha. Długość cieków naturalnych na terenie powiatu wynosi 243,5 km.

Zasoby wodne powiatu szacuje się poniżej $6 \text{ dm}^3/(\text{s}\cdot\text{km}^2)$. Przepływy charakterystyczne w cyklu rocznym są zmienne sezonowo. W półroczu zimowym (miesiące XI-IV) z terytorium powiatu odpływa 60% odpływu rocznego, w półroczu letnim (miesiące V-X) około 40%. Najwyższe odpływy notowane są w czasie roztopów wiosennych (w zlewni Warty na przełomie lutego i marca, w zlewniach Pilicy w końcu marca). Drugorzędną kulminację odpływu notuje się latem, w lipcu. Najniższe odpływy występują we wrześniu.

Głównymi rzekami powiatu są: Pilica i Warta.

Zlewnia rzeki Pilicy

Pilica - rzeka płynąca w południowej i centralnej Polsce, najdłuższy lewobrzeżny dopływ Wisły. Długość Pilicy wynosi ogółem 319 km, a powiat radomszczański jest położony w jej środkowym biegu. Obszar dorzecza rzeki określany jest nazwą Nadpilicze. Pilica wpływa na teren powiatu pod miejscowością Grodzisko, stanowiąc prawie do Przedborza granicę powiatu (również województwa łódzkiego). Zasoby wodne Pilicy są znaczące, wyższe o $1 \text{ dm}^3/(\text{km}^2 \cdot \text{s})$ od średniej dla terytorium Polski. Rzeka zbiera wody z licznych dopływów, mniejszych rzek i lokalnych cieków. Ogólnie zlewnia rzeki charakteryzuje się dobrymi warunkami odwodnienia, choć na jej tarasach występują zabagnienia, torfowiska i podmokłości. Na obszarze powiatu znajdują się liczne dopływy Pilicy.

Czarna Włoszczowska – prawobrzeżny dopływ Pilicy o długości 47,5 km. Ma źródło w miejscowości Ostra Górka (województwo świętokrzyskie), a uchodzi do Pilicy koło miejscowości Maluszyn w gminie Żytno. Aż do ujścia rzeka silnie meandruje. Rzeka na niewielkim odcinku stanowi południowo-wschodnią granicę powiatu. Na trasie przepływu przez powiat Czarna Włoszczowska przyjmuje niewielki, prawobrzeżny dopływ Potok Rybnica o długości ok. 8 km, wypływający pod miejscowością Józefów i wpływający do Czarnej pod wsią Krogulec.

Baryczka (czasami określana Silniczką) – dopływ lewobrzeżny z obszarem źródłowym w rejonie Kobieli Wielkich. Rzeka płynie przez kompleks stawów w Silnicy, które zasila swoimi wodami, a następnie przez kompleksów stawów ciężkowickich. Uchodzi do Pilicy w okolicy miejscowości Krzętów (gmina Wielgomłyn). Dolny odcinek Baryczki stanowi obecnie sztucznie utworzony Kanał Krzętowski, wykopany dla odprowadzenia do Pilicy nadmiaru wody z doliny Baryczki. W dorzeczu Baryczki znajdują się liczne tereny podmokłe i zabagnione. Teren pocięty jest również gęstą siecią rowów melioracyjnych.

Łapczynka – dopływ prawobrzeżny. Do Pilicy uchodzi ok. 3 km od Kanału Krzętowskiego. Ciek jest uregulowany na całej długości i spełnia rolę rowu melioracyjnego. Jego długość wynosi ok. 5,5 km. Łapczynka ma swój obszar źródłowy między miejscowościami Wola Łapczyna i Stanowiska, a płynąc do Pilicy zbiera wodę z rozległego obniżenia za pomocą sieci rowów melioracyjnych. Najdłuższym rowem - dopływem jest Kanał Bobrowski o długości ok. 4,5 km płynący spod miejscowości Stanowiska.

Biestrzykówka – dopływ lewobrzeżny. Źródła znajdują się we wsi Biestrzyków Duży. Na odcinku od Wielgomłyn do ujścia znajduje się kilka niewielkich zbiorników wodnych. Pod Wielgomłynami Biestrzykówka przyjmuje dwa dopływy: Strugę - ciek płynący spod Woli Malowanej o długości ok. 12 km i Niedospielin – ciek płynący spod miejscowości Odrowąż, o długości ok. 6 km. Oba cieki mają uregulowane koryta.

Struga spod Ochotnika – dopływ lewobrzeżny. Do Pilicy wpływa na południe od Przedborza. Długość ciekowi wynosi ok. 10 km. Koryto strugi jest uregulowane i posiada charakter rowu melioracyjnego.

Luciąża – najdłuższy dopływ lewobrzeżny Pilicy. Długość rzeki wynosi 48,7 km. Teren źródłowy rzeki znajduje się w rejonie miejscowości Przerąb (gmina Mastowice). Uchodzi do Pilicy w Sulejowie (powiat piotrkowski). Początek Luciąży daje kilka strumyków, spływających na północ z rozległych torfowisk na Wzgórzach Radomszczańskich. W wyniku intensywnych prac melioracyjnych Luciąża na przeważającej długości swego biegu płynie po rozległym, bezdrzewnym obszarze użytków zielonych, przyjmując postać prostego kanału, poprzegradzanego zastawkami.

Zlewnia rzeki Warty

Warta – prawostronny dopływ Odry, trzecia pod względem długości rzeka w Polsce (808,2 km). W granicach powiatu radomszczańskiego znajduje się fragment jej górnego biegu. Średni przepływ rzeki z lat 1951-2000 wynosił około 11 m³/s w górnym biegu (wodowskaz w miejscowości Bobry w gminie Radomsko). Dolina rzeki ma zmienny, zróżnicowany charakter. W górnym biegu występują liczne zabagnienia i starorzecza, częściowo zmeliorowane. Rzeka jest w tej części obwałowana. Na rzece Warcie w miejscowości Zakrzówek Szlachecki wybudowany został zbiornik retencyjny (woda technologiczna dla potrzeb Elektrowni Bełchatów). Przepływ rzek przez kompleksy leśne ma zwykle charakter naturalny. W dorzeczu Warty występują liczne podmokłości.

Wiercica – prawobrzeżny dopływ Warty. Jest w zasadzie odgałęzieniem rzeki, od której odchodzi na północ od miejscowości Garnek. Przed Gidlami przyjmuje Kanał Lodowy, którego tylko ujściowy odcinek znajduje się na terenie powiatu. Zarówno Wiercica jak i Kanał Lodowy mają uregulowane koryta.

Radomka – dopływ prawobrzeżny, którego źródła znajdują się w rejonie dzielnicy miasta Radomska - Bartodzieje. Rzeka w całym odcinku jest uregulowana.

Widawka – dopływ prawobrzeżny o długości 95,8 km. Wyptywa z rozległego obniżenia w okolicy miejscowości Biestrzyków na terenie Wzgórz Radomszczańskich (gmina Kodrąb). Widawka zasilą liczne stawy hodowlane. Począwszy od 1974 roku Widawka odprowadza wody nie tylko pochodzące ze spływu naturalnego, lecz także wody głębinowe a odwodnienia górotworu w rejonie odkrywki „Bełchatów”, które dodatkowo zasilają rzekę. Zrzuty wód głębinowych są znacznie większe od ilości wód prowadzonych przez Widawkę przed punktem zrzutu. Do Widawki prowadzi swoje wody także Kręcica.

W powiecie radomszczańskim brak jest większych naturalnych zbiorników wodnych. Wody stojące stanowią: zespoły stawów rybnych, podmokłe tereny torfowo-bagienne oraz zbiorniki systemów melioracyjnych. Całkowita retencja zlewni jest uzupełniana również przez tzw. małą retencję.

Tabela 5. Większe zbiorniki wodne znajdujące się na terenie powiatu radomszczańskiego

Lp.	Nazwa obiektu	Gmina	Rzeka	Powierzchnia w ha
1.	Kmicizna	Kamieńsk	Widawka	4,0
2.	Zalew przy ul. Turystycznej	Przedbórz	zasilany przez potok Ochoтник	11,4
3.	Karkoszki	Gomunice	-	0,7
4.	Pudzików	Gomunice	Kamionka	0,6
5.	Kletnia	Gomunice	Widawka	0,8
6.	Babczów	Kobiele Wielkie	Ciek spod Woli Malowanej	5,0
7.	Bietrzyków	Kobiele Wielkie	Widawka	2,5
8.	Zalew w m.Kodrąb	Kodrąb	Warta	5,9
9.	Zbiornik retencyjny w Zakrzówku Szlacheckim	Ładzice	Warta	10,0
10.	Kozie Pole	Żytno	Pilica	1,2

Tabela 6. Stawy rybne o powierzchni powyżej 10 ha lustra wody w powiecie radomszczańskim

Lp.	Nazwa obiektu	Gmina	Źródło poboru wody	Powierzchnia w ha
1.	Stawy rybne Papiernia	Przedbórz	Potok Ojrzanka	115,14
2.	Stawy rybne	Gidle	rzeka Mękwa	37,9
3.	Kocierzowy	Gomunice	rzeka Widawka	86,4
4.	Staw hodowlany w m. Podświerk	Kobiele Wielkie	rzeka Orzechówka	65,6
5.	Staw hodowlany w m. Przedbórz	Kobiele Wielkie	rzeka Mękwa	27,8
6.	Stawy hodowlane w m. Przerąb	Masłowice	dopływ rzeki Luciąża, źródła	50,0
7.	Stawy hodowlane w m. Bartodzieje	Masłowice	rzeka Luciąża	36,2
8.	Stawy hodowlane w m. Masłowice	Masłowice	ciek wodny spod Ochotnika	16,5
9.	Stawy rybne w m. Silnica	Żytno	rzeka Baryczka	15,8
10.	Gospodarstwo rybne w m. Ciężkowiczki	Żytno	rzeka Baryczka	20,0
11.	Gospodarstwo rybne w m. Ciężkowiczki	Żytno	rzeka Baryczka	36,8
12.	Stawy rybne w m. Pukarzew Dolny	Żytno	rzeka Pilica	19,8
13.	Stawy rybne w m. Pukarzew Górny	Żytno	rzeka Pilica	73,9

Jakość wód powierzchniowych

Monitoring rzek w powiecie prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi. Wody powierzchniowe zostały podzielone na jednolite części wód (JCW), tj. na jednostki, dla których są prowadzone analizy presji antropogenicznych i opracowywane programy wodno-środowiskowe. Jednolita część wód powierzchniowych oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Obszar powiatu radomszczańskiego znajduje się w granicach 26 jednolitych części wód (w całości lub częściowo). Każda z jednolitych części wód badana była w 1 punkcie pomiarowym.

Tabela 7. Jednolite części wód (JCW) w powiecie radomszczańskim

Lp.	Nazwa JCW	Numer JCW	Punkt do oceny JCW
1.	Pilica od Kanału Koniecpol - Radoszewnica do Zwleczy	PLRW200010254179	Maluszyn
2.	Pilica od Zwleczy do Zbiornika Sulejów	PLRW20001025451	Sulejów
3.	Prudka	PLRW200062545229	Wilkoszewice
4.	Luciąża od źródeł do Zbiornika Cieszanowice	PLRW200062545213	Trzepnica
5.	Warta od Wiercicy do Widzówki	PLRW60001918153	Bobry
6.	Warta od Widzówki do Liswarty	PLRW600019181599	Łązek
7.	Radomka	PLRW6000161815529	Dąbrówka
8.	Dopływ spod Radziechowic	PLRW600023181572	Zakrzówek Szlachecki
9.	Pisia	PLRW600023181589	Borowiec
10.	Widawka do Kręcicy	PLRW600016182139	Giżyzna
11.	Jeziorka	PLRW600016182169	Pytowice
12.	Struga	PLRW20006254349	Rudka
13.	Dopływ z Wymysłówka	PLRW600017181556	-
14.	Widzówka	PLRW600016181549	-
15.	Mękwa	PLRW600017181529	-

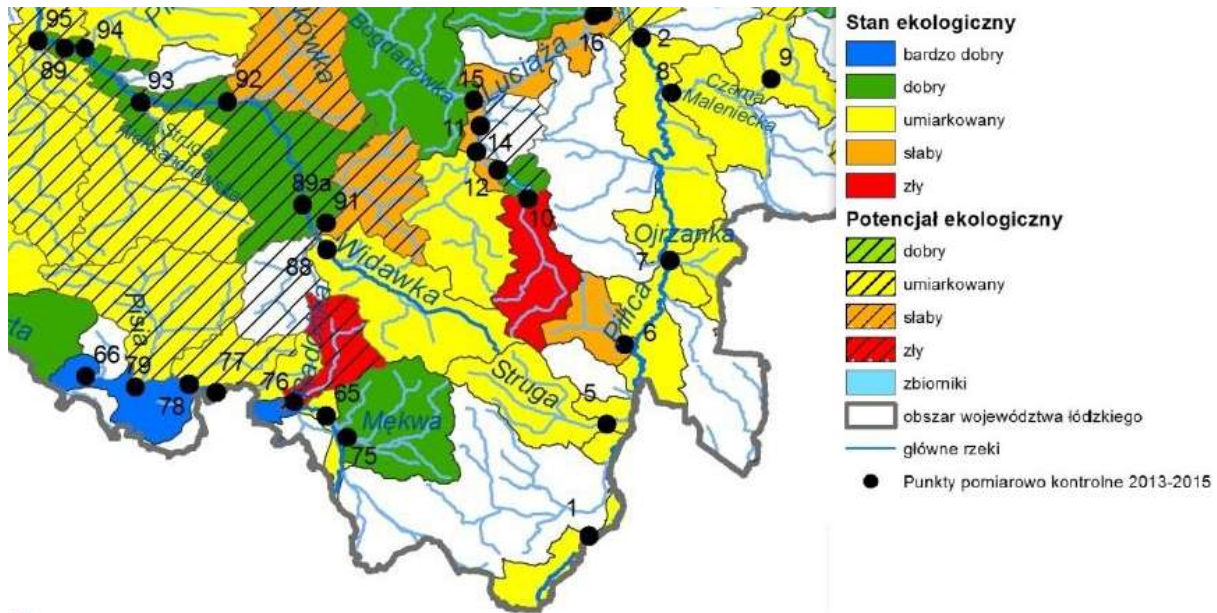
Lp.	Nazwa JCW	Numer JCW	Punkt do oceny JCW
1.	Pilica od Kanału Koniecpol - Radoszewnica do Zwleczy	PLRW200010254179	Maluszyn
2.	Pilica od Zwleczy do Zbiornika Sulejów	PLRW20001025451	Sulejów
3.	Prudka	PLRW200062545229	Wilkoszewice
16.	Kanał Warty ze Starą Wiercią i Kanałem Lodowym	PLRW60001718149	-
17.	Baryczka	PLRW20006254329	-
18.	Czarna Włoszczowska od źródeł do Czarnej z Olszówki bez Czarnej z Olszówki	PLRW20006254219	-
19.	Dopływ z Bożej Woli	PLRW2000625424	-
20.	Czarna Włoszczowska od Czarnej z Olszówki do ujścia	PLRW2000925429	-
21.	Struga Strzelecka	PLRW200062543529	Szreniawa
22.	Dopływ z Nosalewic	PLRW20006254354	-
23.	Ojrzanka	PLRW20006254369	Faliszew
24.	Widawka od Kręcicy do Krasówki	PLRW6000191825	Czyżów
25.	Kręcica	PLRW600023182149	-
26.	Pijawka	PLRW600016181569	-

Ocenę stanu JCW przeprowadzono w oparciu o wyniki klasyfikacji uzyskane dla punktu pomiarowego zamykającego JCW - nie musiał on być zlokalizowany w granicach powiatu radomszczańskiego.

Poniżej przedstawiono wyniki oceny w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzecznych w oparciu o wyniki badań prowadzonych w latach 2010-2015.

Stan/potencjał ekologiczny określono w latach 2010-2015 w jednolitych częściach wód obejmujących teren powiatu radomszczańskiego, z czego:

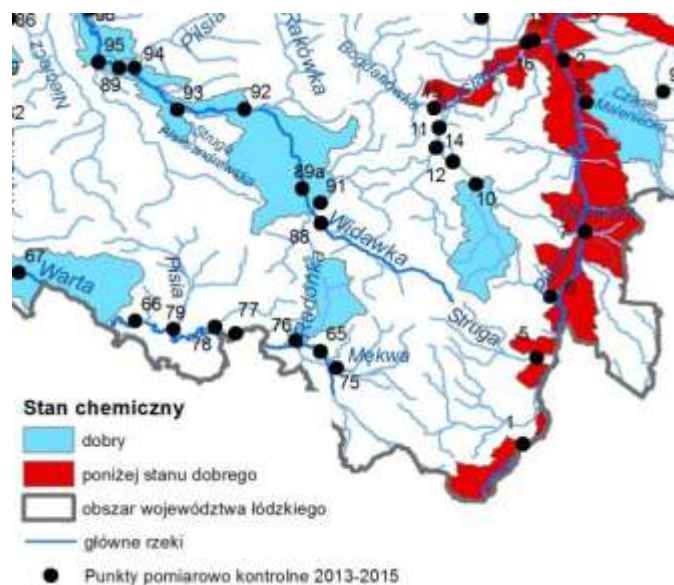
- bardzo dobry stan ekologiczny stwierdzono w jednej JCWP: Warta od Widzówki do Liswarty,
- dobry stan/potencjał ekologiczny stwierdzono w dwóch JCWP: Widawka od Kręcicy do Krasówki, Pisia,
- umiarkowany stan/potencjał ekologiczny ustalono w dziesięciu JCWP: Pilica od Kanału Koniecpol-Radoszewnica do Zwleczy, Pilica od Zwleczy do Zbiornika Sulejów, Struga, Ojrzanka, Prudka, Struga, Warta od Wiercicy do Widzówki, Dopływ z Wymysłówka, Pisia, Widawka do Kręcicy,
- słaby stan/potencjał ekologiczny określono w jednej JCWP: Struga Strzelecka,
- zły stan/potencjał ekologiczny stwierdzono w dwóch JCWP: Luciąża od źródeł do zbiornika Cieszanowice, Radomka.

Rysunek 9. Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód badanych w rejonie powiatu radomszczańskiego w latach 2010-2015 (źródło: WIOŚ w Łodzi)

Stan chemiczny wśród zbadanych w latach 2010-2015 jednolitych części wód powierzchniowych określono jako:

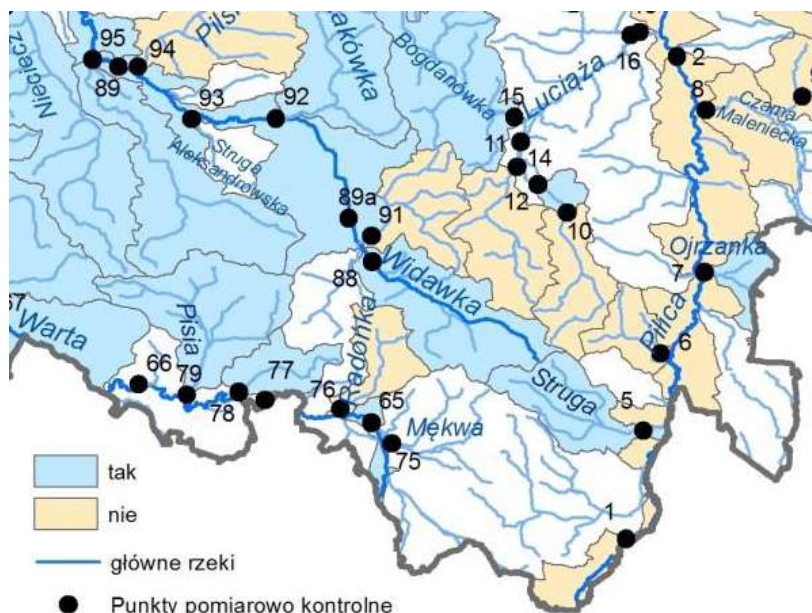
- dobry stan chemiczny ustalono w dwóch JCWP: Luciąża od źródeł do zbiornika Cieszanowice, Radomka,
- w pozostałych czterech JCWP badanych na terenie powiatu radomszczańskiego stan chemiczny określono jako poniżej stanu dobrego: Pilica od Kanału Koniecpol-Radoszewnica do Zwleczy, Pilica od Zwleczy do Zbiornika Sulejów, Ojrzanka, Struga.

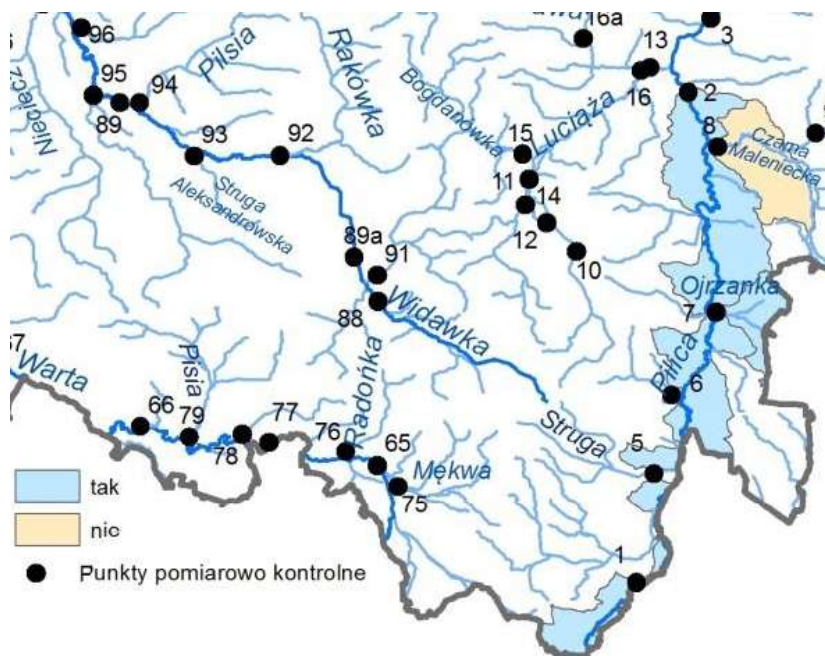
Rysunek 10. Stan chemiczny jednolitych części wód badanych w rejonie powiatu radomszczańskiego w latach 2010-2015 (źródło: WIOŚ w Łodzi)

Ocena spełnienia wymagań dodatkowych obszarów chronionych przedstawiała się następująco:

- pod kątem spełnienia wymagań dla obszarów chronionych będących jednolitymi częściami wód, przeznaczonymi do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia prowadzono badania w JCWP Pilica od Zbiornika Sulejów i wymagania te nie zostały spełnione.

Rysunek 11. Spełnienie wymagań obszarów chronionych przez jednolite części wód badane w rejonie powiatu radomszczańskiego w latach 2010-2015 (źródło: WIOŚ w Łodzi)

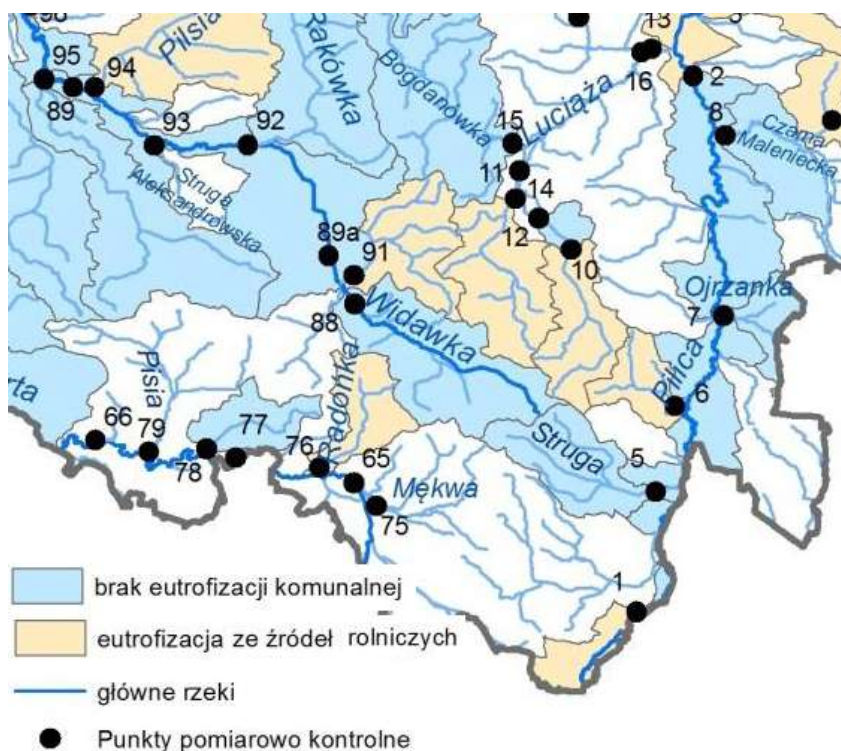

Rysunek 12. Spełnienie wymogów dodatkowych obszarów NATURA 2000 (źródło: WIOŚ w Łodzi)

Stan ogólny jednolitych części wód powierzchniowych będący wypadkową stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz spełnienia wymogów dodatkowych obszarów chronionych spośród JCWP przebadanych w latach 2010-2015 określono dla , przy czym:

- w jednym JCWP stwierdzono dobry stan wód: Widawka od Kręcicy do Krasówki.
- w pozostałych badanych JCWP stwierdzono stan zły.
- w dwóch JCWP nie określono stanu ze względu na brak oceny chemicznej przy jednoczesnej bardzo dobrej lub dobrej klasie stanu/potencjału ekologicznego: Warta od Widzówki do Liswarty, Pisia.

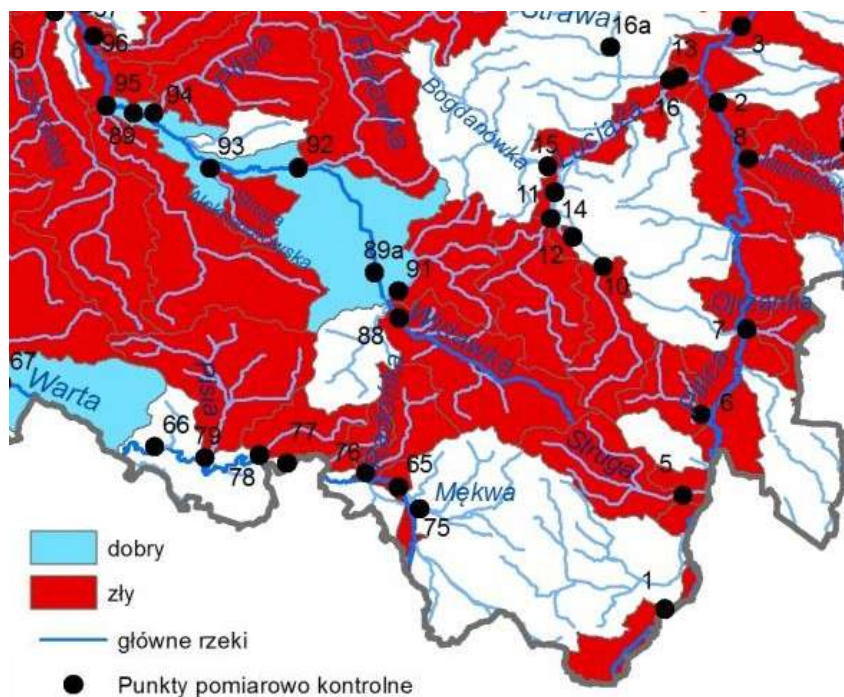
O złym stanie JCWP w dużej mierze zadecydowała ocena elementów biologicznych. Reakcja organizmów żywych w sposób kompleksowy oddaje wpływ wszystkich oddziałujących na JCWP zakłóceń i ich interakcji. Występujące niekorzystne warunki tlenowe oraz występowanie dużych stężeń substancji biogennych powodują eutrofizację, negatywnie oddziałując na organizmy żywe i prowadzą do obniżenia oceny stanu/ potencjału ekologicznego. Eutrofizację stwierdzono w sześciu JCWP, która spowodowana była przede wszystkim wpływem rolniczych źródeł zanieczyszczeń.

Rysunek 13. Spełnienie wymogów dodatkowych – występowanie eutrofizacji (źródło: WIOŚ w Łodzi)

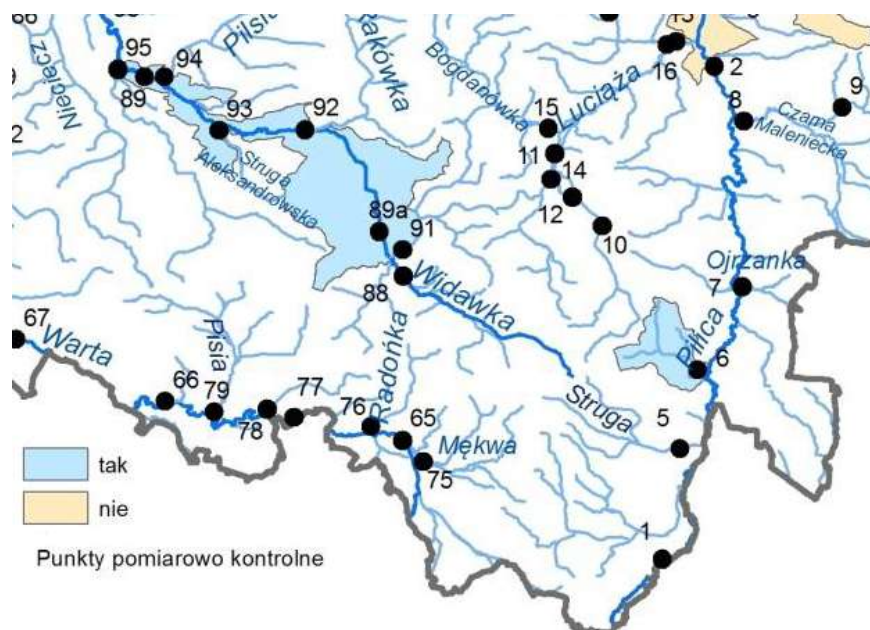
Ocena chemiczna potwierdziła zły stan badanych JCWP i był on zazwyczaj spowodowany przekroczeniem dopuszczalnej wartości stężeń średniorocznych dla jednej lub dwóch substancji. Najczęściej przekraczany wskaźnikiem była suma wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych Benzo(g,h,i)perylenu i Indeno(1,2,3-cd)pirenu. Odnotowano również przekroczenia dla sumy Benzo(b)fluorantenu i Benzo(k)fluorantenu, rtęci czy kadmu.

Widoczne jest pogorszenie stanu biologicznego i chemicznego w rzekach przepływających przez ośrodki miejskie. Szczególnie widoczne jest to w rzekach, które uzyskały słaby i zły potencjał ekologiczny.

Rysunek 14. Stan jednolitych części wód badanych w latach 2010-2015

Nadzór nad jakością wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli prowadzi Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Łodzi. W powiecie radomszczańskim istnieje jedno kąpielisko: Przedbórz (gmina Przedbórz). Badania prowadzone w roku 2015 wykazały, że jakość wód tego kąpieliska spełniała wymagania.

Rysunek 15. Spełnienie wymogów dodatkowych – wody do rekreacji w tym kąpielisk (źródło: WIOŚ w Łodzi)

4.2.2. Wody podziemne

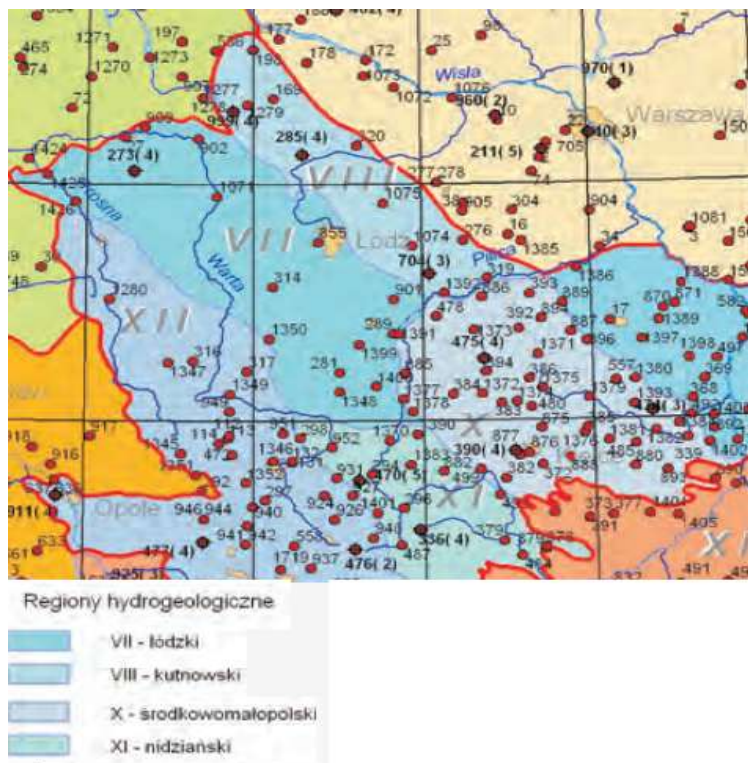
Powiat Radomszczański znajduje się na obszarze górsko-wyżynnej prowincji hydrogeologicznej. Największą powierzchnię powiatu zajmują hydrogeologiczne regiony: Niecka Łódzka i Niecka Miechowska.

Podstawowy poziom systematyki hydrogeologicznej stanowią jednolite części wód podziemnych (JCWPd) tj. jednostki terytorialne wydzielone w oparciu o system zlewniowy, dla których prowadzone są analizy presji antropogenicznych (m.in. poprzez monitoring wód) i opracowywane są programy wodno-środowiskowe. Powiat radomszczański znajduje się w obrębie trzech JCWPd: nr 95, 96 i 97.

Na terenie powiatu występują trzy użytkowe piętra wód podziemnych: jurajskie, kredowe i czwartorzędowe. Największy udział w zasobach eksploatacyjnych wód podziemnych ma piętro kredowe i czwartorzędowe.

Jurajskie piętro wodonośne jest związane głównie z piaskowcami kościeliskimi doggeru oraz skałami węglanowymi (wapieniami i marglami) malmu. Wody jurajskie, za wyjątkiem wychodni gdzie występuje swobodne zwierciadło, osiągają ciśnienie kilku atmosfer. Wydajność ujęć wód jurajskich jest zróżnicowana i wynosi od kilku do kilkudziesięciu m³/h. Wody jurajskie są z reguły bardzo dobrej jakości.

Kredowe piętro wodonośne związane jest z silnie spękanymi utworami mastrychtu, wykształconymi w postaci margli i wapieni marglistych o znacznej miąższości. Wody te, mające charakter artezyjski i subartezyjski (w latach 50. notowano także samowypływy), tworzą tutaj najgłębszy basen wód pitnych w Polsce. Eksploatowane są głównie wody poziomu górnokredowego. Wody te posiadają zmienne ciśnienie 200-3000 kPa, są zwykle słabo zmineralizowane, średnio twarde lub miękkie, lekko żelazone.

Rysunek 16. Rejonizacja hydrogeologiczna rejonu powiatu radomszczańskiego

Czwartorzędowe piętro wodonośne odznacza się największą zmiennością rozprzestrzenienia i warunków filtracji. Zróżnicowanie głębokości poziomów, sąsiedztwo wód gruntowych, łączność z wodami starszego podłoża powoduje, że wody czwartorzędowe charakteryzują się znaczną lokalną zmiennością składu, twardości i stopnia mineralizacji. Wahania poziomu wód piętra czwartorzędowego uzależnione są w dużym stopniu od zmienności warunków hydrometeorologicznych, m.in. przepływu w rzekach, wielkości opadu i intensywności parowania.

W tej formacji wód najzasobniejszy jest poziom międzymorenowy z występowaniem zbiorników na głębokości 10-50 m p.p.t. Jest on intensywnie drenowany przez rzeki. Wody czwartorzędowe są powszechnie eksploatowanym poziomem wodonośnym.

Istotnym elementem środowiska są struktury hydrogeologiczne o znaczeniu ponadregionalnym, tzw. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Cały obszar powiatu leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 408 Niecka Miechowska. Skały górnej kredy, wykształcone jako margle, opoki i gezy stanowią zbiornik wód podziemnych o charakterze szczelinowo-porowym, o klasie jakości wody Ia, Ib, Ic. Ze względu na szczególne znaczenie gospodarcze, a jednocześnie zagrożenie degradacją, w granicach GZWP wyznaczono obszar wymagający najwyższej ochrony (ONO) oraz obszar wymagający wysokiej ochrony (OWO).

Na terenie powiatu występują również gorące wody geotermalne należące do szczecińsko – łódzkiej warstwy geotermalne. Znajdują się one w:

- zbiornik liasowy - miąższość 160 m, wody o temperaturze rzędu 40°C do 50°C,
- zbiornik wapienia muszlowego - miąższość 170 m, wody o temperaturze rzędu 65°C do 75°C,
- zbiornik dolnotriasowy - miąższość około 80 m, wody o temperaturze 70°C - 80°C,
- zbiornik cechsztyński – o miąższości 70 m, z temperaturą wód ok. 90°C,
- zbiornik permski – o miąższości 60 m, z wodami o temperaturze 96°C.

Jakość wód podziemnych

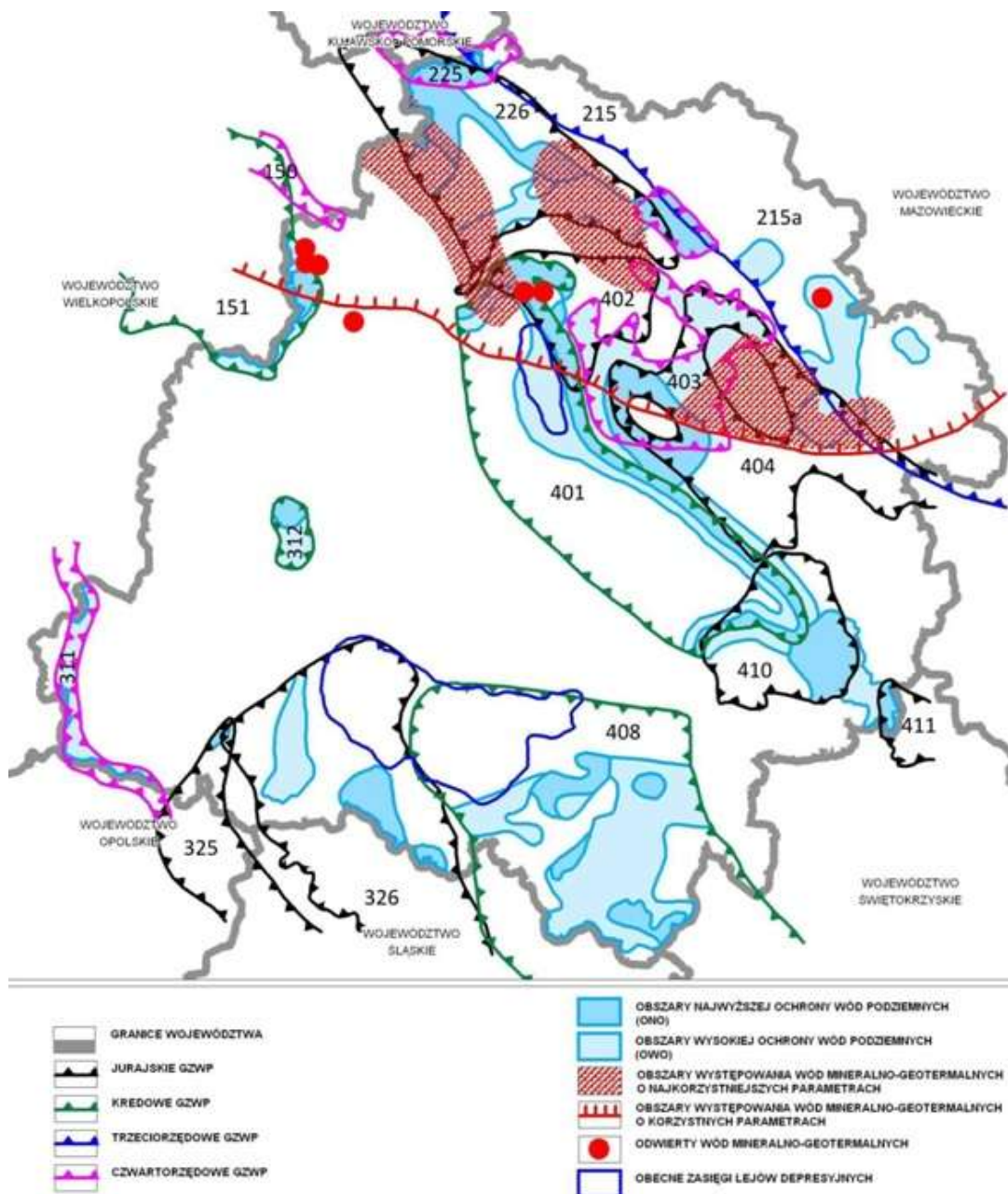
Na terenie powiatu radomszczańskiego znajduje się 7 punktów sieci monitoringu krajowego - ilościowego:

1. II/281/1 Kamieńsk (obserwacje od 1977 r.)
2. II/857/1 Ruda Bugaj (obserwacje 1989-1991 r.)
3. II/1348/1 Jadwinówka (obserwacje od 2004 r.)
4. II/1370/1 Małuszyn (obserwacje od 2004 r.)
5. II/ 1377/1 Przedbórz (obserwacje od 2004 r.)
6. II/1378/1 Gaj (obserwacje od 2004 r.)
7. II/1400/1 Przerąb (obserwacje od 2005 r.)

Ponadto, zlokalizowanych jest tutaj 13 punktów monitoringu chemicznego:

1. II/281/1 Kamieńsk (obserwacje od 1977 r.)
2. II/857/1 Ruda Bugaj (obserwacje 1989-1991 r.)
3. II/1348/1 Jadwinówka (obserwacje od 2004 r.)
4. II/1370/1 Małuszyn (obserwacje od 2004 r.)
5. II/ 1377/1 Przedbórz (obserwacje od 2004 r.)

6. II/1378/1 Gaj (obserwacje od 2004 r.)
7. II/1400/1 Przerąb (obserwacje od 2005 r.)
8. 53 Łowicz-1 (analizy do 2010 r.)
9. 54 Łowicz-2 (analizy do 2010 r.)
10. 55 Łowicz-3 (analizy do 2010 r.)
11. 807 Radomsko (analizy do 2007 r.)
12. 1047 Kamieńsk (tylko jedna analiza z 1991 r.)
13. 1130 Przedbórz (analizy do 1997 r.)

Rysunek 17. GZWP w rejonie powiatu radomszczańskiego
(źródło: Program ochrony środowiska dla województwa łódzkiego)

W 2015 r. przebadano siedem punktów pomiarowo-kontrolnych wód podziemnych na terenie powiatu w ramach monitoringu regionalnego - diagnostycznego. Wyniki są następujące:

- w dwóch punktach – Radomsko (poziom kredowy) i Gidle (poziom kredowy) stwierdzono wody I klasy czystości (wody bardzo dobrej jakości, w których wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej),
- w trzech punktach – Włodzimierz – Napoleonów (poziom czwartorzędowy), Kizin (poziom jurajski), Przerąb (poziom kredowy) i Strzałków (poziom kredowy) stwierdzono wody II klasy czystości (wody dobrej jakości, w których wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo wpływ ten jest bardzo słaby),
- w jednym punkcie – Zagórze (poziom czwartorzędowy) stwierdzono wody III klasy czystości (wody zadawalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka),

Jakość wód pitnych na terenie powiatu kontrolowana jest przez Państwową Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Radomsku. W latach 2014 - 2015 r. skontrolowano 38 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz 5 indywidualnych ujęć wody, pobierając 545 próbek wody. W dwóch przypadkach stwierdzono, że woda nie odpowiada wymaganiom:

- wodociąg Huta Drewniana na terenie gminy Kobbiele Wielkie - przekroczona zawartość azotanów,
- wodociąg Góry Mokre - Józefów na terenie gminy Przedbórz - przekroczona zawartość azotanów.

Dla wodociągu Huta Drewniana określono wodę jako przydatną do spożycia na warunkach przyznanego odstępstwa. Dla wodociągu Józefów Stary określono wodę jako nieprzydatną do spożycia.

Okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych wystąpiło w wodociągu Biała Góra w gminie Dobryczyce. Badania wody wykazywały występowanie bakterii grupy coli, co jest niezgodne z wymaganiami. W wyniku podjętych przez producenta wody działań naprawczych, jakość wody w w/w wodociągu uległa poprawie.

W gminie Gidle ze względu na występowanie bakterii grupy coli w wodzie pochodzącej z urządzenia wodociągowego Ludwików, stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia z tym wodociągu. W wyniku podjętych działań naprawczych jakość wody uległa poprawie.

W gminie Gomunice okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych wystąpiło w wodociągach Pudzików i Słostowice. Badania wody wykazywały występowanie bakterii grupy coli w wodociągu Pudzików oraz podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w wodociągu Słostowice. W wyniku podjętych działań naprawczych, jakość wody uległa poprawie. Ponadto okresowe pogorszenie jakości wody pod względem fizyko-chemicznym stwierdzono w wodociągu Słostowice ze względu na przekroczenie dopuszczalnych zakresów wartości dla żelaza i mętności.

W gminie Kamieńsk okresowe pogorszenie jakości wody wystąpiło w urządzeniu wodociągowym „Włodzimierz” w m. Napoleonów ze względu na obecność bakterii grupy coli oraz przekroczenie dopuszczalnego zakresu wartości dla mętności.

Okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych wystąpiło w wodociągu Strzałków w gminie Radomsko. Badania wody wykazywały występowanie bakterii grupy coli i Escherichia coli. W wyniku podjętych działań naprawczych, jakość wody uległa poprawie.

W gminie Masłowice okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych i chemicznych wystąpiło w indywidualnym ujęciu wody Gospodarstwa Rolnego Chełmo B. i A. Gaik. Badania wody wykazały występowanie bakterii grupy coli, Escherichia coli i Enterokoków oraz przekroczenie stężenia azotanów. Kolejne badania wody w zakresie mikrobiologicznym i stężenia azotanów nie wykazały przekroczeń. Ponadto okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych wystąpiło w wodociągu Masłowice. Badania wody wykazywały występowanie bakterii grupy coli.

Okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych wystąpiło w wodociągu miasta Radomsko. Badania wody wykazywały występowanie bakterii grupy coli.

W gminie Wielgomłyny ze względu na występowanie bakterii grupy coli i Escherichia coli w wodzie pochodzącej z indywidualnego ujęcia wody ZPM „GAIK” Niedośpielin 70 stwierdzono brak przydatności wody do spożycia z tym ujęciem oraz w trybie natychmiastowym zakazał korzystania z wody do celów spożywczych. Wystąpiło także okresowe pogorszenie jakości wody pod względem fizykochemicznym. Stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego zakresu wartości dla żelaza, manganu oraz zapachu. Ponowne badania próbek wody przeprowadzone w ramach nadzoru nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych wartości. W indywidualnym ujęciu wody ZM „BRAT-POL” Sp. z o.o. Wólka Włościańska 5 wystąpiło okresowe pogorszenie jakości wody ze względu na przekroczenie dopuszczalnych zakresów wartości dla zapachu i chloru wolnego. Kolejne badania próbek wody nie wykazały przekroczeń w tym zakresie. Okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych wystąpiło w wodociągu Zagórze. Badania wody wykazywały występowanie bakterii grupy coli

W gminie Żytno stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia pochodzącej z urządzenia wodociągowego Sekursko ze względu na obecność bakterii grupy coli w pobranych do badania próbkach. W wyniku podjętych działań naprawczych, jakość wody w wodociągu uległa poprawie.

Na terenie powiatu radomszczańskiego powierzchnia zmeliorowanych gruntów wynosi 14450 ha (10% całkowitej powierzchni powiatu). Zmeliorowane grunty orne zajmują powierzchnię 4342 ha, a zmeliorowane użytki trwałe – 10108 ha.

Część koryt rzecznych i rowów na terenie powiatu jest niedrożnych. Pomimo tego, że wykonano w ciągu ostatnich kilku lat wiele prac modernizacji i konserwacji rzek, to w dalszym ciągu renowacji wymaga kilkadziesiąt kilometrów cieków podstawowych.

Rowy melioracyjne stanowią sieć melioracji wodnych szczegółowych. Są to rowy, których utrzymanie jest obowiązkiem osób odnoszących korzyści z ich funkcjonowania; w praktyce, jest to obowiązek właścicieli działek, na których znajdują się ww. rowy.

Susza jest zjawiskiem naturalnym o charakterze tymczasowym. Susza jest definiowana jako znaczące w czasie oraz na dużym obszarze odchylenie od średnich wartości opadów (deficyt opadów), które może doprowadzić do suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i społeczno-ekonomicznej, w zależności od intensywności oraz czasu trwania deficytu opadów (definicja z Raportu Komisji Europejskiej Working definitions of Water scarcity and Drought Report to the European Commission (2012)).

Susza atmosferyczna to niedostatek lub całkowity brak opadów. Susza glebowa (opisywana także jako susza rolnicza) jest powiązana z suszą atmosferyczną i prowadzi do wysychania gleby, a co za tym idzie - ograniczenia dostępności wody dla roślin. Trzecim rodzajem jest susza hydrologiczna, czyli zjawisko odnoszące „się do okresu, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego, a w przypadku przedłużającej się suszy meteorologicznej obserwuje się znaczne obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych”. Ostatnim rodzajem jest susza hydrogeologiczna, występująca jako następstwo przedłużającej się suszy hydrologicznej, powiązana z okresami pojawiania się niżówek w wodach podziemnych, w tym głębokich niżówek i czasu ich trwania powyżej 3 miesięcy.

Według opracowania „Wskazanie obszarów występowania zjawiska suszy wraz z określeniem jej zasięgu i natężenia na terenie RZGW w Warszawie oraz analiza możliwości zwiększenia na wskazanych obszarach dyspozycyjności zasobów wodnych” (RZGW w Warszawie, 2014 r.), część obszaru powiatu radomszczańskiego (objętego zasięgiem działania RZGW w Warszawie) jest w przeważającej części umiarkowanie narażona na występowanie suszy atmosferycznej. Efektem tego jest występowanie suszy rolniczej.

Obszar powiatu jest umiarkowanie (we wschodniej części) i bardzo (w zachodniej części) narażony na występowanie suszy hydrologicznej.

Na terenie powiatu przeważają obszary narażone w stopniu średnim lub wysokim na dwa typy suszy.

4.3. Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza w województwie łódzkim stale monitorowana jest przez sieć stanowisk pomiarowych w ramach działalności Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi. Na terenie województwa prowadzony jest monitoring jakości powietrza zanieczyszczeń: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, arsenu, benzo(a)pirenu, ołowiu, kadmu oraz niklu. Na terenie powiatu radomszczańskiego pomiary wykonywane są na stacjach:

- Radomsko: ul. Sokola 4 (pomiar automatyczny), ul. Rolna 2 (pomiar manualny), ul. Batalionów Chłopskich 6 (pasywny), ul. Geodetów (pasywny), ul. Turleja (pasywny), ul. Miłaczki 14/15 (pasywny), ul. Narutowicza przy muzeum (pasywny), ul. Sklepowa/11-go Listopada (pasywny), ul. Sucharskiego 49 (pasywny),
- Kamieńsk (trasa Piotrków - Radomsko, pomiar pasywny).

W celu scharakteryzowania stanu aktualnego w zakresie jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu radomszczańskiego odniesiono się do „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim w 2015 r.”, sporządzonej przez WIOŚ w Łodzi.

Wojewoda co roku dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu, po czym dokonuje klasyfikacji stref. Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów: dopuszczalnego, dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji (PM2.5), docelowego i celu długoterminowego, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).

Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów ze względu na ochronę zdrowia oraz ze względu na ochronę roślin. Powiat radomszczański przypisany jest do strefy łódzkiej o kodzie PL1002. Wyniki uzyskane dla strefy łódzkiej w 2015 roku przedstawiały się następująco:

Tabela 8. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów pod kątem ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃
strefa łódzka PL1002	2015	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C	A/D2

Objaśnienia:

Klasy stref, dla których poziom stężeń zanieczyszczeń:

A – nie przekracza poziomu dopuszczalnego

C – jest powyżej poziomu dopuszczalnego/docelowego

D2 – stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego

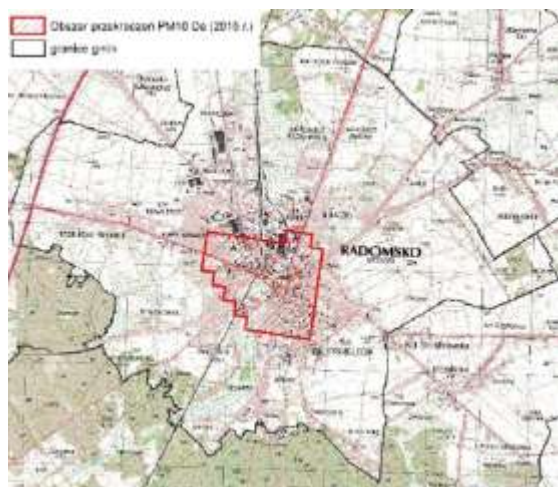
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2015 r. WIOŚ w Łodzi

Strefa łódzka ze względu na kryterium pod kątem ochrony zdrowia została zakwalifikowana do klasy C, o czym zadecydowało przekroczenie:

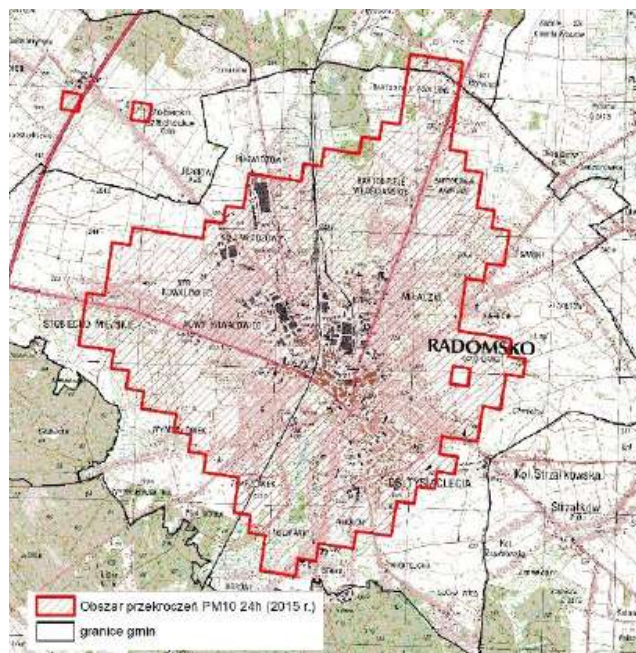
- dopuszczalnej wartości stężenia średniorocznego oraz liczby przekroczeń dopuszczalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10,
- dopuszczalnej wartości stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 (wraz marginesem tolerancji dla roku 2014),
- docelowej wartości stężenia średniorocznego określonego dla benzo(a)pirenu w pyłe PM10.

W przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 nastąpiło również przekroczenie standardu jakości powietrza wyrażonego przez pułap stężenia ekspozycji. Również stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego, z tego względu strefę łódzką zakwalifikowano do klasy D2. W przypadku pozostałych zanieczyszczeń powietrza nie wykazano przekroczeń.

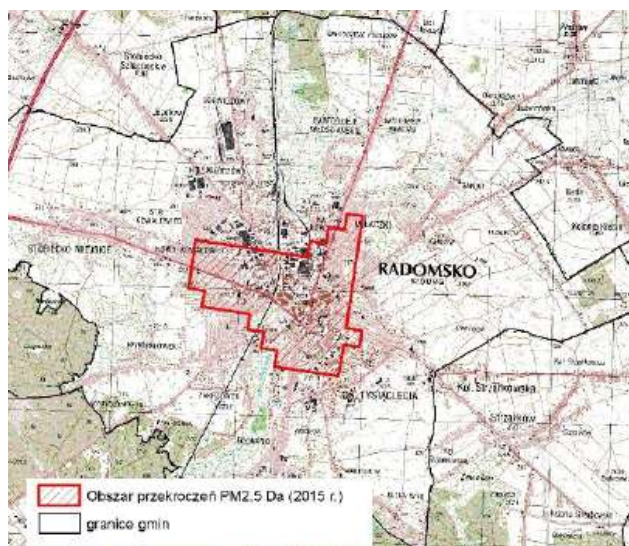
Ze względu na przekroczenie w 2015 r. rocznej i dobowej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM10 i oraz rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 wyznaczono obszar przekroczeń na terenie miasta Radomsko przewidziany do działań naprawczych. Obszary przekroczeń przedstawiono na poniższych rysunkach.

Rysunek 18. Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 w Radomsku w 2015 r.

Rysunek 19. Obszar przekroczeń dobowej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 w Radomsku w 2015 r.

Rysunek 20. Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM2,5 w Radomsku w 2015 r.

Także w Kamieńsku i Przedborzu wyznaczono obszar, gdzie konieczne jest podjęcie działań naprawczych ze względu na przekroczenie dobowej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszono PM10.

Ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 konieczne jest przeprowadzenie działań naprawczych w wszystkich gminach powiatu radomszczańskiego. W granicach obszarów przekroczeń znajdują się także wszystkie miasta powiatu, a szczególnie na terenie miasta Radomsko, gdzie wystąpiły znaczne przekroczenia. W porównaniu z rokiem poprzednim powierzchnia obszarów przekroczeń zwiększyła się.

Ze względu na kryteria ochrony roślin przeprowadzona ocena nie wykazała przekroczenia poziomu docelowego stężenia ozonu w powietrzu (wskaźnik AOT40). Przekroczony był jedynie poziom celu długoterminowego dla wskaźnika AOT40. W wyniku uśrednienia wyników z ostatnich 5 lat obszar strefy łódzkiej zaklasyfikowano do klasy A pod kątem ochrony roślin. Dla pozostałych substancji w powietrzu (SO₂ oraz NO_x) ze względu na kryteria ochrony roślin podobnie jak w latach ubiegłych także nie stwierdzono potrzeby wykonania programu ochrony powietrza w strefie łódzkiej.

Tabela 9. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony roślin

Nazwa strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie			
		SO ₂	NO _x	O ₃ (AOT40)	
				poziom docelowy	poziom celu długoterminowego
strefa łódzka PL1002	2015	A	A	A	D2

Objaśnienia:

Klasy stref, dla których poziom stężeń zanieczyszczeń:

A – nie przekracza poziomu dopuszczalnego

C – jest powyżej poziomu dopuszczalnego/docelowego

D2 – stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2015 r. WIOŚ w Łodzi

Wielkość zanieczyszczeń monitorowanych w 2015 r. wskazuje na ścisłą zależność zmierzonych stężeń od warunków pogodowych. Zima spowodowała wysoką emisję zanieczyszczeń, pochodzących ze spalania paliw na cele grzewcze, co bezpośrednio przełożyło się na wysoki poziom emisji tych zanieczyszczeń, szczególnie w obszarach, gdzie dominująca jest powierzchniowa emisja indywidualna. Powodem tego jest najprawdopodobniej dogrzewanie się przez mieszkańców w okresach cieplejszych paliwami stałymi (jak węgiel i drewno) oraz spalaniem odpadów zamiast ogrzewania gazem.

Prowadzone pomiary stężeń substancji na stacjach monitoringowych nie wykazują wyraźnej tendencji zmniejszania się poziomów stężeń tych substancji, dla których zostały sporządzone dotychczasowe Programy Ochrony Powietrza. Odnotowane wyższe stężenia należy łączyć raczej z panującymi warunkami meteorologicznymi, w tym z występowaniem cisz atmosferycznych oraz zwiększoną emisją z ogrzewania indywidualnego.

Wyniki analiz i oszacowań WIOŚ w Łodzi wskazują, że w powiecie radomszczańskim podstawową przyczyną przekroczeń pyłów PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu jest emisja powierzchniowa (emisja związana z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym).

W ubiegłych latach również odnotowywano przekroczenia poziomów dopuszczalnych stężeń substancji na terenie powiatu radomszczańskiego.

Warunki klimatyczne

Obszar powiatu radomszczańskiego leży w strefie klimatu nizin środkowopolskich. Występuje tu strefa przejściowa, gdzie następuje zarazem zanik dominacji wpływów atlantyckich od strony zachodniej oraz dominacji wpływów kontynentalnych od strony wschodniej. Ścierają się tu różne masy powietrza: polarnomorskiego i polarnokontynentalnego (83% dni w roku) oraz arktycznego (10% dni) i bardzo

rzadko zwrotnikowego (7% dni w roku). Dodatkowymi czynnikami kształtującymi klimat lokalnie są różnice w wysokościach względnych i bezwzględnych, ukształtowanie terenu i zawilgocenie podłoża.

Klimat powiatu charakteryzuje się dużą zmiennością elementów meteorologicznych w czasie oraz małym zróżnicowaniem w przestrzeni.

Liczba dni pogodnych wynosi przeciętnie 35–40, a roczna suma godzin słonecznych stanowi 33–37% możliwego usłonecznienia. Niebo zachmurzone jest około 140 dni w ciągu roku, wykazując maksimum w zimie i minimum w lecie.

Średnie wieloletnie temperatury powietrza w regionie wahają się w granicach 7,6 - 10,5°C.

Wielkość opadów atmosferycznych na terenie powiatu jest dość zróżnicowana i waha się od 550 - 650 mm, w zależności od ukształtowania terenu. Wielkość opadów w gminach Radomsko, mieście Radomsku, Gomunicach, Dobryszycach, Łgocie Wielkiej, Kodrębie i Ładzicach oraz w południowej części gminy Kamieńsk i zachodniej części gminy Gidle kształtują się na poziomie 550-575 mm, natomiast na pozostałej części gminy Kamieńsk i Gidle, gminy Masłowice oraz zachodniej części gmin: Przedbórz i Żytno występują opady na poziomie 575-600 mm. Na pozostałej części gminy Przedbórz oraz centralnej części gminy Żytno i gminy Wielgomłyny opady są na poziomie 600-625 mm, a w części wschodniej i południowo-wschodniej gminy Żytno dochodzą do poziomu 625-650 mm.

W ciągu roku przeciętnie występuje około 156 dni z opadami, z tego w granicach 39–47 dni z opadami śniegu. Przeciętnie śnieg leży 50-70 dni i pojawia się w pierwszej dekadzie stycznia, a znika na przełomie drugiej i trzeciej dekady marca.

W ciągu całego roku w regionie przeważają wiatry z kierunku zachodniego (powyżej 20%) i południowo-zachodniego (10–12%). Dość znaczący jest też udział wiatrów wschodnich i południowo-wschodnich. Przeważają wiatry słabe, w granicach 2–5 m/s z maksimum w zimie i minimum w sierpniu i wrześniu. Udział ciszy oscyluje wokół 5% w skali roku.

Osobliwość klimatu stanowi możliwość występowania ostrych fal mrozu w marcu, kwietniu i maju, co powoduje często duże straty w rolnictwie regionu. Istotnym zjawiskiem są obserwowane w ostatnich latach zmiany klimatyczne (nie tylko na terenie powiatu, ale też w Polsce i całej Europie) i występujące w związku z tym anomalie pogodowe: huragany, trąby powietrzne, duże wahania temperatury, gwałtowne opady i długotrwałe susze.

Okres wegetacyjny trwa około 210 dni.

Na terenie powiatu występują również obszary o specyficznym mikroklimacie. Tereny o zwartej zabudowie (takiej jak w centrum Radomska) odznaczają się nieco zmienionym układem termiczno-wilgotnościowym. Budynki i pokryta asfaltem powierzchnia mają znacznie większą pojemność cieplną niż powierzchnie pokryte roślinnością i dlatego akumulują, a następnie emitują większe ilości ciepła. W efekcie w stosunku do terenów otwartych średnie temperatury dobowe są w mieście o 1 ÷ 2° wyższe. Zachmurzenie jest także większe z powodu obecności znacznej liczby jąder kondensacji, tworzonych przez zawieszony w powietrzu pył. Notowane są natomiast znaczne spadki prędkości wiatru w wyniku istnienia zwartej wysokiej zabudowy spełniającej rolę „ekranu”. Różnice w prędkości wiatrów na terenach otwartych a zabudowanych dochodzą do 2m/s. W wyniku działania wspomnianych czynników nad miastem tworzy się „wyspa ciepła”, która powoduje powstanie lokalnej cyrkulacji.

Klimat obszarów dolinnych charakteryzują często występujące inwersje termiczne, co przyczynia się do stagnacji chłodnego powietrza, zwiększenia frekwencji mgieł i przymrozków przygruntowych, a także podwyższenia stopnia uwilgotnienia.

4.4. Powierzchnia terenu (gleby, grunty)

Z uwagi na przeważający charakter rolniczy większości obszaru powiatu istotnym elementem środowiska są gleby. Występuje tu wiele rodzajów i typów gleb, a zasięg przestrzenny ich występowania jest bardzo zróżnicowany.

Na obszarze gminy Wielgomłyny, Masłowice, Kodrąb, Kobiele Wielkie oraz Przedbórz występują gleby typu rędzin wytworzonych z węglanowych utworów kredowych i jurajskich, gleby bielicowe i brunatne wytworzone z piasków i glin, a w obniżeniach i dolinach gleby pochodzenia organicznego i mineralnego – mady, torfowe, mułowo-torfowe i murszowe.

Na terenie gminy Gidle przeważają gleby bielicowe wytworzone z różnych piasków, glin i utworów pyłowych (około 70%), gleby brunatne, a w dolinie rzeki Warty i jej dopływu Wiercicy - mady rzeczne.

Przeważającym typem gleb na terenie gminy Łgota Wielka i Dobryszycy są gleby pseudobielicowe, wytworzone z glin zwałowych lekkich i piasków leżących na glinach.

Gleby na terenie gminy Ładzice wykształcone są na utworach plejstoceniowych i holoceniowych, tzn. na piaskach, glinach i mułach.

W rejonie Radomska występują gleby wytworzone z pyłów, pyłów na piaskach oraz w mniejszym stopniu z piasków gliniastych pylastych. Pod względem typologicznym są to gleby brunatne, gleby pseudobielicowe oraz gleby piaszkowe różnych typów genetycznych. W dolinie Radomki występują gleby murszowe i torfiaste, zaś w dolinach mniejszych cieków – czarne ziemie, głównie pod użytkami zielonymi.

Znaczna większość gleb gminy Żytno została wykształcona z utworów pochodzenia fluwioglacjalnego i wodnego. Utwory te to głównie piaski (dość często pylaste) oraz częściowo utwory pyłowe (torfy, mursze oraz utwory torfowo-mułowe i mułowotorfowe). Pozostała znacznie mniejsza powierzchnia użytków rolnych jest na glebach wytworzonych z utworów zwałowych (gliny i żwiru) oraz utworów (wychodnych) starszych formacji geologicznych (margli kredowych). W pokrywie glebowej zachodniej i środkowej części obszaru gminy dominują gleby pseudobielicowe, brunatne wylugowane i czarne ziemie, wytworzone z piasków słabogliniastych, rzadziej z piasków gliniastych z piaskiem luźnym lub gliną w podłożu. W części wschodniej obszaru występują rędziny średnie i ciężkie oraz gleby torfowe i mułowo-torfowe oraz mady w dolinach rzek.

W powiecie radomszczańskim brak jest gleb klasy I, a gleby klasy II występują (w niewielkim udziale) tylko na terenie gminy Masłowice, Kobiele Wielkie i Żytno. Najwyższy udział procentowy gleb średnich zaliczanych do III i IV klasy bonitacyjnej występuje w mieście Radomsku (77%) oraz w gminach: Masłowice, Kodrąb, Kobiele Wielkie, Łgota Wielka i Wielgomłyny (ponad 50%). W gminie Przedbórz udział gleb średnich stanowi niecałe 18% ogólnej powierzchni gruntów rolnych. Gleby słabe klas V, VI i VI Z w gminie Przedbórz stanowią ponad 82%, a w gminach Gomunice, Kamieńsk i Gidle stanowią około 70%. W województwie łódzkim gleby te zajmują około 45% powierzchni gruntów ornych (w kraju – 32%).

Zdecydowana większość gleb rolniczych powiatu należy do słabych i bardzo słabych (gleby V i VI klasy wynoszą 55,0%). Są to grunty o ograniczonych możliwościach produkcji rolnej (głównie uprawia się na nich żyto, owies, łubin, częściowo ziemniaki) i bardzo niskim potencjale urodzajności.

Najwyższym wskaźnikiem bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb charakteryzują się gminy:

- miasto Radomsko – 47,5 pkt.,
- Masłowice – 42,9 pkt.,
- Lgota Wielka – 42,5 pkt.

Najniższy wskaźnik bonitacji jakości i przydatności gleb występuje w gminach:

- Przedbórz - 27,9 pkt.,
- Gomunice - 32,8 pkt.

Dla województwa łódzkiego wskaźnik ten wynosi 43,6 pkt., a dla kraju - 49,5 pkt.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące klas bonitacyjnych na terenie powiatu radomszczańskiego.

Tabela 10. Klasy bonitacyjne gleb w gminach powiatu radomszczańskiego

Gmina	Klasa bonitacyjna (w % udziału powierzchni gruntów ornych)									Grunty orne razem (ha)
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	
Dobryszycze	0,00	0,00	0,11	4,01	12,78	15,99	29,49	35,20	2,42	2 670
Gidle	0,00	0,00	3,00	5,57	9,05	11,41	43,96	26,40	0,60	4 123
Gomunice	0,00	0,00	0,08	1,97	8,82	17,44	29,06	35,68	6,96	2 353
Kamieńsk	0,00	0,00	0,42	4,03	11,67	14,28	37,06	27,79	4,75	3 918
Kobiele Wielkie	0,00	0,50	1,32	1,71	13,30	37,56	33,69	11,24	0,69	4 893
Kodrąb	0,00	0,00	0,30	6,20	16,57	25,61	26,52	23,25	1,55	5 836
Lgota Wielka	0,00	0,00	0,79	6,69	18,53	29,46	34,90	9,24	0,39	4 530
Ładzice	0,00	0,00	0,46	3,87	22,15	21,83	26,90	23,65	1,13	3 936
Masłowice	0,00	3,14	9,57	10,31	14,25	19,51	14,28	24,79	4,16	6 929
Przedbórz	0,00	0,00	0,02	0,61	6,16	11,14	34,77	40,77	6,52	5 152
Radomsko miasto	0,00	0,00	2,48	13,88	32,98	27,73	14,47	8,33	0,13	3 402
Radomsko gmina	0,00	0,00	0,47	2,09	18,28	30,37	26,21	19,99	2,59	3 270
Wielgomłynny	0,00	0,03	1,40	3,84	11,02	35,31	39,49	8,18	0,73	6 654
Żytno	0,00	0,09	4,61	10,77	12,11	21,32	34,47	15,70	0,93	6 174
Powiat	0,00	0,4	2,1	5,6	15,0	23,3	30,4	21,0	2,2	63 840
Woj. łódzkie	0,01	1,01	7,40	12,19	17,63	16,38	27,51	16,37	1,3	-
Polska	0,45	3,28	10,42	14,43	22,47	16,65	20,28	11,15	0,86	-

Źródło: Starostwo Powiatowe w Radomsku

Odczyn pH gleb w powiecie radomszczańskim jest w przeważającej części obszaru zbyt niski - gleby o odczynie bardzo kwaśnym (pH do 4,5) i kwaśnym (pH 4,6-5,5) zajmują ponad 81% powierzchni. Szacuje się, że wapnowanie jest konieczne aż na 46% użytków rolnych regionu, jest potrzebne na 21% gleb i wskazane na kolejnych 15% gleb.

Zasobność gleb powiatu radomszczańskiego w składniki przyswajalne niezbędne dla dobrego wzrostu roślin uprawnych jest niewystarczająca. Dotyczy to szczególnie potasu, ale w niewiele niższym stopniu także fosforu i magnezu.

W celu określenia stopnia zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi na terenie powiatu radomszczańskiego prowadzone były przez Stację Chemiczno-Rolniczą Oddział w Łodzi badania gleb w otoczeniu zakładów przemysłowych będących emitarami zanieczyszczeń. W latach: 2000 i 2004 wykonano dwie serie pomiarowe. Badania nie wykazały zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi. W przeważającej większości badanych próbek stwierdzono naturalną zawartość ołowiu, niklu, chromu, miedzi, cynku i rtęci. Jedynie w jednej próbce stwierdzono podwyższoną zawartość kadmu.

Część powierzchni powiatu zajmują grunty zdegradowane przez górnictwo, budownictwo, komunikację drogową oraz przez zaniedbania w gospodarce odpadami i ściekami. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych. Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych.

Aktualnie na terenie powiatu nie ma terenów zdegradowanych wymagających rekultywacji. Problemy z zakresu degradacji i erozji gleb nie zostały do tej pory zasygnalizowane do Starostwa Powiatowego w Radomsku. Jednak z pewnością powiat nie jest wolny od tego typu zjawisk; brak jest jedynie do tej pory jednoznacznego ich rozpoznania.

4.5. Zasoby kopalin

Pod względem tektonicznym teren powiatu radomszczańskiego położony jest w obrębie platformy zachodnioeuropejskiej, w synklinorium szczecińsko-miechowskim, na granicy segmentu mogileńsko-łódzkiego i segmentu miechowskiego. Granicę obu jednostek stanowi tzw. elewacja przedborska. Wyróżniono tu także mniejszą jednostkę - fałdy radomszczańskie (według: Regionalizacja tektoniczna Polski 2011, pod red. A. Żelaźniewicz, PAN Wrocław 2011).

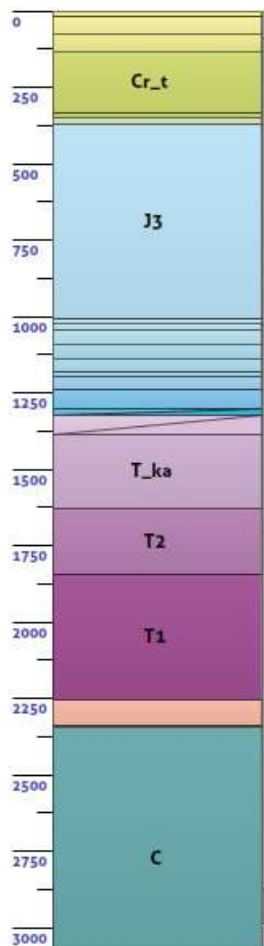
Budowę geologiczną rozpoznano na podstawie 13 głębokich (powyżej 1000 m) wierceń, wykonanych na terenie powiatu wykonano po II wojnie światowej. Najgłębszy otwór miał głębokość 3 215 m ppt (Gomunice-2).

Najstarsze rozpoznane w wierceniach utwory pochodzą z karbonu i nie zostały przewiercone. Pokrywa permsko-mezozoiczna utrudnia dotarcie do starszego podłoża jednak przyjmuje się (Stupnicka E., 1997 - Geologia regionalna Polski), że pod nimi występują skały paleozoiczne sfałdowane podczas orogenezy waryscyjskiej.

W otworach rozpoznano utwory permu, triasu, jury, kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Skały jurajskie i kredowe wykształcone są w postaci margli, z dodatkiem czertów, wapieni, gez czy opok z domieszką krzemieni. W brzeżnej strefie wysoczyzn położone są one nawet na kilku metrach pod powierzchnią terenu.

Ostatnie ogniwo stratygraficzne na obszarze powiatu tworzą osady czwartorzędowe, głównie lodowcowe, związane z dwu lub trzykrotną transgresją lądolodu – podczas zlodowacenia południowopolskiego (starszego) i środkowo polskiego (dwie fazy – Odry i Warty). Ze zlodowacenia południowopolskiego pochodzą pokrywy glin morenowych z głazami skandynawskimi zalegające na

rumoszu skalnym starszego podłoża. Pokrywa południowopolskich utworów lodowcowych nie jest ciągła. Na wyniesieniach podłoża została ona bowiem całkowicie usunięta w wyniku procesów erozyjnych w okresie interglacjału. W okresie tym, w obniżeniach dolinnych osadziły się piaski i mułki o miąższości dochodzącej do 20 m.

**Rysunek 21. Uproszczony profil
chronostratygraficzny otworu Gidle-1
(głębokość 3 205 mppt)
(źródło: geoportal.pgi.gov.pl)**

Ze zlodowaceniem środkowopolskim związana jest glina morenowa, przy czym występuje dwudzielny pokład tych glin przedzielony warstwą piasków kilkumetrowej miąższości. Lokalnie spotyka się też warstwy osadów zastoiskowych. Na powierzchni morenowych glin w niektórych miejscach występują rozległe pokrywy żwirowo-piaszczyste, naniesione przez wody topniejącego lądolodu.

Plejstocenyjskie utwory piaszczysto-żwirowe związane są ponadto z akumulacją rzeczna w dolinach, gdzie współcześnie tworzą tarasy plejstocenyjskie. Holocenyjskie tarasy zalewowe budują piaszczysto-żwirowe osady rzeczne, miejscami występują tu jednak także mułki zawierające substancje organiczne oraz torfy.

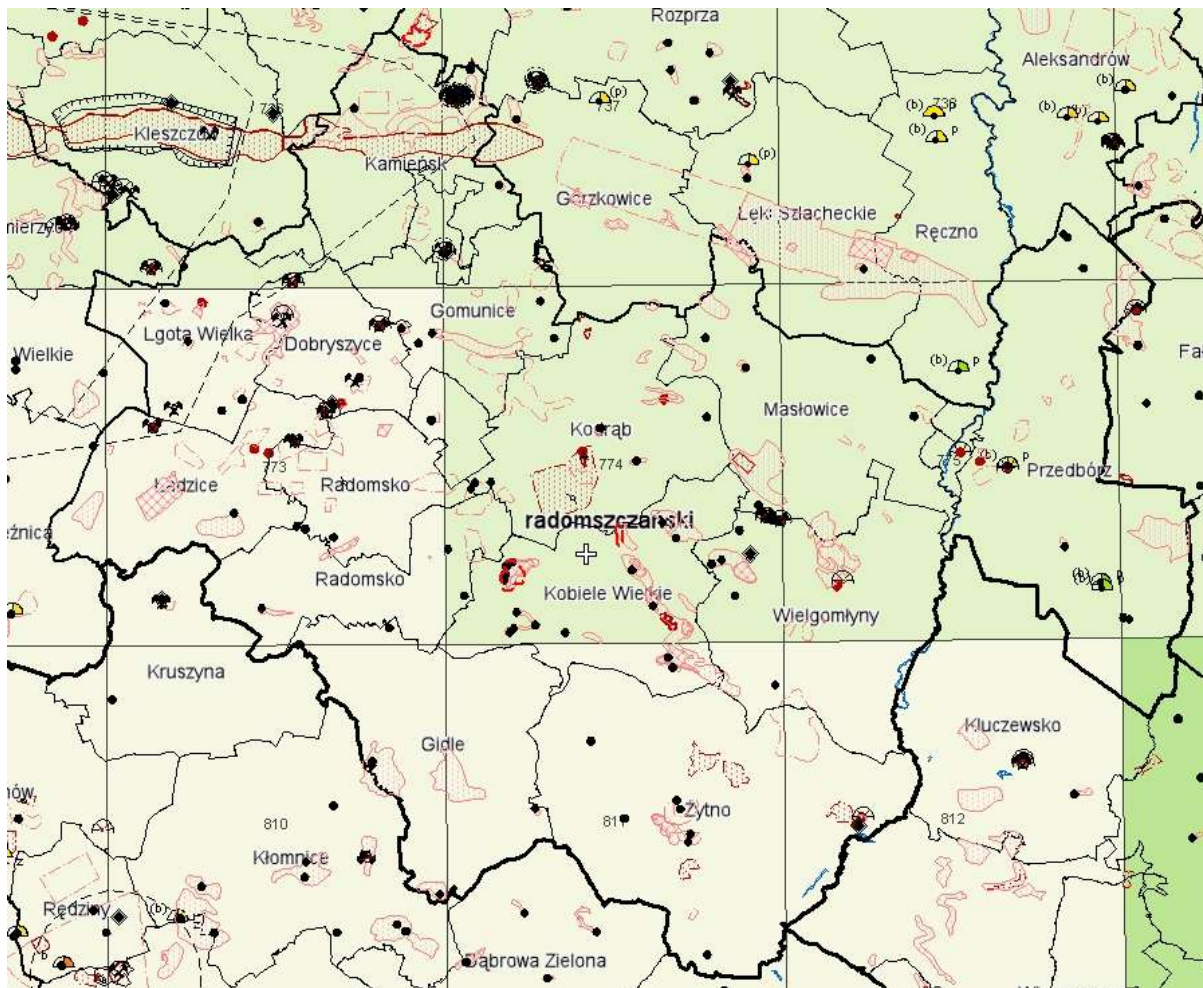
Teren powiatu radomszczyńskiego jest dość zasobny w surowce mineralne. Występują tu:

- surowce energetyczne (węgiel brunatny),
- surowce skalne (kamień łamany i bloczny,
- surowce ilaste (iły do produkcji ceramiki budowlanej),
- surowce węglanowe wapienie i margle,
- kruszywo naturalne (piaski i żwiry, piaski kwarcowe),
- torfy.

Najważniejszą z gospodarczego punktu widzenia kopaliną występującą na terenie powiatu radomszczyńskiego jest węgiel brunatny. Występuje on w postaci udokumentowanych złóż, z których największe skupione są w Zagłębiu Bełchatowskim powstałym w zapadlisku tektonicznym w obrębie serii osadów mioceńskich. Zagłębie tworzą trzy złoża: Szczerców, Bełchatów i Kamieńsk, z których dwa ostatnie znajdują się częściowo w obrębie powiatu radomszczyńskiego. Eksploatacja prowadzona jest obecnie na złożach Bełchatów i Szczerców.

Złóża Zagłębia Bełchatowskiego są jednymi z najbardziej zasobnych w kraju, a także w Europie, jednocześnie pochodzi z nich największy udział krajowego wydobycia (około 60% wydobycia krajowego),

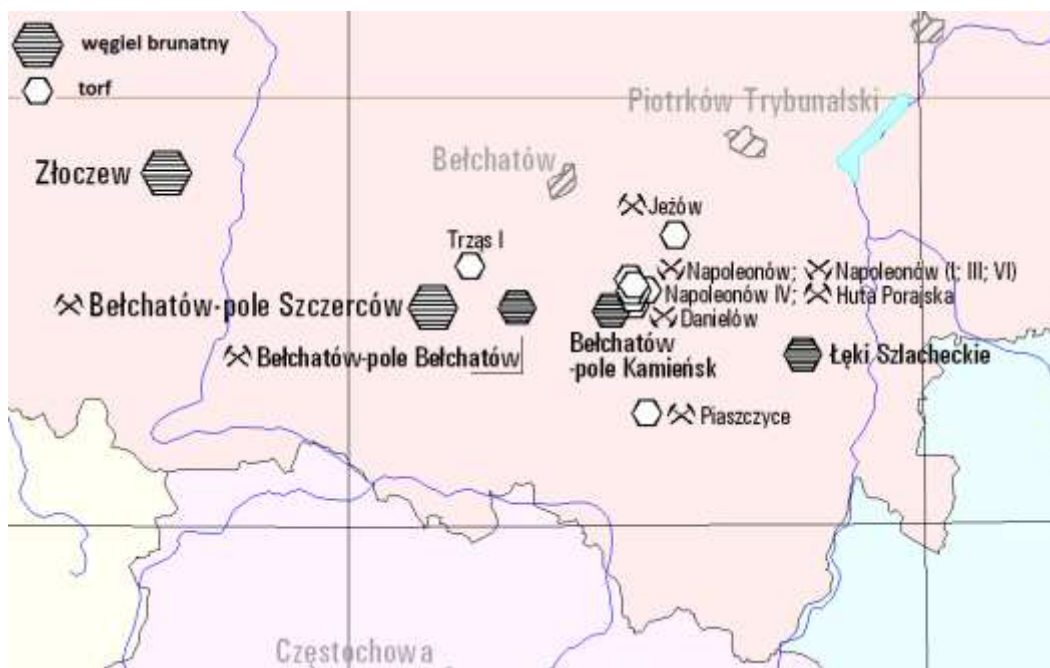
przy czym zasoby bilansowe zagłębia stanowią około 12%, a zasoby przemysłowe - około 63% w skali kraju.

Rysunek 22. Rozmieszczenie złóż kopalin wraz z obszarami perspektywicznymi na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: PIG-PIB, <http://emgsp.pgi.gov.pl/emgsp>)

Łączne zasoby geologiczne bilansowe węgla brunatnego w złożach: Bełchatów – pole Bełchatów (powiaty: bełchatowski radomszczański), Bełchatów – pole Kamieńsk (powiaty: piotrkowski i radomszczański) ustalono na 241 320 tys. ton, a zasoby przemysłowe na 64 593 tys. ton. W 2015 roku wyeksploatowano ze złoża Bełchatów – pole Bełchatów 25 053 tys. ton węgla brunatnego.

Poza Zagłębiem Bełchatowskim na terenie powiatu występuje jedno mniejsze złożo - "Łąki Szlacheckie" - rozpoznane wstępnie w kategorii C2+D. Złożo usytuowane jest na granicy powiatów piotrkowskiego i radomszczańskiego (w tym na terenie dwóch gmin powiatu: Przedbórz i Masłowice). Jego zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 82 963 tys. ton.

Rysunek 23. Położenie złóż węgla brunatnego i torfów w rejonie powiatu radomszczańskiego (źródło: Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce w 2015 r., PIG-PIB)

Do głównych surowców ilastych regionu należą ility płocieńskie i czwartorzędowe oraz gliny morenowe. Przeznaczone są one do produkcji ceramiki budowlanej. W 2015 r. na terenie powiatu było 5 złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej. Trzy złoża są zaniechane. Łączne zasoby geologiczne bilansowe ustalono na 235 tys. ton. W 2015 nie prowadzono eksploatacji tych surowców.

Wapień i margle (jurajskie i kredowe) były od dawna wykorzystywane do produkcji wapna palonego i na potrzeby różnych przemysłów. Obecnie wykorzystuje je przemysł wapienny i cementowy. Na terenie powiatu radomszczańskiego udokumentowano 7 złóż do wykorzystania na potrzeby przemysłu cementowego. Zasoby geologiczne bilansowe tych złóż wynosiły 829 644 tys. ton. W 2015 r. nie prowadzono wydobycia z tych złóż.

Jako kamienie budowlane i drogowe (kamień łamany i bloczny) są uznawane piaskowce związane z formacjami jury i kredy, a także wapień. Surowce te eksploatowane były od dawna, czego pozostałością są liczne kamieniołomy związane z wychodniami piaskowców i wapieni. W powiecie radomszczańskim jest 12 udokumentowanych złóż kamieni łamanych i blocznych – 10 złóż piaskowca i 2 złoża wapieni. W 2015 roku eksploatowanych było 5 złóż, a jedno jest zaniechane. Łączne zasoby geologiczne bilansowe ustalono na 24 410 tys. ton, a zasoby przemysłowe na 13 487 tys. ton. W 2015 wydobyto 13 tys. ton tych surowców.

Kruszywo naturalne stanowią żwiry i piaski pochodzące głównie z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Występują one w morenach czołowych, ozach, kemach, wydmach i tarasach rzecznych. Kruszywo jest w powiecie radomszczańskim surowcem powszechnym. Liczba udokumentowanych złóż wynosi 56 (w tym w 11 przypadkach są to piaski ze żwirem, a w 45 złożach występują same piaski). Łączne zasoby geologiczne bilansowe ustalono na 114 070 tys. ton, a zasoby przemysłowe – 36 277 tys. ton. W 2015 roku wydobyto 523 tys. ton tych surowców. Eksploatację prowadzono w 23 złożach. Dwa złoża są zaniechane.

Piaski kwarcowe czwartorzędowe związane są z utworami wydmowymi. Znajdują zastosowanie w produkcji betonów komórkowych oraz cegły palonej. Piaski kwarcowe rozpoznano w jednym złożu (Wymysłów, gmina Żytno). Zasoby geologiczne bilansowe złoża wynoszą 6 461 tys.m³. W 2015 r. nie prowadzono wydobycia z tego złoża.

Do grupy surowców dla prac inżynierskich zaklasyfikowano złoża kopalin określanych często jako „masy ziemne do budowy”. Przeważnie są to skały ilasto-piaszczyste i gliniasto-ilaste, a poza tym także np. piaskowce i wapienie niespełniające kryteriów dotyczących kamieni łamanych i blocznych. Kopalina jest wykorzystywana głównie w budownictwie drogowym do budowy nasypów oraz konserwacji nawierzchni dróg gruntowych. Surowiec gliniasto-ilasty stosuje się do uszczelniania i rekultywacji składowisk odpadów, na potrzeby hydrobudownictwa i w innych celach. Surowce do prac inżynierskich rozpoznano w jednym złożu - Wiewiórów Rządowy II w gminie Dobryczyce o zasobach geologicznych bilansowych 48 tys. ton. W 2015 r. nie prowadzono wydobycia z tego złoża.

Torfy występują w bezodpływowych obniżeniach terenowych i w obniżeniach rzek. Na terenie powiatu udokumentowanych jest 8 złóż, w tym dwa są eksploatowane, a 5 zaniechanych. Zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 268 tys. ton, a zasoby przemysłowe – 168 tys. ton. W 2015 wydobyto 2 tys. ton tych surowców.

Tabela 11. Wykaz złóż surowców mineralnych na terenie powiatu radomszczańskiego (stan na dzień 31.12.2015 r., według: Baza MIDAS, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie)

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tys. m ³)		Wydobycie w 2011 r. tys.m ³
				geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Gmina Dobryczyce						
1.	Blok Dobryczycki	piaski	R	59	-	-
2.	Blok Dobryczycki	piaski i żwiry	Z	183	-	-
3.	Blok Dobryczycki-1	piaski i żwiry	E	223	-	3
4.	Blok Dobryczycki II	piaski	R	471	-	-
5.	Dobryczyce II	piaski	E	103	-	1
6.	Rożny	piaski	E	192	-	8
7.	Ruda III	piaski	T	-	-	-
8.	Ruda IV	piaski	E	119	-	32
9.	Ruda VI	piaski	R	162	-	-
10.	Wiewiórów Rządowy I	piaski	M	-	-	-
11.	Wiewiórów Rządowy II	surowce do prac inżynierskich	R	48	-	-
Gmina Gidle						
12.	Ruda IIII	piaski	T	43	-	-
13.	Ruda IV	piaski	E	119	-	32
14.	Ruda V	piaski i żwiry	E	95	-	5
Gmina Gomunice						
15.	Kuźnica	piaski	E	22	-	2
16.	Piaszczyce	torfy	E	95	95	0

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tys. m ³)		Wydobycie w 2011 r. tys.m ³
				geologiczne bilansowe	przemysłowe	
17.	Piaszycze I	piaski	E	1136	-	19
Gmina Kamieńsk						
18.	Barczkowice	piaski	R	1531	-	-
19.	Barczkowice-1	piaski	R	13065	-	-
20.	Bełchatów - pole Bełchatów	węgiel brunatny	E	108 896	64 593	25 053
21.	Bełchatów - pole Kamieńsk	węgiel brunatny	R	132 424	-	-
22.	Danielów	torfy	Z	4	-	-
23.	Danielów II	piaski	R	721	668	-
24.	Gałkowice Stare	piaski	R	727	727	-
25.	Huta Porajska	torfy	E	125	73	2
26.	Huta Porajska II	piaski	R	201	-	-
27.	Huta Porajska III	piaski	R	534	388	-
28.	Kamieńsk	piaski i żwiry	E	822	465	2
29.	Napoleonów	torfy	Z	22	-	-
30.	Napoleonów I	torfy	Z	6	-	-
31.	Napoleonów III	torfy	Z	-	-	-
32.	Napoleonów IV	torfy	R	11	-	-
33.	Napoleonów VI	torfy	Z	5	-	-
34.	Napoleonów Północ	piaski	R	2392	1799	-
Gmina Kodrąb						
35.	Holendry	piaski	R	372	-	-
36.	Kodrąb	wapienie i margle	R	1 222	-	-
37.	Kodrąb	kamień łamany i bloczny (wapień)	Z	3 961	-	-
38.	Kodrąb-2	kamień łamany i bloczny (wapień)	R	13 858	10 945	-
39.	Kodrąb-Dmenin	wapienie i margle	P	241 501	-	-
40.	Kodrąb-Dmenin	wapienie	P	484 549	-	-
41.	Kopaliny Klizińskie	piaski	E	33 436	26627	137
42.	Kopaniny	piaski i żwiry	R	1 414	-	-
Gmina Kobiełe Wielkie						
43.	Huta Drewniana	piaski i żwiry	E	313	-	2
44.	Kobiełe Małe	piaski	E	239	36	50
45.	Kobiełe Małe I	piaski	E	1112	1112	9
46.	Orzechów	piaski	E	29	-	4
47.	Posadówka	piaski	T	201	-	-
48.	Zrąbiec	piaski	R	480	-	-
Gmina Lgota Wielka						
49.	Wiewiórów	surowce ilaste	Z	34	-	-

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tys. m ³)		Wydobycie w 2011 r. tys.m ³
				geologiczne bilansowe	przemysłowe	
		ceramiki budowlanej				
50.	Wiewiórów I	piaski	R	75	-	-
51.	Wola Blakowa I	piaski	E	775	775	6
Gmina Ładzice						
52.	Adamów dz.11	piaski	R	397	-	-
53.	Adamów II	piaski	R	118	-	-
54.	Adamów III	piaski	E	126	-	31
55.	Adamów IV	piaski	E	2 204	2 204	78
56.	Adamów V	piaski	E	321	-	12
57.	Adamów VI	piaski	E	565	-	45
58.	Adamów VI-dz. Nr 69,70	piaski	M	-	-	-
59.	Adamów VII	piaski	R	525	-	-
60.	Adamów VIII	piaski	R	540	-	-
61.	Ładzice	piaski i żwiry	R	152	-	-
62.	Stobiecko III	piaski i żwiry	M	-	-	-
63.	Stobiecko Szlacheckie	piaski i żwiry	M	-	-	-
64.	Wola Blakowa	piaski i żwiry	E	4923	222	12
65.	Wola Jedlińska I	piaski i żwiry	E	173	-	1
66.	Wola Jedlińska II	piaski	E	1073	1073	37
Gmina Masłowice						
67.	Granice	wapienie i margle	R	80 861	-	-
68.	Granice 1	wapienie i margle	R	18 391	-	-
69.	Łęki Szlacheckie	węgiel brunatny	P	82 963	-	-
Gmina Przedbórz						
70.	Łęki Szlacheckie (również na terenie gminy Masłowice)	węgiel brunatny	P	-	-	-
71.	Miejskie Pola	piaski	T	181	181	-
72.	Miejskie Pola I	piaski	Z	196	-	-
73.	Przedbórz	wapienie i margle	R	-	-	-
74.	Przedbórz	wapienie	R	3 120	-	-
Gmina Wielgomłyny						
75.	Chełmska Góra	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	T	3	-	-
76.	Chełmska Góra II	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	E	105	-	0
77.	Chełmska Góra	kamień łamany i	E	534	-	0

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tys. m ³)		Wydobycie w 2011 r. tys.m ³
				geologiczne bilansowe	przemysłowe	
	III	bloczny (piaskowiec)				
78.	Goszczowa	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	E	419	-	1
79.	Grabowie	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	R	68	-	-
80.	Grabowie I	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	R	710	-	-
81.	Kruszyna	surowce ilaste ceramiki budowlanej	Z	130	-	-
82.	Kruszyna - Zalesie	surowce ilaste ceramiki budowlanej	R	14	-	-
83.	Wielgomłyn	piaski	E	121	-	4
84.	Zagórze I	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	E	2 082	2 082	5
85.	Zagórze II	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	E	528	239	7
86.	Zagórze III	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	R	1921	-	-
87.	Zagórze - Grabowie	kamień łamany i bloczny (piaskowiec)	T	221	221	-
Gmina Żytno						
88.	Czarny Las	piaski	P	19 408	-	-
89.	Maluszyn	surowce ilaste ceramiki budowlanej	R	43	-	-
90.	Maluszyn	piaski	P	13 247	-	-
91.	Maluszyn -Kąty	surowce ilaste ceramiki budowlanej	Z	14	-	-
92.	Sady	piaski	P	8 231	-	-
93.	Sady I	piaski	T	203	-	-
94.	Wymysłów	piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno - piaskowej	P	6 461	-	-

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

Z - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

T - złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

M - złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C1

E - złoża eksploatowane

P - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D, a dla ropy i gazu – w kat. C

4.6. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu (wariant zerowy)

Oceny potencjalnych zmian w środowisku w przypadku braku realizacji projektu *Programu ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego* dokonano analizując stan środowiska na terenie powiatu i diagnozując problemy środowiskowe z wyznaczonymi w dokumencie celami, kierunkami działań i zadaniami.

W wyniku porównania stwierdzono, że w wyniku zaniechania realizacji *Programu ochrony środowiska* stan środowiska nie poprawi się, a w niektórych obszarach może ulec pogorszeniu. Nie polepszy się zatem jakość życia mieszkańców powiatu. Formuła wizji zawartej w *Programie* wiąże rozwój gospodarczy i społeczny z ochroną środowiska i poszanowaniem zasobów, co jest cechą charakterystyczną zrównoważonego rozwoju.

Brak realizacji *Programu ochrony środowiska* skutkować może:

- gorszą i mniej przemyślaną - pod wpływem na zasoby i stan środowiska - lokalizacją przyszłych inwestycji, co wynikać będzie z braku koordynacji prowadzonych działań,
- zaniechanie działań modernizacyjnych w istniejących zakładach, co ograniczy inwestycje służące ochronie środowiska podczas procesu produkcyjnego,
- pogorszeniem stanu zdrowia mieszkańców i skróceniem czasu życia, związanymi z gorszym stanem środowiska,
- natężeniem negatywnych zachowań mieszkańców powiatu, które mogą wpłynąć na stan środowiska, np. zaśmiecanie lasów, dewastacja przyrody, wylwanie ścieków w miejsca do tego nieprzeznaczone, nielegalne składowanie odpadów, itp.

W zakresie jakości powietrza i ochrony klimatu brak realizacji *Programu* skutkować będzie:

- zwiększeniem stężenia dwutlenku azotu, pyłów i węglowodorów aromatycznych, w tym przede wszystkim benzo(a)pirenu, a tym samym pogorszenie jakości powietrza w wyniku braku realizacji zadań związanych z ograniczeniem emisji ze źródeł komunikacyjnych,
- podwyższeniem emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych poprzez brak inwestycji w dziedzinie stosowania ekologicznych i alternatywnych źródeł energii,
- pogorszeniem jakości powietrza atmosferycznego, co wpłynie jednocześnie negatywnie na inne elementy środowiska (w tym zasoby przyrody - np. lasy), a także na zdrowie ludzi,
- wzmożonym zapotrzebowaniem na energię elektryczną i ciepłą, co w efekcie pogorszy jakość powietrza w wyniku nieograniczenia niskiej emisji.

W zakresie klimatu akustycznego i zagrożenia hałasem brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- pogorszeniem się klimatu akustycznego wskutek braku działań w zakresie jego ograniczania,
- pogorszeniem się warunków komunikacyjnych na terenie powiatu, co wiązać się będzie ze zwiększoną emisją zanieczyszczeń w wyniku utraty płynności ruchu,
- wzrostem ilości pojazdów poruszających się po drogach, a z drugiej strony zagrożeniem dla bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów poprzez brak inwestycji w ścieżki rowerowe i ciągi piesze.

W zakresie pól elektromagnetycznych brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- niewłaściwą lokalizacją stacji bazowych telefonii komórkowych i linii wysokich napięć w wyniku nieprzestrzegania obowiązujących przepisów prawnych.

W zakresie gospodarowania wodami brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- niekorzystnymi zmianami jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- brakiem kontroli nad stanem wód,
- negatywnymi przekształceniami stosunków wodnych w wyniku niekontrolowanego poboru i braku działań związanych z racjonalizacją zużycia wody, w tym edukacją ekologiczną,
- zmniejszaniem się zasobów wodnych w wyniku nieracjonalnej gospodarki wodnej.

W zakresie gospodarki wodno - ściekowej brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- powstawaniem dużej ilości awarii i wycieków infrastruktury wodno-ściekowej, a tym samym marnotrawstwem wód, w wyniku braku działań w zakresie konserwacji i modernizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- brakiem rozwoju gospodarki wodno-ściekowej,
- zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych.

W zakresie zasobów geologicznych brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- zwiększeniem się nielegalnej eksploatacji surowców,
- brakiem ochrony złóż nieeksploatowanych,
- brakiem rekultywacji części wyrobisk poeksploatacyjnych.

W zakresie gleb brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- dalszym rozdrabnianiem gruntów rolnych, a co za tym idzie - mniejszą efektywnością i zwiększonym oddziaływaniem na środowisko działalności rolniczej i gospodarki leśnej,
- niekontrolowaną urbanizacją powiatu, w tym terenów o wysokich wartościach przyrodniczych, co spowodować może ubytek lub degradację walorów terenów cennych przyrodniczo,
- podobne zmiany spowoduje również odizolowanie przestrzenne obszarów cennych przyrodniczo,
- fragmentaryzacją korytarzy ekologicznych (które umożliwiają swobodny przepływ gatunków pomiędzy węzłami ekologicznymi),
- zanieczyszczeniem i utratą wartości gleb w wyniku braku działań w zakresie ich ochrony.

W zakresie zasobów przyrody brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- słabo rozwiniętą bazą i infrastrukturą turystyczno - rekreacyjną, co spowoduje niewłaściwe korzystanie z obszarów leśnych i przyrodniczo cennych (np. biwakowanie w niewłaściwych miejscach, turystyka poza wyznaczonymi szlakami),
- niewystarczająca ochrona terenów cennych przyrodniczo,
- zmniejszeniem różnorodności biologicznej, co może stać się powodem zaniku części siedlisk i będzie skutkowało zmianami w składzie gatunkowym takimi jak wycofywanie się gatunków endemicznych i stenotypowych oraz ekspansją gatunków obcych, zastępujących rodzime.

W zakresie zagrożenia poważnymi awariami i katastrofami naturalnymi brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- większym narażeniem na skutki katastrofa naturalnych i awarii, co z kolei zagrażać będzie środowisku i mieszkańcom (np. pożary, powodzie, huragany, itp.),

W zakresie gospodarki odpadami brak realizacji *Programu* skutkował będzie:

- wzrostem ilości wytwarzanych odpadów,
- brakiem rozwoju selektywnej zbiórki,
- niespełnieniem wymagań dotyczących poziomów odzysku i recyklingu,
- zagrożenie dla zdrowia ludzi poprzez niewłaściwe użytkowanie i/lub usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- uwalnianiem się freonów do atmosfery w wyniku niewłaściwych sposobów postępowania ze zużytymi urządzeniami zawierającymi freony.

Wariant nie podejmowania realizacji zamierzeń *Programu* nie jest wskazany nie tylko ze względów ochrony zdrowia ludzi i środowiska, ale również z powodów gospodarczych i konieczności zachowania konkurencyjności regionu wobec innych obszarów i atrakcyjności regionalnej oferty na rynku krajowym.

Podsumowując, odstąpienie od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań nie jest zalecane. Korzyści związane z realizacją *Programu ochrony środowiska* przewyższą ewentualne negatywne skutki realizowanych zadań.

W razie zaniechania działań związanych z edukacją ekologiczną, społeczeństwo powiatu może kontynuować dotychczasowy model życia, bez uwzględnienia zasad ochrony środowiska. Brak zrównoważonego rozwoju powiatu, polegające na preferowaniu wyłącznie rozwoju gospodarczego, kosztem środowiska spowoduje postępującą degradację przyrody, wód powierzchniowych, powietrza, klimatu akustycznego i powierzchni ziemi. W efekcie wpłynie to na pogorszenie się warunków zdrowotnych społeczeństwa.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych

Poniżej przedstawiono poszczególne problemy ochrony środowiska zdiagnozowane na terenie powiatu radomszczańskiego, pogrupowane według wydzielonych komponentów oraz rodzajów presji.

Zasoby przyrody, w tym lasy

- nierównomierne rozmieszczenie obszarów terenów przyrodniczo cennych, lasów i zieleni urządzonej, przez co dostęp do terenów przyrodniczo cennych jest niejednakowy dla wszystkich mieszkańców powiatu,
- niski wskaźnik terenów zieleni urządzonej na jednego mieszkańca, brak nowych terenów zielonych, szczególnie w obszarach nowej zabudowy,
- dewastacja zieleni, zaśmiecanie, niszczenie wyposażenia terenów rekreacyjnych, obiektów małej architektury, niszczenie i wykradanie roślin,
- nadmierna penetracja lasów przez człowieka, połączona z brakiem poszanowania wartości przyrodniczych (zapraszanie pożarów, zanieczyszczanie lasów odpadami, wydeptywanie ściółki, runa leśnego i samosiewów, płoszenie zwierzyny),
- presja zabudowy leżącej w bezpośrednim sąsiedztwie terenów cennych przyrodniczo, prowadząca do przerwania powiązań przyrodniczych i ich izolacji, a tym samym do obniżenia ich odporności biologicznej,
- występowanie procesu synantropizacji na terenach wartościowych przyrodniczo, zastępowanie istniejącej roślinności półnaturalnej roślinnością zbiorowisk zastępczych,
- wycinanie drzew na terenach zurbanizowanych i wymiana ich na owocowe i ozdobne,
- długoletnie stosowanie środków chemicznych (soli) do zwalczania śliskości na placach i ulicach,
- zachwianie stosunków wodnych, wpływające na siedliska,
- stan wód - wpływ leja depresyjnego Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” obejmujący swym zasięgiem północno-wschodnią część powiatu oraz jednoczesne obniżenie rocznej sumy opadów atmosferycznych w ostatnich latach powoduje niedobór wilgoci w glebie mający wpływ na osłabienie drzewostanów. Zanieczyszczenie występujących wód powierzchniowych również wpływa negatywnie na biocenozę leśną,
- zagrożenie ze strony grzybów pasożytniczych - drzewostany znajdujące się na gruntach porolnych narażone są na szkodliwe działanie opieńki miodowej i huby korzeniowej,
- zagrożenie ze strony szkodników owadzych - na terenie powiatu nie notowano znacznych szkód powodowanych przez owady. Liczebność i zdrowotność owadów jest na bieżąco monitorowane poprzez wykładanie pułapek feromonowych i klasycznych oraz prowadzone corocznie jesienne poszukiwania szkodników sosny,
- brak akceptacji społecznej dla tworzenia nowych form ochrony przyrody, wynikająca z obawy przed ograniczeniami wynikającymi z ustanowienia takich form - utrudnienia w przyszłym zagospodarowaniu terenu,
- nierównomierna struktura lasów – występowanie wielu małych kompleksów leśnych będących w rękach prywatnych, dominacja lasów o strukturze jednopiętrowej,
- okresowe anomalie klimatyczne (ciepłe zimy, deficyt opadów atmosferycznych, śnieg, grad, okiść, gołoledź, itp),
- zagrożenia od wiatru - huragany powodują ogromne szkody w drzewostanach, np. 20 lipca 2007 r. huraganowe wiatry uszkodziły ok. 3 tyś. ha lasu w Nadleśnictwie Przedbórz,

- zagrożenie pożarami: występuje przede wszystkim w okresie wczesnej wiosny i lata. Znaczne zagrożenie pożarowe wynika z dużego udziału drzewostanów iglastych i dużego udziału drzewostanów młodszych klas wieku, szczególnie narażonych na szybkie powstawanie i przenoszenie się ognia. Przeciętnie w roku występuje w powiecie ok. 20 pożarów, przy czym średnia wielkość pożaru nie jest duża i wynosi 0,75 ha. Najczęściej pożary powstają w lasach położonych na niewielkich działkach leśnych, również w większych kompleksach otoczonych łąkami, pastwiskami lub nieużytkami corocznie wypalnymi przez właścicieli,
- zanieczyszczenia powietrza - większość lasów powiatu znajdują się w II strefie uszkodzeń przemysłowych, pozostałe lasy należą do I strefy uszkodzeń przemysłowych. Na stan zdrowotny lasów nadleśnictwa wpływają negatywnie głównie zanieczyszczenia docierające z Elektrowni Bełchatów i z Częstochowy (przy czym emisje z Elektrowni Bełchatów dzięki wprowadzonym technologiom oczyszczania nie przekraczają dopuszczalnych wartości). Do lokalnych źródeł zanieczyszczeń należy zaliczyć: zakłady przemysłowe, zakłady gospodarki komunalnej, kotłownie i transport samochodowy,
- zagrożenia związane z gospodarką odpadami - problem stanowią "dzikie" wysypiska znajdujące się bezpośrednio w lesie lub jego sąsiedztwie,
- brak środków na nowe inwestycje proekologiczne, a środki budżetowe przeznaczone są najczęściej na bieżącą pielęgnację istniejących terenów i obiektów zieleni.

Wody powierzchniowe i podziemne, gospodarka wodno- ściekowa

Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu radomszczańskiego można podzielić na dwa typy: zmiany jakościowe i ilościowe.

Największe zagrożenie dla wód stanowią:

- charakter zagospodarowania terenu - wysoki stopień urbanizacji w miastach powiatu (tereny gęstej zabudowy mieszkaniowej),
- działalność przemysłowa,
- szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu, parkingi (zanieczyszczenia ropopochodne, środki likwidujące śliskość),
- stacje i magazyny paliw,
- braki w infrastrukturze odprowadzającej i oczyszczającej wody opadowe,
- składowiska odpadów, także nieczynne, a także zanieczyszczenie powierzchni terenu tzw. „dzikimi” wysypiskami,
- oczyszczalnie ścieków i zrzuty ścieków,
- awarie systemów oczyszczania i zrzuty burzowe ścieków komunalnych, w tym spoza terenu powiatu,
- brak uregulowanej gospodarki ściekowej (brak sieci kanalizacyjnej na części obszaru powiatu oraz nieszczelne zbiorniki bezodpływowe - szamba),
- nielegalne podłączenia kanalizacji sanitarnej do sieci deszczowej, wylwanie ścieków w miejscach niedozwolonych,
- przesiąki z nieszczelnych szamb z gospodarstw położonych przy ciekach wodnych,
- gazy i pyły, dostające się z opadami atmosferycznymi do gruntu i wód podziemnych,
- wypalanie traw i ściernisk, które jest przyczyną powstawania rakotwórczych związków WWA i ich migracji do wód podziemnych,
- niesprawnie działające systemy urządzeń melioracyjnych,
- niski stopień retencjonowania wód,

- zagrożenie suszą - atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną,
- zwiększenie zużycia wody w sektorze komunalnym i przemysłowym.

Powierzchnia terenu - gleby i grunty, zasoby geologiczne

Czynniki wpływające w największym stopniu na stan powierzchni terenu, w tym gleb, to:

- zanieczyszczenia chemiczne, szczególnie metalami ciężkimi. Główne źródła zanieczyszczenia to: emisja z zakładów przemysłowych, emisja z niskich źródeł spalania, szlaki komunikacji samochodowej, opady zawierające zanieczyszczenia, wylewy rzek, składowiska odpadów. Zanieczyszczenia wnoszone są do ziemi także z opadami atmosferycznymi. Są to głównie związki azotu, siarczany, sól, potas, kadm, miedź, ołów, żelazo, chrom i jony wodorowe,
- zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego. Chemiczna degradacja gleb następuje poprzez niewłaściwie stosowane nawozy (zły dobór środków i niewłaściwe dawki). Wpływ na gleby ma stosowanie środków chemicznej ochrony roślin. Degradacje gleb powoduje niewłaściwa uprawa ziemi,
- zmiany stosunków wodnych i przekształcenia hydrologiczne. Do degradacji gleb, głównie organicznych przyczyniają się również niewłaściwie prowadzone melioracje,
- zanieczyszczenia związane ze składowaniem odpadów, w tym "dzikie" wysypiska,
- zmiana sposobu użytkowania gruntów - corocznie część gruntów jest wyłączana z użytkowania pod różne inwestycje. W obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych degradacja gleb wynika z przekształceń mechanicznych poprzez zabudowę, utwardzenie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów, nasypów i niwelacji,
- wypadki związane z transportem substancji niebezpiecznych (podczas kolizji drogowych). Zasięg ich oddziaływania jest ograniczony do pasa drogi,
- nadmierne zakwaszenie gleb (naturalne, ale potęgowane przez zmiany klimatyczne),
- trwałe przekształcenia powierzchni terenu i zniekształcenia krajobrazu poprzez eksploatację surowców mineralnych,
- w przypadku eksploatacji form wypukłych (wydm, ozów, wzgórz morenowych) - trwałe zniszczenie tych form i eliminacja niektórych rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
- przekształcenia powierzchni terenu, np. niwelacja prowadzi do odstonięciu niekiedy pierwszego poziomu wód gruntowych i zwiększeniu jego podatności na zanieczyszczenia, oraz osuszeniu terenów przyległych,
- pozostawianie wyrobisk poeksploatacyjnych bez uporządkowania i rekultywacji i dopuszczeniu do nielegalnego gromadzenia odpadów,
- nielegalna eksploatacja kopalni.

Zagrożenie poważnymi awariami i katastrofami naturalnymi

- występowanie katastrof naturalnych - suszy, powodzi i silnych wiatrów, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców powiatu oraz ich mienia,
- brak parkingów dla pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- zagrożenia pochodzące z komunikacji, zarówno w komunikacji drogowej, jak i kolejowej.

Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza na terenie powiatu radomszczańskiego zdeterminowana jest antropogeniczną emisją substancji z obszaru powiatu i w mniejszym stopniu napływem zanieczyszczeń z spoza powiatu. Główne źródła zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu radomszczańskiego wymieniono poniżej.

- Zanieczyszczenia alochtoniczne, napływające spoza terenu powiatu, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru. Elektrownia Bełchatów, położona tuż przy północnej granicy powiatu), ze względu na dużą wysokość emitorów, w znacznym stopniu eksportuje zanieczyszczenia poza granice powiatu radomszczańskiego.
- Źródła transportowe – emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc tzw. niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki.
- Źródła komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nie przekraczającej kilku - kilkunastu metrów wysokości. Emitowane są najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe. Zjawisko to występuje na terenach zwartej zabudowy, gdzie nie ma możliwości przewietrzania. Aktualnie większość kotłowni w obiektach użyteczności publicznej (urzędy, szkoły, obiekty służby zdrowia) zaopatrywanych jest w ciepło z kotłowni gazowych.
- Pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu, z miejsc gromadzenia materiałów sypkich, z powierzchni dróg i ulic (zwłaszcza w przypadku braku uprzątnięcia piasku po zimie).
- Źródła rolnicze – związane z uprawą ziemi, nawożeniem i opryskiwaniem roślin.

Klimat akustyczny i zagrożenie hałasem

Do głównych źródeł hałasu kształtujących klimat akustyczny na terenie powiatu należą:

- wzrost zagrożenia hałasem komunikacyjnym,
- słaba jakość części dróg,
- brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych w centrach miast,
- hałas generowany przez obiekty publiczne: bary, tereny zabaw, dyskoteki,
- hałas generowany przez tereny budowy,
- brak rozwiązań komunikacyjnych alternatywnych (np. strefa "Centrum", strefy parkowania dla TIR poza obszarami zabudowanymi, stref osiedlowe, komunikacja rowerowa, podziemne parkingi, obiekty "parkuj i jedź", itp.).

Zagospodarowanie przestrzenne

- brak równomierności i wysycenia w techniczne urządzenia liniowe i punktowe,
- żywiołowe procesy urbanizacyjne (brak oszczędnego i zrównoważonego gospodarowania terenami otwartymi - nadmierna podaż gruntów na funkcje mieszkaniowe i usługowe, brak uwzględniania celów rekreacyjno-turystycznych, ochrony przyrody i krajobrazu,
- nierównomierny rozwój obszarów miejskich i wiejskich powiatu,
- brak rewitalizacji obszarów postindustrialnych i zabytkowych,
- reklamy i szyldy szpecące krajobraz.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy SWOT - metody analitycznej stosowanej w obszarach planowania strategicznego. Posłużyła ona do uporządkowania informacji zebranych m.in. w wyniku dokonanej analizy stanu aktualnego środowiska naturalnego powiatu radomszczańskiego. W trakcie analizy SWOT wskazano mocne i słabe strony powiatu oraz szanse i zagrożenia, rozpatrując je pod kątem ochrony środowiska.

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Członkostwo w Unii Europejskiej wymusiło dostosowanie przepisów polskiego prawa ochrony środowiska do rozwiązań Wspólnoty. Przepisy Unijne dotyczące ochrony środowiska są bardzo rozbudowane i dotyczą praktycznie wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego. Te specyficzne akty prawne zakładają możliwość elastycznych działań państw członkowskich pod warunkiem, że w określonym czasie państwa te doprowadzą na swym terytorium do zrealizowania założonych celów.

W odniesieniu do zagadnień dotyczących ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym nie funkcjonuje jeden nadrzędny akt prawny, który regulowałby kwestie ujęte w Programie ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego. Przepisy dotyczące środowiska przedstawione zostały w następujących dyrektywach:

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. UE L 20 z 26.01.2010, str. 7, z późn. zm.),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U.U.E.L.85.175.40 z późn. zm.),
- dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.U.E.L.92.206.7 z późn. zm.),
- dyrektywa Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza (Dz.U.U.E.L.96.296.55 z późn. zm.),
- dyrektywa Rady 1999/30/WE z dnia 22 kwietnia 1999 r. odnosząca się do wartości dopuszczalnych dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenków azotu oraz pyłu i ołowiu w otaczającym powietrzu (Dz.U.U.E.L.99.163.41 z późn. zm.),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U.U.E.L.01.197.30),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/80/WE z dnia 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania (Dz.U.U.E.L.01.309.1),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/3/WE z dnia 12 lutego 2002 r. odnosząca się do ozonu w otaczającym powietrzu (Dz.U.U.E.L.02.67.14),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz.U.U.E.L.02.189.12),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz.U.U.E.L.03.156.17),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)

- (Dz.U.U.E.L.10. 334.17),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi (Dz.U.U.E.L.12).

Przepisy prawa unijnego zostały wdrożone do polskiego systemu prawnego i zastosowane w projekcie *Programu ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego*. W dokumencie uwzględniono również wytyczne zawarte w unijnych dokumentach strategicznych, w tym w odnowionej Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju oraz Strategii Europa 2020 – Strategia na Rzecz Inteligentnego i Zrównoważonego Rozwoju Sprzyjającego Włączeniu Społecznemu. Cele zawarte w dokumentach strategicznych szczebla krajowego przedstawiono już w rozdziale 3.4 niniejszej *Prognozy*.

7. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Program ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku przedstawia zbiór celów, kierunków działań i zadań zmierzających do osiągnięcia rozwoju zrównoważonego, w którym aspekty gospodarcze, społeczne i planistyczne zostaną poddane integracji i wzajemnemu uzupełnieniu.

Analizę i ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadzono dla zadań (własnych i monitorowanych) przewidzianych w harmonogramie *Programu ochrony środowiska*. Określono, jaki wpływ będzie miała realizacja postanowień dokumentu na elementy środowiska, takie jak: różnorodność biologiczna, powietrze, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, powierzchnia ziemi, krajobraz, zabytki, ludzi oraz na obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody (w tym obszary sieci Natura 2000).

Część celów strategicznych wyznaczonych w *Programie* ma charakter bezinwestycyjny (organizacyjny, koncepcyjny, planistyczny, kontrolny lub doradczy). Jedynie część zadań ma charakter inwestycyjny, choć z nie zawsze wskazaną konkretną lokalizacją. Część zadań natomiast obejmuje obszar całego powiatu radomszczańskiego. Dla części zadań nie wyznaczono konkretnych terminów, metod ani sposobów realizacji. Dlatego na etapie sporządzania *Prognozy* nie jest możliwe dokonanie szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko realizacji poszczególnych postanowień *Programu ochrony środowiska*. Można jedynie określić potencjalny kierunek oddziaływania (ocena jakościowa), bez szczegółowego określania poziomów oddziaływań, tj.: wielkości emisji zanieczyszczeń, wielkości emitowanego hałasu, zajętej powierzchni, interakcji z zasobami przyrody, itp. (ocena ilościowa).

Część zadań może oddziaływać bezpośrednio na wybrane elementy środowiska, jednak spora ich część będzie oddziaływać w sposób pośredni, trudny do zdefiniowania na obecnym etapie planowania rozwoju. Bardzo dużo zależy też będzie od sposobu realizacji działań i ich lokalizacji.

Zidentyfikowanie negatywnych oddziaływań na elementy środowiska nie oznacza, że wdrożenie danego kierunku działania powinno zostać zaniechane. Działania te mogą być zrealizowane przy zastosowaniu rozwiązań minimalizujących negatywne skutki środowiskowe, które opisano w dalszej części *Prognozy*.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu *Programu ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego* nie zastępuje procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, która będzie wykonywana w wymaganych przypadkach dla wybranych przedsięwzięć. W zależności od rodzaju przedsięwzięcia może być wykonany raport o oddziaływaniu inwestycji na środowisko.

W niniejszej ocenie uwzględniono dwa etapy realizacji zadań:

- etap planowania, budowy (a także etap likwidacji, którego skutki są podobne do etapu budowy),
- etap eksploatacji inwestycji.

Poniżej przedstawiono w postaci macierzy schemat oddziaływania zadań *Programu ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego* na poszczególne elementy środowiska. Przyjęto następujące oznaczenia oddziaływań:

- bezpośrednie - B,
- pośrednie - P,
- krótkoterminowe - K,
- długoterminowe - D,
- stałe - S
- chwilowe – Ch
- skumulowane - Sk

Wykonano ocenę zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko:

Oddziaływanie:	
pozytywne	oznaczono kolorem jasnoszarym
w przewadze negatywne	oznaczono kolorem ciemnoszarym
pozytywne i negatywne	oznaczono kolorem białym

Tabela 12. Matryca oddziaływania na środowisko – przewidywane oddziaływania na środowisko na etapie planowania, budowy i likwidacji inwestycji zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza														
1.	Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ PDS
2.	Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego w gminie Gomunice	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ PDS
3.	Wymiana i modernizacja oświetlenia wewnętrznego w budynkach użyteczności publicznej (Urząd Gminy, Szkoły, budynki komunalne, Gminny Ośrodek Zdrowia w Gomunicach)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ PDS
4.	Zastosowanie systemu inteligentnego ledowego oświetlenia w gminie Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ PDS
5.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych, publicznych i usługowych	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
6.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i obiektów zamieszkania zbiorowego w gminie Gomunice (m.in. świetlice wiejskie, OSP, szkoły, budynki komunalne, budynek domu pomocy społecznej w Piaszczykach)	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
7.	Termomodernizacja SP ZOZ Kodrąb	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
8.	Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Woli Blakowej w gminie Lgota Wielka	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
9.	Termomodernizacja budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w gminie Przedbórz	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
10.	Termomodernizacja budynku administracyjnego oraz wymiana źródła i sieci ciepłej na terenie Oczyszczalni Ścieków w Radomsku	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
11.	Termomodernizacja Urzędu Miasta Radomsko	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
12.	Termomodernizacja PSP nr 3 w Radomsku	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
13.	Termomodernizacja PSP nr 5 w Radomsku	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
14.	Termomodernizacja budynku zespołu szkół w Żytnie	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
15.	Termomodernizacja budynku ośrodka zdrowia w Żytnie	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
16.	Termomodernizacja budynków OSP oraz świetlic w gminie Żytno	w przewadze negatywne	0	- PKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
17.	Odnawialne źródła energii w Gminie Masłowice (montaż 103 kolektorów słonecznych, 74 instalacji fotowoltaicznych i 3 kotłów na biomasę)	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
18.	Słoneczna energia dla Gminy Przedbórz, Wielgomłyny i Żytno	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
19.	Słoneczna energia w gminie Żytno. Zabudowa ekranów fotowoltaicznych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
20.	Dostawa, montaż i uruchomienie awaryjnego agregatu prądotwórczego o mocy ok. 800 kW na terenie Oczyszczalni Ścieków w Radomsku	w przewadze negatywne	0	0	0	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
21.	Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
22.	Kontrola gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	+ PDS	0	0	0	+ PDS	0
23.	Modernizacja, likwidacja lub wymiana (na ekologiczne) konwencjonalnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
24.	Projektowanie sieci przesyłowych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
25.	Zapewnienie awaryjnych źródeł energii oraz przesyłu w warunkach zmian klimatu	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
26.	Modernizacja kotłowni w zakresie wymiany źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne w gminie Gomunice	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	0	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0
27.	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej miasta Radomska oraz infrastruktury ciepłowniczej	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
28.	Modernizacja istniejącego źródła ciepła (Projekty i modernizacje kotłów WR-10 nr 3,4 i 5 ze ścianami szczelnymi w celu zwiększenia ich wydajności do 15 MW) w Zakładzie Ciepłowniczym w Radomsku	w przewadze negatywne	0	0	0	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
29.	Budowa układu kogeneracyjnego w oparciu o zasilanie gazem ziemnym 4,8 MW ciepłe oraz 4,4 MW elektryczne w Zakładzie Ciepłowniczym w Radomsku	w przewadze negatywne	0	0	0	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
30.	Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	w przewadze negatywne	0	0	0	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
31.	Ograniczenie szkodliwej emisji i poprawienie bezpieczeństwa usług zbiorowego transportu lokalnego	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0
32.	Ograniczanie pylenia wtórnego poprzez czyszczenie ulic na mokro, szczególnie w czasie dni bezopadowych	pozytywne	0	+ BKCh	+ BKCh	+ BKCh	0	0	+ BKCh	+ BKCh	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
33.	Instalacje odnawialnych źródeł energii OZE w gminie Dobryczyce	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
34.	Instalacja odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i prywatnych w gminie Gomunice	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	- BKCh	0	0	0
Obszar interwencji: zagrożenie hałasem														
35.	Reagowanie na skargi mieszkańców na ponadnormatywny hałas, z uwzględnieniem technicznych i ekonomicznych możliwości organów władzy	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0
36.	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
37.	Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym, w tym budowa systemów sterowania ruchem	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0
38.	Remonty i naprawa istniejących odcinków dróg i ulic dążące do eliminacji nieciągłości i wyrw w warstwie wierzchniej w celu utrzymania wysokiego standardu nawierzchni	w przewadze negatywne	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
39.	Przebudowa i modernizacje dróg publicznych i rozwój sieci dróg zapewniających zwiększenie płynności ruchu	w przewadze negatywne	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
40.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 484 Bełchatów – Kamieńsk na odcinku Łękawa Kamieńsk	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
41.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 784 na odcinku Stanisławice - Pławno	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
42.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 785 na odcinku Młynek - Żytno	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
43.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Długie w gminie Lgota Wielka	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
44.	Przebudowa dróg na terenie Gminy Lgota Wielka	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
45.	Budowa autostrady A1 Tuszyn – granica województwa łódzkiego i śląskiego – lata 2018-2020	w przewadze negatywne	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
46.	Rozbudowa ulic Brzeźnickiej (DK 42) i Piastowskiej wraz ze skrzyżowaniami z ulicami Piłsudskiego i Krakowską (DK 91) w Radomsku	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
47.	Rozwój transportu rowerowego, w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych	w przewadze negatywne	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	0
48.	Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. na budowie, przebudowie chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.	w przewadze negatywne	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
49.	Wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0
50.	Budowa chodnika w miejscowości Ładzice (DK 42)	w przewadze negatywne	0	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	0
51.	Budowa 17 zatok autobusowych wraz z dojazdami do nich (DK 42, od km 141+225 do km 167+500)	w przewadze negatywne	0	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	0
52.	Budowa chodnika w miejscowości Kodrąb (DK 42)	w przewadze negatywne	0	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	0
Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne														
53.	Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji)	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
54.	Prowadzenie, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
55.	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
Obszar interwencji: gospodarowanie wodami														
56.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
57.	Inwentaryzacja ujęć wód podziemnych wykorzystywanych do nawodnień rolniczych (dot. studni wykonanych w ramach zwykłego korzystania z wód), kontrola poboru wody z tych ujęć	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
58.	Opracowywanie dokumentacji niezbędnej do zrównoważonego gospodarowania wodami	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
59.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych na poziomie gminnym map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
60.	Budowa, przebudowa, remont, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	w przewadze negatywne	- BDS	- BDS	- BKCh	- BDS	- BDS	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
61.	Utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji wodnych	w przewadze negatywne	- BDS	- BDS	- BKCh	- BDS	- BDS	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
62.	Eliminacja zagrożeń środowiskowych i poprawa wizerunku rzeki Radomki w Radomsku	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
63.	Konserwacja rowów odprowadzających wody opadowe z terenów rolniczych i zabudowanych w Radomsku	w przewadze negatywne	0	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	0
64.	Konserwacja bieżąca rzeki Radomki w Radomsku	w przewadze negatywne	0	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	0	0	0
65.	Realizacja urządzeń zwiększających retencję wodną na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych	w przewadze negatywne	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
66.	Renaturyzacja koryt cieków i ich brzegów, przywracanie naturalnych meandrów oraz funkcji retencyjnych cieków oraz zbiorników wodnych	w przewadze negatywne	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BDS	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
Obszar interwencji: gospodarka wodna - ściekowa														
67.	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody (SUW)	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
68.	Modernizacja Ujęcia Wody Miłaczki w Radomsku (wymiana pomp II stopnia, wymiana pomp na potrzeby strefy przemysłowej, wymiana orurowania, armatury, automatyki, przepływomierzy, dostosowanie wizualizacji itp.)	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
69.	Modernizacja awaryjnego zasilania Ujęcia Wody Miłaczki w Radomsku (wymiana agregatu, adaptacja SN, klimatyzacja, automatyka, wizualizacja itp.)	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
70.	Ograniczanie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej w Radomsku	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
71.	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty sieci wodociągowej	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0
72.	Przebudowa sieci wodociągowej w ul. Kościelnej w Przedborzu związana z wymianą rur azbestowych w gminie Przedbórz	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0
73.	Budowa sieci wodociągowej na terenie miasta Radomska	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0
74.	Modernizacja istniejącej sieci wodociągowej na terenie miasta Radomska (wymiana zasuw sieciowych i na przyłączach, poprawa przepustowości sieci, uszczelnienie ewentualnych miejsc wycieków itp.)	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0
75.	Wymiana sieci wodociągowej wykonanej z rur azbestocementowych na rury PE, PCV itp. wraz z armaturą w Radomsku	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0
76.	Przebudowa wodociągu wraz z rozbudową kanalizacji sanitarnej w Żytnie	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0
77.	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty sieci kanalizacyjnej	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0
78.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Blok Dobryzyce	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
79.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowościach Gomunice i Kletnia w gminie Gomunice	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
80.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Słostowice w gminie Gomunice	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
81.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Dmeninie w gminie Kodrąb	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
82.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Krępa i Kol. Krępa w gminie Lgota Wielka	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
83.	Rozbudowa/przebudowa/dobudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Lgota Wielka	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
84.	Budowa sieci kanalizacyjnej w gminie Masłowice	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
85.	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnych w Aglomeracji Przedbórz	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
86.	Budowa kanalizacji w miejscowościach Wygwizdów, Nosalewice, Budy Nosalewickie w gminie Przedbórz	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
87.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Radomska	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
88.	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Radomska (uszczelnienie betonowych studni rewizyjnych, uszczelnienie miejsc infiltracji i ex filtracji na sieci KS, zastosowanie metod bez wykopowych – rękaw, pakery itp.)	w przewodze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
89.	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty oczyszczalni ścieków	w przewodze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
90.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w gminie Dobryszycze	w przewodze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
91.	Budowa oczyszczalni ścieków w Dmeninie w gminie Kodrąb	w przewodze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
92.	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków komunalnych w miejscowości Lgota Wielka	w przewodze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
93.	Budowa oczyszczalni ścieków w Masłowicach	w przewodze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
94.	Budowa Oczyszczalni ścieków w Aglomeracji Przedbórz	w przewodze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
95.	Dostawa, montaż i uruchomienie wirówki do odwadniania osadów ściekowych wraz z automatyczną stacją dozowania polielektrolitu w oczyszczalni ścieków w Radomsku	w przewodze negatywne	0	0	0	0	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
96.	Modernizacja gospodarki osadowej – instalacja do odzysku i wykorzystania biogazu z procesu fermentacji metanowej w oczyszczalni ścieków w Radomsku	w przewadze negatywne	0	0	0	0	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
97.	Montaż układów rozruchu oraz sterowania pomp pompowni ścieków na bazie falowników	w przewadze negatywne	0	0	0	0	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
98.	Modernizacja automatyki sterowniczej i pomiarowej w oczyszczalni ścieków	w przewadze negatywne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
99.	Budowa oczyszczalni wraz z kanalizacją ściekową w m. Maluszyn - Borzykowa	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
100	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
101	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
102	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla posesji rozproszonych	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
103	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0
104	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty sieci kanalizacji deszczowej	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0
105	Budowa kanału deszczowego w ul. Dolnej w Radomsku	w przewadze negatywne	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
Obszar interwencji: zasoby geologiczne															
106	Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	pozytywne	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
107	Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów	pozytywne	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
108	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych i eksploatacyjnych kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	pozytywne	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
109	Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	w przewadze negatywne	0	0	-	-	-	-	-	+	-	0	0	0	0
110	Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż granic terenów górniczych w celu ograniczenia pylenia oraz nadmiernego hałasu	pozytywne	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
Obszar interwencji: gleby															
111	Porady i konsultacje dla rolników prowadzących gospodarstwa rolne oraz innych zainteresowanych osób, szkolenia z zakresu rozwoju obszarów wiejskich, ochrony środowiska i ekonomiki rolnictwa, wypełnianie wniosków o przyznanie pomocy finansowej, upowszechnianie wiedzy i informacji	pozytywne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
112	Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
113	Monitoring gleb użytkowanych rolniczo	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
114	Dofinansowanie badań gleby w gospodarstwach rolnych w zakresie oznaczeń kwasowości, zawartości fosforu, potasu i magnezu	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
115	Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub leśnym	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	+ BDS	- BKCh	0	0	0	
116	Zabiegi pielęgnacyjne, agrotechniczne oraz monitoring zrekultywowanych składowisk odpadów	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	- BKCh	+ BDS	- BKCh	0	0	0	
117	Monitoring terenów osuwiskowych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0	
118	Inwentaryzacja historycznych miejsc zanieczyszczenia powierzchni terenu	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	
119	Likwidacja „dzikich” wysypisk	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	
Obszar interwencji: zasoby przyrody															
120	Opracowanie Uproszczonych Planów Urzędnienia Lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
121	Odnowienie powierzchni leśnej pokłękowej	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
122	Program geomatyczny – leśna mapa numeryczna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
123	Zadania własne w zakresie utrzymania i urządzania lasu (pielęgnacja lasu, grodzenie upraw, sprzątanie i utrzymanie czystości w miejscach postojowych)	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
124	Uwzględnianie w planach urządzania lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych lub niezgodnych z siedliskiem	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
125	Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
126	Realizacja inwestycji związanych z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
127	Utrzymanie oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej i turystycznej na terenach leśnych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0
128	Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
129	Wypłata ekwiwalentów za zalesienia gruntów rolnych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
130	Nowe nasadzenia drzew i krzewów na terenach zielonych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
131	Urządzenie, rozbudowa, modernizacja, utrzymanie i rewitalizacja zarówno istniejących, jak i nowych terenów zieleni urządzonej	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
132	Wykonanie nasadzeń w gminie Gomunice	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
133	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej: zbiornika wodnego i wokół zbiornika wodnego we wsi Woźniki	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0
134	Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy w Wiewiórowie	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	-	+ BDS	0
135	Nowe nasadzenia drzew i krzewów na terenach zielonych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
136	Utrzymanie i pielęgnacja zieleni miejskiej	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
137	Rewitalizacja ścisłego centrum miasta Radomska	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
138	Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
139	Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne, rewitalizacja zabytkowych obiektów parkowych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
140	Opracowanie Planu Ochrony Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Wykonanie inwentaryzacji terenu, opracowanie części graficznej i tekstowej dokumentu.	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
141	Prowadzenie oraz aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
142	Oznakowanie form ochrony przyrody tablicami informującymi o ich nazwach oraz zakazach obowiązujących na ich terenie	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
143	Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną	pozytywne	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
144	Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych	pozytywne	+ BDS	- BDS	0	- BDS	- BDS	0	0	0	0	0	0	0
145	Stworzenie procedur ochrony dzikich zwierząt w czasie ich przejścia przez tereny zurbanizowane	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
146	Szkolenie pracowników Policji i Straży Miejskiej w zakresie reagowania na zgłoszenia dotyczące pojawienia się dzikich zwierząt na terenach zurbanizowanych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
147	Wprowadzenie zasad dobrej praktyki dotyczące ochrony gatunkowej fauny w zakresie termoizolacji budynków	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
148	Opracowanie zasad dobrej praktyki w zakresie ochrony gatunkowej fauny i flory względem umieszczania reklam wielkoformatowych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
149	Zapobieganie bezdomności zwierząt i opieka nad bezdomnymi zwierzętami	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0
150	Gospodarowanie zwierzyną dziko żyjącą (dokarmianie zwierzyny, reagowanie w przypadkach kolizji komunikacyjnych z udziałem zwierzyny, regulacja liczebności populacji zwierzyny poprzez odłów)	pozytywne	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0
151	Renaturyzacja i rekultywacja jezior oraz cieków	w przewadze negatywne	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0	0	0
152	Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
153	Zapewnienie właściwej ochrony dla różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
154	Wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0
155	Rozwój szlaków turystycznych m.in. pieszych, rowerowych, konnych czy ścieżek edukacyjnych, kulturowych, poznawczych w gminie Gomunice	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0
156	Budowa boiska wielofunkcyjnego w Lgocie Wielkiej	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	0	+ BDS	0
157	Budowa obiektów małej architektury w miejscu publicznym w ramach zagospodarowania terenu przy budynku SPGOZ w Lgocie Wielkiej	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	0	+ BDS	0
158	Budowa miejsc postojowych i obiektów małej architektury w ramach zagospodarowania przestrzeni publicznej w Lgocie Wielkiej	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	0	+ BDS	0
159	Budowa miejsca rekreacji obejmującego m.in. budowę placu zabaw w Lgocie Wielkiej	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	0	+ BDS	0
160	Budowa obiektów małej architektury w miejscu publicznym w ramach zagospodarowania terenu przy OSP w Krępie w gminie Lgota Wielka	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	- BDS	0	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
161	Budowa basenu miejskiego w Radomsku	pozytywne i negatywne	0	0	- BKCh	0	- BDS	0	- BKCh	- BDS	0	0	+	BDS
Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów														
162	Wykonanie rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0
163	Dostosowanie regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gminy do zapisów Planów gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2016	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0
164	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych	pozytywne	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0
165	Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	- BDS	0	0	0
166	Budowa punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Przedbórz	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	- BDS	0	0	0
167	Modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
168	Rozbudowa infrastruktury punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych PSZOK w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	0	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
169	Rekultywacja istniejącego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	0	0	- BKCh	0	0	0	0	0
170	Budowa II i III podkwatery składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne wraz z zakupem niezbędnego sprzętu technologicznego tj. kompaktora, spycharki gąsienicowej w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0
171	Rozbudowa / modernizacja instalacji do odzysku innego niż recykling odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i rozbiórkowych wraz z zakupem niezbędnych urządzeń tj. kruszarki i rozdrabniacza w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
172	Rozbudowa / modernizacja Regionalnej instalacji do mechaniczno- biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych.: 1. Modernizacja – rozbudowa ciągu technologicznego linii sortowniczej związana z zastosowaniem m.in. separatorów optycznych w celu zwiększenia efektywności sortowanych odpadów. 2. Modernizacja instalacji wentylacji nawiewno-wywiewnej wraz z systemem odpylania, wykonanie klimatyzacji w kabinach sortowniczych. 3. Modernizacja linii sortowniczej - wykonanie modułu do produkcji paliwa alternatywnego	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0
173	Instalacja do przetworzenia odpadów zielonych u innych bioodpadów (budowa kompostowni osadów ściekowych i innych odpadów ulegających biodegradacji) w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
174	Instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych na terenie Oczyszczalni Ścieków w Radomsku	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0
175	Instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w Zakładzie Ciepłowniczym w Radomsku	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0
176	Zakup sprzętu technologicznego - Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ PDS	0	0	0	0
177	Rozbudowa składowiska odpadów komunalnych o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0
178	Budowa kwatery na azbest przy składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i komunalne w Ruszczynie	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0
179	Rozbudowa regionalnej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Instalacja do doczyszczania odpadów selektywnie zebranych.	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
180	Rozbudowa regionalnej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Instalacja do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0
181	Rozbudowa części biologicznej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	w przewadze negatywne	0	0	- BKCh	- BKCh	- BKCh	0	- BKCh	- BKCh	0	0	0	0
182	Przeprowadzenie kontroli sprawdzających dostosowanie składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymogów prawnych i kontrola w zakresie przestrzegania warunków decyzji	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
183	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w gminie Gomunice	pozytywne	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	+ BDS	0
184	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w gminie Kodrąb	pozytywne	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	+ BDS	0
185	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w gminie Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	+ BDS	0
186	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w gminie Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	+ BDS	0
187	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w mieście Radomsko	pozytywne	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
188	Tworzenie i utrzymanie punktów ponownego użycia umożliwiających wymianę rzeczy używanych m.in. przy PSZOK	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0	0
189	Tworzenie i utrzymanie punktów napraw rzeczy oraz produktów, które właściciele chcieliby w dalszym ciągu użytkować, lub przekazać po naprawie zainteresowanym	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0	0
190	Organizowanie giełd wymiany różnych rzeczy, w tym w szczególności urządzeń domowych, ubrań i obuwia	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0	0
191	Tworzenie banków żywności gromadzących i dystrybuujących dla osób potrzebujących żywność o krótkim czasie pozostającym do upływu terminu ich przydatności do spożycia	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
192	Finansowanie lub współfinansowanie zakupu przydomowych kompostowników	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	+	BDS	0	0	0
193	Odbiór i utylizacja padłych zwierząt	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	+	BDS	0	0	0
194	Odbiór i unieszkodliwianie osadów ściekowych	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	+	BDS	+	BDS	+	BDS	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
Obszar interwencji: zagrożenia poważnymi awariami															
195	Utrzymywanie w dobrym stanie technicznym i gotowości systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia niebezpiecznego zjawiska zachodzącego w atmosferze lub hydrosferze, katastrofy i poważnej awarii	pozytywne	+PDS	0	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	0	+PDS	+PDS
196	Rozwój monitoringu zagrożeń środowiska oraz doskonalenie systemów ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze lub hydrosferze, poważnymi awariami i katastrofami	pozytywne	+PDS	0	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	+PDS	0	+PDS	+PDS
Obszar interwencji: edukacja ekologiczna															
197	Realizacja programów edukacyjnych: zajęcia i warsztaty edukacyjne prowadzone w szkołach różnych szczebli. Zajęcia edukacyjne prowadzone w terenie	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
198	Wycieczki do zakładów znajdujących się na terenie PGK Sp. z o.o w Radomsku: <ul style="list-style-type: none"> • Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych • Oczyszczalnia Ścieków • Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt 	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
199	Organizacja ekopikników	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
200	Konkursy dla uczniów szkół wszystkich szczebli nauczania	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
201	Akcje o charakterze edukacyjnym: zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zbiórka baterii	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
202	Edukacja ekologiczna dorosłych: prelekcje multimedialne prowadzone dla uczestników Uniwersytetu III Wieku	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
203	Edukacja ekologiczna i promocja postaw ekologicznych w gminie Gomunice	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
204	Szkolenia i kursy z zakresu gospodarki środowiskowej w gminie Gomunice	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
205	Wykonanie raportów obejmujących lata: 2016-2017, 2018-2019, 2020-2021, 2022-2023 z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomszczańskiego na lata 2017-2020	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
206	Cykliczne współprace ze szkołami ponadgimnazjalnymi w ramach akcji „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
207	Promocja innowacji oraz rozwiązań proekologicznych, zwiększających zabezpieczenia środowiskowe	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
208	Wprowadzenie systemu „zielonych zamówień publicznych”	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
209	Wprowadzanie systemów zarządzania środowiskowego, typu „zielone biuro”	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
210	Szkolenia dla pracowników instytucji publicznych w zakresie przepisów o dostępie społeczeństwa do informacji o środowisku	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS

Tabela 13. Matryca oddziaływania na środowisko – przewidywane oddziaływania na środowisko na etapie eksploatacji inwestycji zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
Obszar interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza														
1.	Modernizacja i wymiana na energooszczędne (w tym wykorzystujące OZE) systemów oświetlenia ulicznego oraz oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0
2.	Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego w gminie Gomunice	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0
3.	Wymiana i modernizacja oświetlenia wewnętrznego w budynkach użyteczności publicznej (Urząd Gminy, Szkoły, budynki komunalne, Gminny Ośrodek Zdrowia w Gomunicach)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0
4.	Zastosowanie systemu inteligentnego ledowego oświetlenia w gminie Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0
5.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych, publicznych i usługowych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
6.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i obiektów zamieszkania zbiorowego w gminie Gomunice (m.in. świetlice wiejskie, OSP, szkoły, budynki komunalne, budynek domu pomocy społecznej w Piaszyczach)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
7.	Termomodernizacja SP ZOZ Kodrąb	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
8.	Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Woli Blakowej w gminie Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
9.	Termomodernizacja budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w gminie Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
10.	Termomodernizacja budynku administracyjnego oraz wymiana źródła i sieci ciepłej na terenie Oczyszczalni Ścieków w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
11.	Termomodernizacja Urzędu Miasta Radomsko	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
12.	Termomodernizacja PSP nr 3 w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
13.	Termomodernizacja PSP nr 5 w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
14.	Termomodernizacja budynku zespołu szkół w Żytnie	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
15.	Termomodernizacja budynku ośrodka zdrowia w Żytnie	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
16.	Termomodernizacja budynków OSP oraz świetlic w gminie Żytno	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
17.	Odnawialne źródła energii w Gminie Masłowice (montaż 103 kolektorów słonecznych, 74 instalacji fotowoltaicznych i 3 kotłów na biomasę)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
18.	Słoneczna energia dla Gminy Przedbórz, Wielgomłyny i Żytno	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
19.	Słoneczna energia w gminie Żytno. Zabudowa ekranów fotowoltaicznych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
20.	Dostawa, montaż i uruchomienie awaryjnego agregatu prądotwórczego o mocy ok. 800 kW na terenie Oczyszczalni Ścieków w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0
21.	Opracowanie, aktualizacja i monitorowanie Programów ograniczania niskiej emisji lub Programów Gospodarki Niskoemisyjnej	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
22.	Kontrola gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	+ PDS	0	0	0	+ PDS	0
23.	Modernizacja, likwidacja lub wymiana (na ekologiczne) konwencjonalnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
24.	Projektowanie sieci przesyłowych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
25.	Zapewnienie awaryjnych źródeł energii oraz przesyłu w warunkach zmian klimatu	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
26.	Modernizacja kotłowni w zakresie wymiany źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne w gminie Gomunice	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
27.	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej miasta Radomska oraz infrastruktury ciepłowniczej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
28.	Modernizacja istniejącego źródła ciepła (Projekty i modernizację kotłów WR-10 nr 3,4 i 5 ze ścianami szczelnymi w celu zwiększenia ich wydajności do 15 MW) w Zakładzie Ciepłowniczym w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
29.	Budowa układu kogeneracyjnego w oparciu o zasilanie gazem ziemnym 4,8 MW ciepłe oraz 4,4 MW elektryczne w Zakładzie Ciepłowniczym w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
30.	Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	0
31.	Ograniczenie szkodliwej emisji i poprawienie bezpieczeństwa usług zbiorowego transportu lokalnego	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0
32.	Ograniczanie pylenia wtórnego poprzez czyszczenie ulic na mokro, szczególnie w czasie dni bezopadowych	pozytywne	0	+ BKCh	+ BKCh	+ BKCh	0	0	0	+ BKCh	+ BKCh	0	0	0	0
33.	Instalacje odnawialnych źródeł energii OZE w gminie Dobryszyce	pozytywne	0	+ BKCh	+ BKCh	+ BKCh	0	0	0	+ BKCh	+ BKCh	0	0	0	0
34.	Instalacja odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej i prywatnych w gminie Gomunice	pozytywne	0	+ BKCh	+ BKCh	+ BKCh	0	0	0	+ BKCh	+ BKCh	0	0	0	0
Obszar interwencji: zagrożenie hałasem															
35.	Reagowanie na skargi mieszkańców na ponadnormatywny hałas, z uwzględnieniem technicznych i ekonomicznych możliwości organów władzy	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
36.	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
37.	Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym, w tym budowa systemów sterowania ruchem	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0
38.	Remonty i naprawa istniejących odcinków dróg i ulic dążące do eliminacji nieciągłości i wyrw w warstwie wierzchniej w celu utrzymania wysokiego standardu nawierzchni	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
39.	Przebudowa i modernizacje dróg publicznych i rozwój sieci dróg zapewniających zwiększenie płynności ruchu	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
40.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 484 Bełchatów – Kamieńsk na odcinku Łękawa Kamieńsk	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
41.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 784 na odcinku Stanisławice - Pławno	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
42.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 785 na odcinku Młynek - Żytno	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
43.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Długie w gminie Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
44.	Przebudowa dróg na terenie Gminy Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
45.	Budowa autostrady A1 Tuszyń – granica województwa łódzkiego i śląskiego – lata 2018-2020	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
46.	Rozbudowa ulic Brzeźnickiej (DK 42) i Piastowskiej wraz ze skrzyżowaniami z ulicami Piłsudskiego i Krakowską (DK 91) w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
47.	Rozwój transportu rowerowego, w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
48.	Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. na budowie, przebudowie chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
49.	Wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0
50.	Budowa chodnika w miejscowości Ładzice (DK 42)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
51.	Budowa 17 zatok autobusowych wraz z dojazdami do nich (DK 42, od km 141+225 do km 167+500)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
52.	Budowa chodnika w miejscowości Kodrąb 9DK 42)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	0
Obszar interwencji: pola elektromagnetyczne															
53.	Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji)	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0
54.	Prowadzenie, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
55.	Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
Obszar interwencji: gospodarowanie wodami														
56.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
57.	Inwentaryzacja ujęć wód podziemnych wykorzystywanych do nawodnień rolniczych (dot. studni wykonanych w ramach zwykłego korzystania z wód), kontrola poboru wody z tych ujęć	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
58.	Opracowywanie dokumentacji niezbędnej do zrównoważonego gospodarowania wodami	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
59.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych na poziomie gminnym map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0	0	0	0	0	0
60.	Budowa, przebudowa, remont, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	pozytywne i negatywne	- BDS	- BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	- BDS	0	+ BDS	0
61.	Utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji wodnych	pozytywne i negatywne	- BDS	- BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0
62.	Eliminacja zagrożeń środowiskowych i poprawa wizerunku rzeki Radomki w Radomsku	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
63.	Konserwacja rowów odprowadzających wody opadowe z terenów rolniczych i zabudowanych w Radomsku	pozytywne i negatywne	0	- BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0
64.	Konserwacja bieżąca rzeki Radomki w Radomsku	pozytywne i negatywne	0	- BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0
65.	Realizacja urządzeń zwiększających retencję wodną na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych	pozytywne i negatywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0
66.	Renaturyzacja koryt cieków i ich brzegów, przywracanie naturalnych meandrów oraz funkcji retencyjnych cieków oraz zbiorników wodnych	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0
Obszar interwencji: gospodarka wodna - ściekowa														
67.	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody (SUW)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
68.	Modernizacja Ujęcia Wody Miłaczki w Radomsku (wymiana pomp II stopnia, wymiana pomp na potrzeby strefy przemysłowej, wymiana orurowania, armatury, automatyki, przepływomierzy, dostosowanie wizualizacji itp.)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
69.	Modernizacja awaryjnego zasilania Ujęcia Wody Miłaczki w Radomsku (wymiana agregatu, adaptacja SN, klimatyzacja, automatyka, wizualizacja itp.)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
70.	Ograniczanie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
71.	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty sieci wodociągowej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
72.	Przebudowa sieci wodociągowej w ul. Kościelnej w Przedborzu związana z wymianą rur azbestowych w gminie Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
73.	Budowa sieci wodociągowej na terenie miasta Radomska	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
74.	Modernizacja istniejącej sieci wodociągowej na terenie miasta Radomska (wymiana zasuw sieciowych i na przyłączach, poprawa przepustowości sieci, uszczelnienie ewentualnych miejsc wycieków itp.)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
75.	Wymiana sieci wodociągowej wykonanej z rur azbestocementowych na rury PE, PCV itp. wraz z armaturą w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
76.	Przebudowa wodociągu wraz z rozbudową kanalizacji sanitarnej w Żytnie	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
77.	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty sieci kanalizacyjnej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
78.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Blok Dobryzycze	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
79.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowościach Gomunice i Kletnia w gminie Gomunice	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
80.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Słostowice w gminie Gomunice	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
81.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Dmeninie w gminie Kodrąb	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
82.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Krępa i Kol. Krępa w gminie Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
83.	Rozbudowa/przebudowa/dobudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
84.	Budowa sieci kanalizacyjnej w gminie Mastowice	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
85.	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnych w Aglomeracji Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
86.	Budowa kanalizacji w miejscowościach Wygwizdów, Nosalewice, Budy Nosalewickie w gminie Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
87.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Radomska	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
88.	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Radomska (uszczelnienie betonowych studni rewizyjnych, uszczelnienie miejsc infiltracji i ex filtracji na sieci KS, zastosowanie metod bez wykopowych – rękaw, pakery itp.)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
89.	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty oczyszczalni ścieków	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
90.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w gminie Dobryzycy	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
91.	Budowa oczyszczalni ścieków w Dmeninie w gminie Kodrąb	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
92.	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków komunalnych w miejscowości Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
93.	Budowa oczyszczalni ścieków w Mastowicach	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
94.	Budowa Oczyszczalni ścieków w Aglomeracji Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
95.	Dostawa, montaż i uruchomienie wirówki do odwadniania osadów ściekowych wraz z automatyczną stacją dozowania polielektrolitu w oczyszczalni ścieków w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	0	0	0
96.	Modernizacja gospodarki osadowej – instalacja do odzysku i wykorzystania biogazu z procesu fermentacji metanowej w oczyszczalni ścieków w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	0	0	0
97.	Montaż układów rozruchu oraz sterowania pomp pompowni ścieków na bazie falowników	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
98.	Modernizacja automatyki sterowniczej i pomiarowej w oczyszczalni ścieków	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
99.	Budowa oczyszczalni wraz z kanalizacją ściekową w m. Maluszyn - Borzykowa	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
100	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
101	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
102	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla posesji rozproszonych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
103	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
104	Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty sieci kanalizacji deszczowej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
105	Budowa kanału deszczowego w ul. Dolnej w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0
Obszar interwencji: zasoby geologiczne														
106	Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	pozytywne	0	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0
107	Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0
108	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych i eksploatacyjnych kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0
109	Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	pozytywne i negatywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0
110	Wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż granic terenów górniczych w celu ograniczenia pylenia oraz nadmiernego hałasu	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
Obszar interwencji: gleby														
111	Porady i konsultacje dla rolników prowadzących gospodarstwa rolne oraz innych zainteresowanych osób, szkolenia z zakresu rozwoju obszarów wiejskich, ochrony środowiska i ekonomiki rolnictwa, wypełnianie wniosków o przyznanie pomocy finansowej, upowszechnianie wiedzy i informacji	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
112	Ochrona gruntów rolnych przed zmianą zagospodarowania poprzez uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
113	Monitoring gleb użytkowanych rolniczo	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
114	Dofinansowanie badań gleby w gospodarstwach rolnych w zakresie oznaczeń kwasowości, zawartości fosforu, potasu i magnezu	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
115	Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub leśnym	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0
116	Zabiegi pielęgnacyjne, agrotechniczne oraz monitoring zrekultywowanych składowisk odpadów	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
117	Monitoring terenów osuwiskowych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	+ PDS	0	+ PDS	0
118	Inwentaryzacja historycznych miejsc zanieczyszczenia powierzchni terenu	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
119	Likwidacja „dzikich” wysypisk	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
Obszar interwencji: zasoby przyrody															
120	Opracowanie Uproszczonych Planów Urządzenia Lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
121	Odnowienie powierzchni leśnej pokłękowej	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
122	Program geomatyczny – leśna mapa numeryczna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
123	Zadania własne w zakresie utrzymania i urządzania lasu (pielęgnacja lasu, grodzenie upraw, sprzątanie i utrzymanie czystości w miejscach postojowych)	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
124	Uwzględnianie w planach urządzenia lasu przebudowy drzewostanów monokulturowych lub niezgodnych z siedliskiem	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
125	Monitoring lasów oraz badania reakcji drzewostanów na zmiany klimatyczne	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
126	Realizacja inwestycji związanych z ochroną przeciwpożarową lasu, m.in. rozwój systemów monitorowania zagrożenia pożarowego oraz infrastruktury przeciwpożarowej	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
127	Utrzymanie oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej i turystycznej na terenach leśnych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0
128	Zmiana klasyfikacji gruntów zalesionych oraz na których postępuje sukcesja naturalna	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
129	Wypłata ekwiwalentów za zalesienia gruntów rolnych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
130	Nowe nasadzenia drzew i krzewów na terenach zielonych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
131	Urządzanie, rozbudowa, modernizacja, utrzymanie i rewitalizacja zarówno istniejących, jak i nowych terenów zieleni urządzonej	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
132	Wykonanie nasadzeń w gminie Gomunice	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
133	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej: zbiornika wodnego i wokół zbiornika wodnego we wsi Woźniki	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
134	Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy w Wiewiórowie	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	-	+ BDS	0	
135	Nowe nasadzenia drzew i krzewów na terenach zielonych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
136	Utrzymanie i pielęgnacja zieleni miejskiej	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
137	Rewitalizacja ścisłego centrum miasta Radomska	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
138	Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
139	Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne, rewitalizacja zabytkowych obiektów parkowych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
140	Opracowanie Planu Ochrony Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Wykonanie inwentaryzacji terenu, opracowanie części graficznej i tekstowej dokumentu.	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
141	Prowadzenie oraz aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
142	Oznakowanie form ochrony przyrody tablicami informującymi o ich nazwach oraz zakazach obowiązujących na ich terenie	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
143	Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych oraz gatunków objętych ochroną	pozytywne	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0
144	Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych	pozytywne i negatywne	+ BDS	- BDS	0	- BDS	- BDS	0	0	0	0	0	0	0
145	Stworzenie procedur ochrony dzikich zwierząt w czasie ich przejścia przez tereny zurbanizowane	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
146	Szkolenie pracowników Policji i Straży Miejskiej w zakresie reagowania na zgłoszenia dotyczące pojawienia się dzikich zwierząt na terenach zurbanizowanych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
147	Wprowadzenie zasad dobrej praktyki dotyczące ochrony gatunkowej fauny w zakresie termoizolacji budynków	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
148	Opracowanie zasad dobrej praktyki w zakresie ochrony gatunkowej fauny i flory względem umieszczania reklam wielkoformatowych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0	0	0	0	0	0
149	Zapobieganie bezdomności zwierząt i opieka nad bezdomnymi zwierzętami	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
150	Gospodarowanie zwierzyną dziko żyjącą (dokarmianie zwierzyny, reagowanie w przypadkach kolizji komunikacyjnych z udziałem zwierzyny, regulacja liczebności populacji zwierzyny poprzez odłów)	pozytywne	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	0
151	Renaturyzacja i rekultywacja jezior oraz cieków	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0
152	Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
153	Zapewnienie właściwej ochrony dla różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	0	0	0
154	Wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo z uwzględnieniem ich pojemności turystycznej oraz budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0
155	Rozwój szlaków turystycznych m.in. pieszych, rowerowych, konnych czy ścieżek edukacyjnych, kulturowych, poznawczych w gminie Gomunice	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	- BDS	0	0	- BDS	0	0	+ BDS	0
156	Budowa boiska wielofunkcyjnego w Lgocie Wielkiej	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
157	Budowa obiektów małej architektury w miejscu publicznym w ramach zagospodarowania terenu przy budynku SPGOZ w Lgocie Wielkiej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0
158	Budowa miejsc postojowych i obiektów małej architektury w ramach zagospodarowania przestrzeni publicznej w Lgocie Wielkiej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0
159	Budowa miejsca rekreacji obejmującego m.in. budowę placu zabaw w Lgocie Wielkiej	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0
160	Budowa obiektów małej architektury w miejscu publicznym w ramach zagospodarowania terenu przy OSP w Krępie w gminie Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	0	0	+ BDS	0
161	Budowa basenu miejskiego w Radomsku	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	- BDS	0	0	0	0	+ BDS	0
Obszar interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów														
162	Wykonanie rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	0	0	+ PDS	0	0	0	0
163	Dostosowanie regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gminy do zapisów Planów gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2016	pozytywne	0	0	+ PDS	0	0	0	0	+ PDS	0	0	0	0
164	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0
165	Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0
166	Budowa punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
167	Modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0
168	Rozbudowa infrastruktury punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych PSZOK w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0
169	Rekultywacja istniejącego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	pozytywne	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	+ BDS	0
170	Budowa II i III podkwatery składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne wraz z zakupem niezbędnego sprzętu technologicznego tj. kompaktora, spycharki gąsienicowej w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	- BDS	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0	0
171	Rozbudowa / modernizacja instalacji do odzysku innego niż recykling odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i rozbiórkowych wraz z zakupem niezbędnych urządzeń tj. kruszarki i rozdrabniacza w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	- BDS	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
172	Rozbudowa / modernizacja Regionalnej instalacji do mechaniczno- biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych.: 1. Modernizacja – rozbudowa ciągu technologicznego linii sortowniczej związana z zastosowaniem m.in. separatorów optycznych w celu zwiększenia efektywności sortowanych odpadów. 2. Modernizacja instalacji wentylacji nawiewno-wywiewnej wraz z systemem odpylania, wykonanie klimatyzacji w kabinach sortowniczych. 3. Modernizacja linii sortowniczej - wykonanie modułu do produkcji paliwa alternatywnego	pozytywne i negatywne	0	0	+	-	0	0	-	+	-	0	+	0
173	Instalacja do przetworzenia odpadów zielonych u innych bioodpadów (budowa kompostowni osadów ściekowych i innych odpadów ulegających biodegradacji) w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	pozytywne i negatywne	0	0	+	-	0	0	-	+	-	0	+	0
174	Instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych na terenie Oczyszczalni Ścieków w Radomsku	pozytywne i negatywne	0	0	+	-	0	0	-	+	-	0	+	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
175	Instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w Zakładzie Ciepłowniczym w Radomsku	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	- BDS	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0
176	Zakup sprzętu technologicznego - Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0
177	Rozbudowa składowiska odpadów komunalnych o statusie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	- BDS	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0
178	Budowa kwatery na azbest przy składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i komunalne w Ruszyczynie	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	- BDS	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0
179	Rozbudowa regionalnej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Instalacja do doczyszczania odpadów selektywnie zebranych.	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	- BDS	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0
180	Rozbudowa regionalnej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Instalacja do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	- BDS	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0
181	Rozbudowa części biologicznej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	pozytywne i negatywne	0	0	+ BDS	- BDS	0	0	- BDS	+ BDS	- BDS	0	+ BDS	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
182	Przeprowadzenie kontroli sprawdzających dostosowanie składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymogów prawnych i kontrola w zakresie przestrzegania warunków decyzji	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0
183	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w gminie Gomunice	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0
184	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w gminie Kodrąb	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0
185	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w gminie Lgota Wielka	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0
186	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w gminie Przedbórz	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0
187	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w mieście Radomsko	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	+ BDS	+ BDS	0	0	0	0
188	Tworzenie i utrzymanie punktów ponownego użycia umożliwiających wymianę rzeczy używanych m.in. przy PSZOK	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	0
189	Tworzenie i utrzymanie punktów napraw rzeczy oraz produktów, które właściciele chcieliby w dalszym ciągu użytkować, lub przekazać po naprawie zainteresowanym	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	0
190	Organizowanie giełd wymiany różnych rzeczy, w tym w szczególności urządzeń domowych, ubrań i obuwia	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	0

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego												
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat	
191	Tworzenie banków żywności gromadzących i dystrybuujących dla osób potrzebujących żywność o krótkim czasie pozostającym do upływu terminu ich przydatności do spożycia	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	+ BDS	0	+ BDS	0	0
192	Finansowanie lub współfinansowanie zakupu przydomowych kompostowników	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	+ BDS	0	0	0	0
193	Odbiór i utylizacja padłych zwierząt	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	0	0	0	+ BDS	0	0	0	0
194	Odbiór i unieszkodliwianie osadów ściekowych	pozytywne	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	+ BDS	0	0	0	0
Obszar interwencji: zagrożenia poważnymi awariami															
195	Utrzymywanie w dobrym stanie technicznym i gotowości systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia niebezpiecznego zjawiska zachodzącego w atmosferze lub hydrosferze, katastrofy i poważnej awarii	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS
196	Rozwój monitoringu zagrożeń środowiska oraz doskonalenie systemów ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze lub hydrosferze, poważnymi awariami i katastrofami	pozytywne	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS	+ BDS

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
Obszar interwencji: edukacja ekologiczna														
197	Realizacja programów edukacyjnych: zajęcia i warsztaty edukacyjne prowadzone w szkołach różnych szczebli. Zajęcia edukacyjne prowadzone w terenie	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
198	Wycieczki do zakładów znajdujących się na terenie PGK Sp. z o.o w Radomsku: <ul style="list-style-type: none"> Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Oczyszczalnia Ścieków Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt 	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
199	Organizacja ekopikników	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
200	Konkursy dla uczniów szkół wszystkich szczebli nauczania	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
201	Akcje o charakterze edukacyjnym: zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zbiórka baterii	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
202	Edukacja ekologiczna dorosłych: prelekcje multimedialne prowadzone dla uczestników Uniwersytetu III Wieku	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
203	Edukacja ekologiczna i promocja postaw ekologicznych w gminie Gomunice	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
204	Szkolenia i kursy z zakresu gospodarki środowiskowej w gminie Gomunice	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS

Lp	Zadanie	Ocena zadania pod względem potencjalnego oddziaływania na środowisko	Komponenty środowiska przyrodniczego											
			Natura 2000	Różnorodność biol.	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Klimat
205	Wykonanie raportów obejmujących lata: 2016-2017, 2018-2019, 2020-2021, 2022-2023 z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomszczańskiego na lata 2017-2020	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
206	Cykliczne współprace ze szkołami ponadgimnazjalnymi w ramach akcji „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
207	Promocja innowacji oraz rozwiązań proekologicznych, zwiększających zabezpieczenia środowiskowe	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
208	Wprowadzenie systemu „zielonych zamówień publicznych”	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
209	Wprowadzanie systemów zarządzania środowiskowego, typu „zielone biuro”	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS
210	Szkolenia dla pracowników instytucji publicznych w zakresie przepisów o dostępie społeczeństwa do informacji o środowisku	pozytywne	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS	+ PDS

Przeprowadzona identyfikacja oddziaływań na środowisko zadań wyznaczonych w *Programie ochrony środowiska* wskazuje, że w większości przypadków zamierzenia *Programu* w końcowym efekcie, czyli na etapie prowadzenia działań lub eksploatacji inwestycji, będą mieć pozytywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. W części działań może wystąpić negatywny wpływ na niektóre elementy środowiska. Jednakże, dużo zależy tutaj od etapu planowania i szczegółowego rozpoznania celowości, formy i sposobu prowadzenia inwestycji, co zaznaczono w macierzy oddziaływań.

Na etapie budowy realizacja prawie wszystkich inwestycji może w pewnym zakresie oddziaływać na środowisko. Przeważnie będzie ono krótkotrwałe i chwilowe. W wyniku realizacji zadań w największym stopniu narażone będzie powietrze, powierzchnia ziemi, ludzie, zasoby naturalne (wpływ warunkowany tym, jaki materiał zostanie użyty np. do budowy dróg - mogą to być np. produkty powstałe z odpadów), różnorodność biologiczna oraz obszary sieci Natura 2000. Jak podkreślono wcześniej, wpływ ten zależny będzie od lokalizacji, warunków i sposobów realizacji inwestycji.

Potencjalne bezpośrednie oddziaływania na środowisko, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zadań *Programu ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego* są następujące:

- lokalne i czasowe pogorszenie podstawowych wskaźników jakości powietrza,
- lokalne, chwilowe podwyższenie poziomu hałasu,
- wzrost wykorzystania surowców naturalnych, głównie kruszyw,
- zmiany w różnorodności biologicznej (np. płoszenie niektórych gatunków zwierząt na etapie budowy poprzez emisję hałasu i emisję światła),
- zmiany stosunków wodnych,
- wzrost ilości odpadów na etapie realizacji.

W kategorii oddziaływań pośrednich można wskazać:

- zmiany w zagospodarowaniu terenu w wyniku podjęcia realizacji zadania,
- wzrost intensywności ruchu drogowego i związanych z tym emisji na modernizowanych szlakach,
- wzrost presji urbanizacyjnej na terenach zabudowy mieszkaniowej po uzbrojeniu ich w sieć gazową, kanalizacyjną i wodociągową.

Z przeprowadzonej w *Prognozie* analizy wynika, że ze względu na rodzaj, skalę oraz zasięg oddziaływania największe uciążliwości mogą wystąpić przy realizacji zadań związanych:

- z budową, przebudową i modernizacją sieci komunikacyjnej (dróg),
- budową sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, gazowej i ciepłowniczej,
- realizacją obiektów związanych z gospodarką odpadami.

Poprawa układu komunikacyjnego, polegająca na budowie, modernizacji i remontach dróg, a także budowie ścieżek rowerowych i ciągów pieszych może potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko w następujący sposób:

- chwilowe pogorszenie jakości powietrza podczas wykonywania prac (emisja substancji gazowych i pyłów w wyniku spalania paliw, pylenie wtórne),
- pogorszenie klimatu akustycznego (emisja hałasu związana z pracą maszyn budowlanych, a w okresie eksploatacji - pracą układów napędowych, toczeniem opon po nawierzchni),
- generowanie odpadów (remonty dróg, zmiotki uliczne, odpady z koszy postojowych, odpady ze zdarzeń losowych i wypadków),

- generowanie ścieków (wody opadowe i roztopowe z powierzchni dróg),
- zanieczyszczenie gleb i gruntów związkami metali ciężkich i substancjami ropopochodnymi,
- zakwaszanie gleb i gruntów związkami siarki i azotu,
- zasalanie gleb i gruntów środkami zimowego utrzymania dróg.

Pewnym zagrożeniem jest zmiana mikroklimatu, a także zmiany w środowisku związane z nasileniem sztucznych źródeł światła (czego efektem może być np. wzrost śmiertelności gatunków latających, zwłaszcza owadów nocnych).

Inwestycje drogowe mogą oddziaływać na środowisko także poprzez podwyższenie poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego (dodatni wpływ na ludzi i zwierzęta).

Zaplanowane inwestycje dotyczą budowy, przebudowy, modernizacji i remontów dróg, stąd oddziaływanie tego zadania na środowisko wystąpi zarówno na etapie realizacji, jak też eksploatacji inwestycji. W przypadku poprawy układu komunikacji oddziaływanie na środowisko może rozciągać się w pasie o szerokości od kilku - do kilkudziesięciu metrów, zazwyczaj ogranicza się jedynie do pasa przyległego bezpośrednio do drogi.

Działania związane z przebudową i modernizacją dróg mogą generować większy hałas, w wyniku wzrostu średniej prędkości ruchu pojazdów na danym odcinku. Poprawa parametrów drogi może również zwiększyć ruch na niej (nie tylko przepustowość, ale również wzrost obciążenia wynikający z wyboru lepszej jakościowo lub/i czasowo trasy), a przez to zwiększyć presję akustyczną na przyległe tereny i na powietrze atmosferyczne.

Zwiększenie płynności ruchu skutkuje zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń emitowanych przez pojazdy.

Negatywne oddziaływania na środowisko podziemnych sieci przesyłowych (kanalizacyjnych, wodociągowych, gazowych i ciepłowniczych) związane są praktycznie wyłącznie z etapem ich budowy (z wyjątkiem sytuacji awaryjnych). Główne oddziaływania to:

- generowanie ruchu inwestycyjnego na terenach uzbrojonych,
- zmiana stosunków wodnych wskutek osuszenia gruntu,
- przekształcenia powierzchni ziemi, zajmowanie powierzchni, niszczenie struktury gleby, zagrożenie dla strefy korzeniowej drzew,
- na etapie realizacji - możliwe nieznaczne, przejściowe pogorszenie jakości powietrza przez emisję z maszyn i urządzeń używanych do budowy,
- na etapie realizacji - chwilowe pogorszenie klimatu akustycznego (emisja hałasu związana z pracą maszyn budowlanych),
- na etapie realizacji - generowanie odpadów.

Na etapie budowy nowych inwestycji w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej, udroźniania fragmentów rzek, kanałów i rowów mogą wystąpić negatywne oddziaływania na środowisko wodne, a także na bioróżnorodność, ekosystemy i roślinność. Prowadzenie prac w korycie rzek może powodować okresowo wzrost zmutowania wody. Będzie to jednak oddziaływanie o charakterze lokalnym, krótkotrwałe. Zmianie mogą ulec stosunki wodne na obszarze objętym prowadzonymi pracami. Oddziaływania mogą dotyczyć także możliwości przedostania się zanieczyszczeń do wód w wyniku przypadkowych rozlewów paliw i innych substancji wykorzystywanych w czasie budowy. Planowane prace nie będą miały stałego wpływu na jakość wód, mogą mieć natomiast wpływ na dynamikę transportu rumowiska rzecznej, zasoby wód i zmiany morfologii koryt. Podczas etapu budowy może dojść do płoszenia zwierząt, jest to jednak działanie krótkotrwałe.

Potencjalne awarie, jakie mogą wystąpić podczas budowy, eksploatacji lub likwidacji obiektów opisywanych w *Programie ochrony środowiska są* praktycznie nie do przewidzenia. Mogą one występować jako:

- pożary,
- awarie infrastruktury podziemnej lub naziemnej (elektrycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, itp.),
- zanieczyszczenie gruntów i wód podziemnych substancjami ropopochodnymi pochodzącymi z eksploatowanych pojazdów mechanicznych oraz składowanych olejów i smarów przeznaczonych do bieżącej konserwacji urządzeń,
- wypadki komunikacyjne pojazdów przewożących np. materiały i substancje używane do budowy inwestycji.

W przypadku wystąpienia takiej awarii może nastąpić zanieczyszczenie środowiska gruntowo – wodnego oraz powietrza w rozmiarach trudnych do oszacowania.

Realizacja *Programu ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego* nie wpłynie w sposób trwały i znaczący na obszary sieci Natura 2000. Zdiagnozowano następujące zadania, których realizacja może wpłynąć negatywnie na obszary sieci Natura 2000. Na etapie planowania, budowy i likwidacji inwestycji mogą to być:

- remonty i naprawa istniejących odcinków dróg i ulic dążące do eliminacji nieciągłości i wyrw w warstwie wierzchniej w celu utrzymania wysokiego standardu nawierzchni,
- przebudowa i modernizacje dróg publicznych i rozwój sieci dróg zapewniających zwiększenie płynności ruchu,
- budowa autostrady A1 Tuszyn – granica województwa łódzkiego i śląskiego – lata 2018-2020,
- rozwój transportu rowerowego, w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych,
- poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. na budowie, przebudowie chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.,
- budowa, przebudowa, remont, modernizacja budowli przeciwpowodziowych,
- utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji wodnych,
- realizacja urządzeń zwiększających retencję wodną na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych,
- renaturyzacja koryt cieków i ich brzegów, przywracanie naturalnych meandrów oraz funkcji retencyjnych cieków oraz zbiorników wodnych,
- renaturyzacja i rekultywacja jezior oraz cieków.

Na etapie eksploatacji inwestycji mogą to być:

- budowa, przebudowa, remont, modernizacja budowli przeciwpowodziowych,
- utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji wodnych,
- realizacja urządzeń zwiększających retencję wodną na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych,
- rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.

Spośród wymienionych zadań, jedynie jedno ma określoną lokalizację. Pozostałe zadania obejmują obszar całego powiatu radomszczańskiego i nie jest wskazane, że będą realizowane akurat na obszarach sieci Natury 2000 lub wpłyną na te obszary, w tym na ich integralność. Podczas realizacji zadań konieczne będzie zbadanie ewentualnego wpływu.

Należy mieć na uwadze, że w wyniku obwałowania dolin rzecznych może ulec zmniejszeniu ich retencja. Ponadto, przyspieszony przepływ wody powoduje niszczenie roślinności. Dlatego prace powinny być prowadzone w taki sposób, aby nie spowodować znaczącej ingerencji. Można też przypuszczać, że ewentualne straty siedliskowe (w tym te, które dotyczą siedlisk ptaków) są odwracalne i w drodze naturalnej sukcesji powinny zostać w większości odtworzone po zakończeniu prac.

Planowane zadania mają charakter punktowy lub liniowy, ich oddziaływanie na elementy środowiska (powietrze, powierzchnie ziemi, klimat akustyczny, krajobraz) jest krótkotrwałe, a skutki przemijające lub odwracalne. Skala przedsięwzięcia i wielkość terenu zajmowanego podczas poszczególnych zadań jest niewielka. Tym samym zmiany powodowane przez planowane zadania będą miały zasięg ograniczony tylko do najbliższego otoczenia wykonywania prac związanych z przebudową dróg. Realizacja zadań nie spowoduje naruszenia powiązań funkcjonalno-przestrzennych obszarów cennych przyrodniczo. Nie spowoduje także zniszczenia lub degradacji siedlisk, dla ochrony których powołany został obszar Natura 2000.

Prace związane z poszczególnymi zadaniami i wykonywanych w obrębie obszarów Natura 2000 będzie miała charakter lokalny i nie powinna rzutować na spójność tych obszarów. Dotyczy to w szczególności prac wykonywanych w miejscach, w których nie stwierdzane były szczególne koncentracje ptaków lub nie stwierdzane były siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej.

Oddziaływanie skumulowane

Największe oddziaływanie skumulowane wystąpić może w przypadku działań zmierzających poprawy układu komunikacyjnego, inwestycjami związanymi z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym oraz budową systemu sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i ciepłowniczej. Poszczególne zadania inwestycyjne mogą w krótkim czasie oddziaływać na powietrze atmosferyczne i powierzchnię terenu oraz klimat akustyczny, a także ludzi.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Program ochrony środowiska jest dokumentem, który zawiera propozycję działań mających na celu wdrożenie zrównoważonego rozwoju powiatu, a co za tym idzie - poprawę stanu środowiska i jakości życia społeczeństwa. Poszczególne cele, kierunki działań i zadania zostały wyznaczone w taki sposób, aby w sposób jak najbardziej efektywny i optymalny (w określonym stanie ekonomicznym, prawnym i organizacyjnym) osiągnąć zamierzony skutek.

Część wyznaczonych w *Programie* kierunków działań i zadań może na pewnym etapie realizacji (np. budowy lub likwidacji) oddziaływać na niektóre elementy środowiska. W przypadku obaw, że inwestycja może znacząco oddziaływać na środowisko, przeprowadzona zostanie ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z wymaganiami *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. W takiej ocenie przedstawione zostaną szczegółowe rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie występującej presji.

Ogólne rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji zamierzeń *Programu ochrony środowiska* polegać będą na:

- rozpoznaniu lokalnych uwarunkowań przyrodniczych i potencjału przyrodniczego, przy realizacji zadań inwestycyjnych,
- stosowaniu zasady wariantowania lokalizacyjnego i technologicznego przy realizacji wszystkich zamierzeń inwestycyjnych, pozwalającej na wybór wariantu optymalnego z punktu widzenia ochrony środowiska,
- stosowaniu rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie zadań inwestycyjnych na ludzi i pozwalających na dotrzymanie standardów środowiskowych,
- stosowaniu rozwiązań ograniczających negatywny wpływ zadań inwestycyjnych na środowisko biotyczne (m.in. przejścia dla migrujących zwierząt, okratowania urządzeń odwadniających pasy drogowe),
- dbałości o najmniejszą kolizyjność rozwoju infrastruktury dla turystyki z obszarami cennymi pod względem przyrodniczym.

Poniżej przedstawiono ogólne zasady i kierunki, jakie powinny być przyjęte podczas realizacji zadań inwestycyjnych wyznaczonych w *Programie* w celu zapobiegania, ograniczenia lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko. Uwzględniono etap planowania, lokalizowania i projektowania inwestycji, jej budowy, a także późniejszej eksploatacji.

Etap: planowanie, lokalizowanie i projektowanie inwestycji

- Podczas planowania inwestycji konieczne jest uwzględnienie zapisów dokumentów opracowanych w ramach planowania rozwoju województwa, powiatu i poszczególnych gmin.
- Negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko należy ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór najmniej konfliktowych lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.
- Lokalizacja wszelkich inwestycji powinna uwzględnić korytarze ekologiczne na terenie powiatu.
- Lokalizacja inwestycji powinna do minimum ograniczyć konieczność przekształcania powierzchni ziemi i zmian krajobrazu.
- Aby ograniczyć oddziaływanie drogi jako źródła emisji hałasu i spalin należy w projekcie inwestycji uwzględnić możliwość budowy przesłon izolacyjnych oraz takie rozwiązania, które poprawią płynność ruchu (np. budowa zatok dla autobusów, budowa miejsc parkingowych).
- Zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć.
- Zaangażowanie w proces przeprowadzania oceny oddziaływania na środowiska jak najszerszego grona mieszkańców.
- Prowadzenie konsultacji społecznych na możliwie wczesnym etapie planowania inwestycji.
- W przypadku inwestycji polegającej na przebudowie istniejącego obiektu należy zwrócić uwagę na zminimalizowanie negatywnych oddziaływań zidentyfikowanych i zdiagnozowanych podczas dotychczasowej jego eksploatacji.

Etap: realizacja (budowa) inwestycji oraz likwidacji inwestycji

- Prace budowlane powinny być prowadzone z odpowiednim natężeniem i z zachowaniem wszelkich zasad, zarówno BHP, przeciwpożarowych, jak i ochrony terenu.
- Powinno nastąpić przeszkolenie pracowników realizujących inwestycje także pod kątem przestrzegania wymogów ochrony środowiska podczas wykonywania prac.
- Ograniczenie terenu zajętego pod inwestycję (łącznie z zapleczem i bazą budowy) do koniecznego minimum.
- Prawidłowe zabezpieczenie i użytkowanie techniczne sprzętu i placu budowy.

- Stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych, uwzględniających wymogi najlepszej dostępnej techniki oraz zasad dobrej praktyki i rzetelnej wiedzy technicznej i naukowej.
- Dostosowanie terminów prac budowlanych do terminów rozrodu zwierząt.
- Maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, stosowanie materiałów i elementów architektonicznych minimalizujących ten wpływ na krajobraz (np. dobór kolorystyki, zieleni, itp.).
- Zabezpieczenie drzew przed możliwością uszkodzenia korzeni i pni.
- Zebranie warstwy humusowej i przechowanie w taki sposób, który umożliwi późniejsze jej wykorzystanie.
- W miarę możliwości, dbanie o nienaruszenie stosunków wodnych.

Etap: eksploatacja inwestycji

- Stosowanie urządzeń i materiałów atestowanych.
- Opracowanie instrukcji postępowania na wypadek wystąpienia awarii lub katastrofy.
- Przestrzeganie przepisów BHP oraz ppoż.
- Prowadzenie szkolenia obsługi zakładu w zakresie ich obowiązków, a także procedur bezpieczeństwa.
- Serwisowanie maszyny i urządzenia zgodnie z wymaganiami producentów.
- Wykonywanie napraw i prac konserwatorskich urządzeń i maszyn przez wyspecjalizowane firmy lub odpowiednio przeszkolonych pracowników.
- Dokonanie zamiany uszkodzonych i nie działających urządzeń na sprawne.
- Utrzymywanie sprawnej instalacji przeciwpożarowej w należyтым stanie.
- Minimalizacja emisji hałasu.
- Wdrożenie wymaganego monitoringu wpływu inwestycji na środowisko.

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy

9.1. Rozwiązania alternatywne wraz uzasadnieniem wyboru

Cele, kierunki działań i zadania zawarte w *Programie ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego* mają charakter ogólny, z wyjątkiem zadań, które służą realizacji konkretnych obiektów lub miejsc ze wskazaną lokalizacją. Takie ujęcie narzuca rodzaj tego opracowania, który jest dokumentem o charakterze strategii długoterminowej (do 2024 roku), obejmującej zasięgiem obszar 14 jednostek administracyjnych (gmin), przeważnie niezbyt ściśle współpracujących z sobą w sprawach ujętych w *Programie*. Dokument wskazuje pewne kierunki działań, jakie muszą być podjęte dla spełnienia wyznaczonej wizji ochrony środowiska na terenie powiatu.

Należy też podkreślić spójność *Programu ochrony środowiska* z dokumentami wyższego rzędu (międzynarodowego, krajowego i wojewódzkiego), które zobowiązują władze powiatu do spełnienia określonych celów, podjęcia działań i realizacji zadań.

Określenie alternatywnych rozwiązań dla planowanych kierunków działań i zadań oznaczałoby konieczność opracowania zarówno Programu, jak i *Prognozy* na bardzo dużym poziomie szczegółowości, który adekwatny jest dla wymaganych przez prawo raportów ooś dla poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Dla dokumentu strategicznego jest to zadanie niemożliwe do

wykonania, ze względu na różny sposób przedstawiania zadań oraz jakość, kompletność i dostępność informacji przyrodniczej z rejonów ewentualnych kolizji przyrodniczych.

Zaproponowane w *Programie* kierunki działań i zadania zmierzają do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i zostały wybrane jako optymalne rozwiązania.

Jako warianty alternatywne danego przedsięwzięcia można rozważać:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne,
- warianty technologiczne,
- warianty organizacyjne,
- wariant niezrealizowania inwestycji - tzw. wariant „0”.

Dla przedsięwzięć z określoną lokalizacją dokonano wcześniej analizy wariantowej, a wybrane miejsce zostało uznano jako optymalne m.in. ze względów środowiskowych.

Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmienia, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować negatywne konsekwencje środowiskowe. Wariant taki został omówiony w oddzielnym rozdziale niniejszej *Prognozy*.

Podsumowując, ewentualne alternatywy dla poszczególnych zadań będą określone na etapie projektowania poszczególnych inwestycji.

9.2. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Podczas wykonywania niniejszej *Prognozy* nie napotkano na trudności związane z niedostatkiem techniki lub lukami we współczesnej wiedzy.

Problemem był brak aktualnych i kompleksowych badań niektórych komponentów środowiska (np. poziomów pól elektromagnetycznych lub gleb), pozwalający w pełniejszy sposób określić stan środowiska na terenie powiatu radomszczańskiego. Monitoring środowiska prowadzony jest przez inspekcję sanitarną, WIOŚ i państwową służbę hydrogeologiczną według przyjętego harmonogramu, a jej zakres i częstotliwość wyznaczają również dostępne środki finansowe i zasoby kadrowe.

Pewną niedogodnością była konieczność przyjęcia dużego poziomu ogólności dla oceny poszczególnych celów, kierunków działań i zadań. Wynika to z charakteru *Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku*, który jest opracowaniem nakreślającym długoterminowe działania w dość ogólnym ujęciu.

Podczas opracowania *Prognozy* nie było możliwości poddania ocenie oddziaływania na środowisko każdego zaplanowanego zadania, ponieważ tylko część z nich posiada już swoją lokalizację i szczegółowy harmonogram, natomiast pozostałych przypadkach inwestycje realizowane będą w bliżej nieokreślonych jeszcze miejscach (oraz terminach). W niektórych przypadkach wyznaczono konkretne lokalizacje inwestycji, jednak są one opisane na tyle ogólnie i hasłowo, że uniemożliwiło to pełną ocenę wpływu na środowisko.

Szczegółowa ocena oddziaływania na środowisko jest dla większości planowanych zadań i projektów warunkiem niezbędnym przed rozpoczęciem danej inwestycji. Ocena oddziaływania na środowisko będzie wykonywana w przypadku wybranych inwestycji obligatoryjnie lub fakultatywnie,

przed ich realizacją, w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

10. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Kontrola realizacji programu wymaga oceny stopnia realizacji przyjętych w nim celów i działań, przewidzianych do wykonania. Systematycznie oceniany będzie stopień rozbieżności między założeniami a realizacją programu oraz analizowane przyczyny tych niespójności.

Starosta co 2 lata sporządzi raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawi go Radzie Powiatu. W 2019 roku nastąpi ocena realizacji przedsięwzięć priorytetowych przewidzianych do realizacji w latach 2017 - 2018. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem programu.

System monitoringu realizacji programu ochrony środowiska składa się z podstawowych elementów:

- monitoringu środowiska,
- monitoringu wdrażania zapisów programu ochrony środowiska, a także jego przygotowania, oceny i aktualizacji,
- monitoringu społeczny (odczucia i skutki),
- monitoringu, inspekcji i egzekucji leżących w zakresie zadań WIOŚ i innych instytucji.

W celu nadzoru nad realizacją opracowanego programu wybrano wskaźniki, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań. Analiza tych wskaźników będzie podstawą do korekty i weryfikacji przedsięwzięć planowanych w przyszłych aktualizacjach programu ochrony środowiska.

Tabela 14. Wskaźniki efektywności programu ochrony środowiska

Wskaźnik	Jednostka	2006	2011	2014	2015	Tendencja
Długość sieci wodociągowej	km	1241,6	1360,2	1410,1	1417,8	pozytywna
Połączenia sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuka	23521	25763	26662	27061	pozytywna
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	101536	103175	108848	bd	pozytywna
Korzystający w wodociągu w % ogółu ludności	%	84,9	88,8	94,0	bd	pozytywna
Awarie sieci wodociągowej	sztuka	bd	bd	bd	497	-
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	3619,2	3505,0	3556,7	3717,9	pozytywna
Zużycie wody na jednego odbiorcę	m ³ /rok	35,6	33,8	32,7	bd	pozytywna
Sieć wodociągowa rozdzielcza na 100 km ²	km	86,1	94,3	97,7	bd	pozytywna
Pobór wód podziemnych na cele przemysłowe	dam ³ /rok	1001	629	910	1004	negatywna
Zużycie wody na cele przemysłowe	dam ³ /rok	921	575	888	970	negatywna
Długość sieci kanalizacyjnej	km	233,4	302,6	364,3	384,5	pozytywna
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	-	0,2	0,2	0,3	0,3	pozytywna
Połączenia sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuka	6568	8484	9851	10321	pozytywna

Wskaźnik	Jednostka	2006	2011	2014	2015	Tendencja
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	50873	53004	58750	bd	pozytywna
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	%	42,5	46,6	50,7	bd	pozytywna
Awaryjne sieci kanalizacyjnej	sztuka	bd	bd	bd	424	-
Sieć kanalizacyjna rozdzielcza na 100 km ²	km	16,2	21,0	25,3	bd	pozytywna
Ścieki oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	4361	5092	5103	4694	negatywna
Zbiorniki bezodpływowe	sztuka	bd	11707	10681	bd	pozytywna
Oczyszczalnie przydomowe	sztuka	bd	415	680	bd	pozytywna
Stacje zlewne	sztuka	bd	10	11	bd	pozytywna
Ścieki oczyszczane przemysłowe	dam ³	281	250	310	317	pozytywna
Przepustowość oczyszczalni ścieków komunalnych według projektu	m ³ /dobę	33750	33900	30700	30700	negatywna
Przepustowość oczyszczalni ścieków przemysłowych według projektu	m ³ /dobę	3420	3310	3710	3740	pozytywna
Ludność obsługiwana przez oczyszczalni ścieków	osoba	55688	60263	65171	66008	pozytywna
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności	%	46,95	51,8	56,3	57,3	pozytywna
Długość czynnej sieci gazowej	km	125,282	142,745	151,806	151,960	pozytywna
Odbiorcy gazu z sieci	gosp. dom.	10161	10303	11017	10959	negatywna
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	27206	27483	28422	bd	pozytywna
Sieć rozdzielcza gazowa na 100 km ²	km	6,7	7,9	8,6	bd	pozytywna
Czynne połączenia sieci gazowej do budynków mieszkalnych	sztuka	2240	2390	2782	3047	pozytywna
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	1870	2196	2508	2521	pozytywna
Korzystający z gazu w % ogółu ludności	%	22,8	23,3	24,5	bd	pozytywna
Zużycie gazu z sieci	tys. m ³	4031,6	4259,1	4216,8	4664,9	pozytywna
Zużycie gazu z sieci na jednego odbiorcę	m ³	148,2	155,6	148,4	bd	-
Zużycie gazu z sieci na jednego mieszkańca	m ³	34,8	32,0	36,3	bd	-
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys. m ³	2559,5	2853,8	3059,7	3020,4	-
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	69379	73480	70494	bd	negatywna
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca	KWh	583,7	625,6	607,5	bd	pozytywna
Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	17,6	24,6	37,2	bd	pozytywna
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	dam ³	4747,0	3583,1	6110,2	bd	pozytywna
Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem	t/r	166	88	50	58	negatywna
Emisja zanieczyszczeń pyłowych ze spalania paliw	t/r	147	72	42	54	negatywna
Emisja zanieczyszczeń gazowych	t/r	136407	87301	97139	94669	pozytywna
Emisja dwutlenku siarki	t/r	505	260	218	248	negatywna
Emisja tlenków azotu	t/r	159	98	84	99	negatywna
Emisja tlenku węgla	t/r	182	57	62	70	negatywna
Emisja dwutlenku węgla	t/r	135377	86793	96706	94174	pozytywna
Zanieczyszczenia pyłowe powietrza zatrzymane lub zneutralizowane	Mg	4067	2533	2309	2534	pozytywne
Zanieczyszczenia gazowe powietrza	Mg	100	89	97,9	97,8	pozytywne

Wskaźnik	Jednostka	2006	2011	2014	2015	Tendencja
zatrzymane lub zneutralizowane						
Odpady komunalne zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	ton	20374,06	22116,46	21547,06	23266,14	pozytywna
Odpady komunalne zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca	kg	171,4	188,3	185,7	201,5	pozytywna
Jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	sztuka	bd	12	9	9	-
Czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne	sztuka	-	2	2	3	-
Powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne	ha	-	30,5	28,2	28,0	-
Dzikię wysypiska - powierzchnia, stan w dniu 31.12.	m ²	bd	1956	1030	bd	pozytywna
Dzikię wysypiska - istniejące, stan w dniu 31.12.	sztuka	bd	31	20	bd	pozytywna
Odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk	ton	bd	10,0	8,4	bd	pozytywna
Wskaźnik lesistości	%	30,1	30,4	30,6	30,6	pozytywna
Powierzchnia gruntów leśnych (w tym lasów)	ha	44282,2	44707,4	44992,8	45053,3	pozytywna
Powierzchnia lasów	ha	43393,9	43809,8	44090,8	44149,4	pozytywna
Powierzchnia zalesiona w ciągu roku	ha	52,7	52,0	29,0	22,4	negatywna
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	ha	6021,6	19922,7	28032,3	28032,3	pozytywna
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	%	4,17	19,46	19,4	19,4	pozytywna
Rezerwy przyrody	ha	761,4	789,2	789,2	789,2	pozytywna
Parki krajobrazowe	ha	5710,0	5710,0	5710,0	5710,0	neutralna
Obszary chronionego krajobrazu	ha	0	13973,7	22130,4	22130,4	pozytywna
Użytki ekologiczne	ha	145,0	145,4	145,4	145,4	neutralna
Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe	ha	0	3,9	3,9	3,9	neutralna
Pomniki przyrody	sztuka	141	287	287	287	neutralna
Tereny zieleni - parki spacerowo - wypoczynkowe	ha	7,4	7,4	11,7	11,7	pozytywna
Tereny zieleni - zieleńce	ha	14,3	14,3	24,3	24,3	pozytywna
Zieleń uliczna	ha	19,0	22,0	22,0	22,0	pozytywna
Tereny zieleni osiedlowej	ha	20,0	29,5	33,8	30,1	pozytywna
Ubytki drzew	sztuka	289	392	1476	1555	negatywna
Ubytki krzewów	sztuka	10	6	39	77	negatywna
Nasadzenia drzew	sztuka	163	210	1087	323	negatywna
Nasadzenia krzewów	sztuka	120	362	5071	199	negatywna
Wydatki budżetu powiatu na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	tys. zł	bd	1874,618	22,742	76,482	pozytywna
Wydatki budżetu powiatu na leśnictwo	tys. zł	bd	139,826	153,681	188,659	pozytywna
Wydatki budżetu powiatu na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową	tys. zł	3773,748	5508,664	5891,578	5943,709	pozytywna
Wydatki ogółem na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną z budżetów gmin	tys. złotych	11571,7	41129,9	25153,773	32025,024	pozytywna

Wskaźnik	Jednostka	2006	2011	2014	2015	Tendencja
Wydatki na oczyszczanie gmin	tys. złotych	44,307	642,597	613,474	668,943	pozytywna
Wydatki na utrzymanie zieleni	tys. złotych	707,455	964,195	1095,121	1682,666	pozytywna
Wydatki na gospodarkę ściekową i ochronę wód	tys. złotych	3001,601	3568,343	2162,005	1919,467	negatywna
Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę p-poż.	tys. złotych	bd	6077,574	5171,962	4127,804	negatywna
Wydatki na gospodarkę odpadami	tys. złotych	109,746	243,045	8093,941	10185,046	pozytywna

Tabela opracowana na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, GUS 2016

11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Zgodnie z Konwencją z Espoo transgraniczne oddziaływanie zdefiniowane zostało jako:

„...dowolne oddziaływanie, niemające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony”.

Program ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku nie zawiera rozstrzygnięć (ani nie stwarza możliwości), w wyniku których mogłoby wystąpić transgraniczne oddziaływanie na środowisko, wymagające przeprowadzenia postępowania, wymaganego w treści art.58 pkt.2 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Zaplanowane działania mają charakter lokalny. Ewentualne oddziaływanie na środowisko nie przekroczy granic powiatu radomszczańskiego.

11. Spis tabel

Tabela 1. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem <i>Programu ochrony środowiska powiatu radomszczańskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2024 roku</i>	24
Tabela 2. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu radomszczańskiego	27
Tabela 3. Klasyfikacja lasów powiatu radomszczańskiego	39
Tabela 4. Lesistość poszczególnych gmin powiatu radomszczańskiego – stan na dzień 31.12.2015 r.	40
Tabela 5. Większe zbiorniki wodne znajdujące się na terenie powiatu radomszczańskiego.....	44
Tabela 6. Stawy rybne o powierzchni powyżej 10 ha lustra wody w powiecie radomszczańskim	45
Tabela 7. Jednolite części wód (JCW) w powiecie radomszczańskim	45
Tabela 8. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów pod kątem ochrony zdrowia	57
Tabela 9. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony roślin.....	59
Tabela 10. Klasy bonitacyjne gleb w gminach powiatu radomszczańskiego.....	62
Tabela 11. Wykaz złóż surowców mineralnych na terenie powiatu radomszczańskiego (stan na dzień 31.12.2015 r., według: Baza MIDAS, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie).....	67
Tabela 12. Matryca oddziaływania na środowisko – przewidywane oddziaływania na środowisko na etapie planowania, budowy i likwidacji inwestycji zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego.....	81
Tabela 13. Matryca oddziaływania na środowisko – przewidywane oddziaływania na środowisko na etapie eksploatacji inwestycji zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska dla powiatu radomszczańskiego.....	110
Tabela 14. Wskaźniki efektywności programu ochrony środowiska.....	142

12. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie powiatu radomszczańskiego (źródło: www.radomszczanski.pl).....	7
Rysunek 2. Rejon powiatu radomszczańskiego na mapie potencjalnej roślinności naturalnej (według: Matuszkiewicz W., IGiPZ PAN Warszawa źródło: http://www.igipz.pan.pl)	28
Rysunek 3. Rezerваты przyrody na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)	29
Rysunek 4. Obszary chronionego krajobrazu na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)	31
Rysunek 5. Park krajobrazowy na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)	33
Rysunek 6. Zespół przyrodniczo - krajobrazowy na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)	34
Rysunek 7. Obszary sieci NATURA 2000 na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: geoserwis.gdos.gov.pl)	35
Rysunek 8. Korytarze ekologiczne na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: Program ochrony środowiska dla województwa łódzkiego 2012).....	39
Rysunek 19. Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód badanych w rejonie powiatu radomszczańskiego w latach 2010-2015 (źródło: WIOŚ w Łodzi)	47
Rysunek 20. Stan chemiczny jednolitych części wód badanych w rejonie powiatu radomszczańskiego w latach 2010-2015 (źródło: WIOŚ w Łodzi).....	47
Rysunek 21. Spełnienie wymagań obszarów chronionych przez jednolite części wód badane w rejonie powiatu radomszczańskiego w latach 2010-2015 (źródło: WIOŚ w Łodzi)	48
Rysunek 22. Spełnienie wymogów dodatkowych obszarów NATURA 2000 (źródło: WIOŚ w Łodzi) ...	48

Rysunek 23. Spełnienie wymogów dodatkowych – występowanie eutrofizacji (źródło: WIOŚ w Łodzi)	49
Rysunek 24. Stan jednolitych części wód badanych w latach 2010-2015	50
Rysunek 25. Spełnienie wymogów dodatkowych – wody do rekreacji w tym kąpielisk (źródło: WIOŚ w Łodzi)	50
Rysunek 26. Rejonizacja hydrogeologiczna rejonu powiatu radomszczańskiego	51
Rysunek 27. GZWP w rejonie powiatu radomszczańskiego (źródło: Program ochrony środowiska dla województwa łódzkiego)	53
Rysunek 28. Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 w Radomsku w 2015 r.	57
Rysunek 29. Obszar przekroczeń dobowej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM10 w Radomsku w 2015 r.	58
Rysunek 30. Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM2,5 w Radomsku w 2015 r.	58
Rysunek 35. Uproszczony profil	64
Rysunek 36. Rozmieszczenie złóż kopalin wraz z obszarami perspektywnymi na terenie powiatu radomszczańskiego (źródło: PIG-PIB, http://emgsp.pgi.gov.pl/emgsp)	65
Rysunek 37. Położenie złóż węgla brunatnego i torfów w rejonie powiatu radomszczańskiego (źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce w 2015 r., PIG-PIB)	66